

Bæredygtigt volontørarbejde

Hvordan kan volontørarbejdet
understøtte en langsigtet udvikling?

Ny Mission nr. 28

Bæredygtigt volontørarbejde

**Hvordan kan volontørarbejdet understøtte
en langsigtet udvikling?**

Redigeret af

*Benjamin K. Kobborg, Arne Kristensen og
Mogens S. Mogensen*

Ny Mission nr. 28 • 2015

Bæredygtigt volontørarbejde

Hvordan kan volontørarbejdet understøtte
en langsigtet udvikling?

*Redigeret af Benjamin K. Kobborg, Arne Kristensen og
Mogens S. Mogensen*

Ny Mission nr. 28

c) Dansk Missionsråd

Peter Bangs Vej 1D

2000 Frederiksberg

Telefon: 3961 2777

Fax: 3940 1954

E-mail: dmr@dmr.org

1. udgave, 1. oplag

Omslagsfotos:

Arne Kristensen, Impact/VIVA og Benjamin Kobborg, Afrika InTouch

Tryk: AKA Print, Århus

Layout: Charlotte Munch • www.charlottemunch.dk

ISBN: 87-87052-45-8

ISSN 1399-5588

Indhold

Velkommen på rejsen til bæredygtigt volontørarbejde	5
<i>Af Arne Kristensen</i>	
Partnerskab og frivillighed: Hvilken rolle spiller volontører for forholdet mellem kirker?	18
<i>Af Jonas A. Jørgensen</i>	
Nye roller i udviklingssamarbejdet	27
<i>Af Sofie Schousboe Laursen</i>	
Looking for new standards in Short Term Missions.....	37
<i>By Kurt Alan Ver Beek</i>	
Mission is more than "going abroad"	48
<i>By Vinoth Ramachandra</i>	
Stemmer fra Syd.....	53
<i>Af Benjamin K. Kobborg</i>	
Vores demokrati har brug for ulandserfaring.....	58
<i>Af Arne Kristensen og Jonatan Tylsgaard Larsen</i>	
Volontørhjulet - En model for bæredygtigt volontørarbejde	70
<i>Af Benjamin K. Kobborg</i>	
Kvalitet i volontørindsatsen starter med den gode forventnings- afstemning	82
<i>Af Helle Gundersen</i>	
Forberedelse af sydpartnere	95
<i>Af Benjamin K. Kobborg</i>	
Volontørtjeneste, mission til hvad?	102
<i>Af Andreas Kruse</i>	

At være volontør handler om at lære	106
<i>Af Michael Thorlund</i>	
“Missionærer – nej tak. Volontører – ja tak”.	
Relationer i volontørarbejdet i Cameroun	112
<i>Af Jakob Stensig Henneberg</i>	
Volontører som brobyggere mellem nord og syd	119
<i>Af Thomas Frovin Moesgaard-Christensen</i>	
Solrød i Suyapa.....	128
<i>Af Mai-brit Tvilling</i>	
‘Når Gud kalder... ’	132
<i>Af Kathrine Toft Pedersen</i>	
Fra ulandsfrivillig til aktiv i projektgruppe	136
<i>Af Mette Spanggaard Christensen</i>	

Velkommen på rejsen til bæredygtigt volontørarbejde

Af Arne Kristensen

“Jeg fik meget mere end jeg gav!”

Dette er en af de mest tilbagevendende konklusioner og mest dybsindige erkendelser, jeg har hørt flest volontører sige efter deres hjemkomst. I andre sammenhænge i livet, hvor man har fået mere, end man har givet, føler man sig tilskyndet til at give noget tilbage. Modtager du mere i et venskab, end du selv har kunnet yde, fyldes du af taknemmelighed og svarer måske på omsorgen med en gave. Ved en langt bedre service end forventet, fx på et hotel, får du lyst til at give en god anmeldelse eller efterlade lidt ekstra drikkepenge. Vi måler lån, ydelser og tjenester, og snakker om at stå i gæld.

Hvem står man i gæld til, når man som volontør har fået meget mere, end man har givet? Ofte vil det være de nye venner og kolleger fra opholdet i udlandet. Ens øjne er blevet åbnet for deres kultur og livssituation. Ulandsfrivillige bliver inspireret og ville ønske, at de kunne fortsætte med at hjælpe, selvom de er rejst hjem. Fortsætte indsatsen og give noget tilbage. Det er dét, bæredygtigheden handler om i volontørarbejdet. Det er først efter hjemkomsten, det egentlige bidrag starter. Det er indsatsen efter selve volontøropholdet, der har den største betydning. Det opleves ikke som en sur pligt, men en enestående mulighed for at fortsætte engagementet og mobilisere andre til at brænde for den sag, man selv at blevet tændt af.

Jeg vil give lidt tilbage af alt det, jeg har fået!

Kom med på rejsen

Velkommen til dette nummer af Ny Mission, som vi har valgt at kalde *Bæredygtigt volontørarbejde - Hvordan kan volontørarbejdet understøtte en langsigtet udvikling?* Det kunne have haft undertitlen: *Hvordan kan jeg på den lange bane*

give noget tilbage, af alt det jeg har fået? Bæredygtigt volontørarbejde handler om, hvordan opholdet kan blive midlet, og engagementet efter hjemkomst kan blive målet.

I temaets ånd vil vi indledningsvis tage dig med på en lille rejse. Her introduceres du til tanken om bæredygtigt volontørarbejde samt tendenser og centrale diskussioner på volontørområdet. Sidst i artiklen får du ti stærke ressourcer, som du kan bruge i volontørarbejdet. Temanummeret er skrevet til alle, der er optaget af, hvordan frivilligheden kan trives og vokse, samtidig med at den understøtter et langsigtet diakonalt udviklingsarbejde. Artiklerne er derfor særligt tiltænkt menigheder, foreninger, organisationer eller enkeltpersoner, der er optaget af det globale frivillige arbejde.

Vi starter med seks artikler, der belyser volontørindsatsen på et overordnet plan. Dernæst følger en central artikel om Volontørhjulet, som forsøger at opstille en specifik model for bæredygtigt volontørarbejde. Volontørhjulet er tænkt som et dialog- og refleksionsværktøj for alle, der arbejder med udsendelse af frivillige. Herefter følger ti mere redskabsorienterede artikler, som udfolder de forskellige elementer i Volontørhjulet. Vi håber, at du vil med på denne rejse.

En fælles rejse fortsætter

Historisk set har mange kirkelige missions- og udviklingsorganisationer udsendt volontører, og flere organisationer har på kryds og tværs delt viden omkring volontørarbejde. Der har gennem årene været flere formelle og uformelle netværk og initiativer, hvor organisationerne har sparret og udviklet sig sammen ved at dele erfaringer, fejl og succeser med hinanden. Der har også kunnet spores et fælles ønske om at udbrede kendskabet til volontørmulighederne i det kirkelige bagland, på lejre, konferencer, uddannelsesinstitutioner osv. Grundtanken har været at støtte hinanden i form af vidensdeling, der har kunnet tjene til at højne kvaliteten for den enkelte organisation samt at udbrede kendskabet sammen.

Intentionen bag dette temanummer er at fortsætte denne fælles rejse og diskussi-

on omkring kvalitet i volontørarbejdet. De indsamlede artikler giver et øjebliksbillede af opsamlede indtryk, men forhåbentlig kan de blive en inspirationskilde i den fortsatte dialog hos organisationer, menigheder, højskoler, efterskoler osv., der arbejder med volontørudsendelse.

Vi ville gerne have haft input fra flere volontørudsendende og -modtagende organisationer herhjemme og derude, hvilket desværre ikke er lykkedes. De fleste af artiklerne er dog skrevet af personer med mange års erfaring fra volontørarbejdet både ude og hjemme. Alle artikler er forsøgt skrevet således, at de peger på generelle tendenser, problemer og læring, som vi tror kan være brugbart for de volontørudsendende aktører, uanset om man har stor eller lille erfaring.

Hvad er bæredygtigt volontørarbejde?

Temanummerets grundlæggende diskussion omhandler hvordan volontørarbejdet kan tilrettelægges, så det bliver bæredygtigt. *Bæredygtigt* forstås her, som minimum, hvordan den rette screening, forberedelse og debriefing sikres, men herudover også, hvordan den kortere frivillige indsats kan veksles til et langsigtet engagement. Denne kvalitetsdiskussion er ikke blevet mindre relevant, efter at udviklingsminister Mogens Jensen i foråret 2015 lancerede puljen *Volontør i Venden*¹ på 20 mio. kr. Her kan midler erhverves af volontørudsendende organisationer, hvis volontørerne indgår i oplysningsarbejde om udviklingsbistand efter hjemkomst.

Temanummeret indskriver sig som en del af den tiltagende debat i udviklingsfaglige medier og blandt volontørudsendende organisationer omkring værdien af volontørindsatsen eller mangel på samme. Sat på spidsen handler debatten om, hvorvidt de rejsende ulandsfrivillige reelt gør mere skade end gavn. De fleste, der deltager i meningsudvekslingerne, anerkender, at denne rejseform som sådan ikke kan forhindres, da det i dag er lettere end nogensinde at rejse ud og deltage i et socialt arbejde. Debatten handler derfor i højere grad om de etiske og ulandsfaglige overvejelser omkring ulandsfrivillighed, og hvordan vi sammen kan fremme kvaliteten.

Diskussionen omkring volontørernes berettigelse dukker kun sporadisk op i de danske medier, og som regel ligner artiklerne hinanden. I de mindre lokale aviser er volontøren stadig den lokale helt, mens de landsdækkende aviser år efter år forsøger at påberåbe sig nyhedsværdien i, at flere og flere rejser ud som volontører, for derefter at forholde sig kritisk til denne ”nye” tendens. Debatten i Danmark omkring bæredygtigt volontørarbejde er derfor endnu ikke nær så udbredt og nuanceret, som det ses i andre lande, hvor ”volontørmarkedet” er større og mere organiseret, som det ses især i England, men også i lande som Canada eller Australien.

Hvad er en volontør? Og hvem er aktørerne på volontørområdet?

I den næste artikel skildres udviklingen i antallet af volontører udsendt af danske missions- og udviklingsorganisationer. Der findes dog ingen tal for, hvor mange volontører der i alt rejser ud fra Danmark. Selvom de fleste er enige i, at antallet stiger, er de konkrete tal til at understøtte denne påstand ikke umiddelbart lette at indsamle.

For det første er det svært at vide, hvad vi konkret tæller, da volontørterminen ikke er en fastdefineret størrelse. Ofte optræder ordet *volontør* synonymt med fx ulandsfrivillig, aktivist, korttids-udsendt m.fl. Volontørterminen bruges også vilkårligt mht. længden af opholdet - alt fra 1 uge til 2 år. Flere højskoler, gymnasier og efterskoler har i dag også kortere eller længere udlandsophold. Skulle dette tælles med, vil det først være nødvendigt kategorisere og definere nærmere.

Der kan også argumenteres for, at studerende på videregående studier, der tager en udlandspraktik, er en slags volontører, selvom de studerende næppe vil bryde sig om denne etikette. Praktikanterne adskiller sig naturligvis ved at have klare akademiske læringsmål og en faglig vejleder, men stadig synes der at være flere ligheder end forskelle, hvis man sammenligner med et almindeligt volontørophold. Kulturmødet, arbejdspladsen, arbejdsopgaverne, opholdets længde samt den dannelse, der finder sted under opholdet, kan til forveksling ligne et ”almindeligt” volontørophold.

Endelig klæber volontørterminen til de helt unge rejsende. En person med uddannelse og jobberfaring over 30 år vil sjældnere italesætte sig selv som volontør, men nærmere professionsfrivillig, udstationeret, korttidsudsendt eller blot ulønnet ansat. Igen vil ligheder med en ”almindelig” volontør dog være mange.

En anden ting, der vanskeliggør at få et reelt overblik over volontørmarkedet, er det mangfoldige billede af aktører, der udsender danskere til frivilligt arbejde: NGO’erne, de kirkelige organisationer, kirker, højskoler, efterskoler, gymnasier, idrætsforeninger, spejderbevægelsen, politiske organisationer, udvekslingsorganisationer, diaspora organisationer osv. Herudover er der også ”google-volontørerne”, som selv finder et projekt i udlandet og tager afsted på egen hånd.

På trods af forskellene er et fælles træk ved de ovenstående aktører dog, at de er *non-profit* i modsætning til den stigende mængde *for-profit* aktører, som i dag estimeres at stå for over halvdelen af alle volontørophold. Disse kommercielle danske og udenlandske rejsebureauer tilbyder meget korte volontør- og praktikophold til flere destinationer eller tilbyder ophold, hvor det klassiske backpackereventyr kombineres med en slags volontøropgave.

Disse selskabers ophold benævnes ofte på engelsk som *voluntourism*, mens opholdene gennem rene *non-profit* volontørorganisationer i højere grad benævnes *volunteerism*. Dykker man ned i diskussioner og artikler på nettet, opdager man dog at termerne ofte anvendes vilkårligt, hvilket igen medvirker, at man skal være ekstra grundig, hvis man skal afkode den enkelte aktørs volontørkoncept.

Det globale volontørmarked

I de første seks artikler af denne bog belyses udvikling på volontørområdet navnlig indenfor den kirkelige internationale indsats, men også som generelt fænomen i udviklingsarbejdet. Der findes ingen globale statistikker for volontørmarkedet, simpelthen fordi definitionerne er så flydende.

Bloggen *volunteertourismviews* har dog forsøgt at samle tal, der anskueliggør omfanget:

- I 2004 var der mere end 800 organisationer, som tilbød oversøiske volontørophold i 200 lande.²
- I 2006 blev voluntourism-sektoren estimeret til en værdi af US\$150 millioner.³
- I 2008 viste en undersøgelse af 300 organisationer, at de vurderes at have en markedsandel på 1.6 millioner volontørturister om året til en værdi af £1.3 milliarder.⁴
- I 2008 blev volontørmarkedet vurderet til at have haft en vækst på 5-10% i Vesteuropa over en fem årige periode.⁵
- I 2012 sagde 35% adspurgte i en undersøgelse i England, at de gerne ville prøve en ferie med en voluntourism-komponent, og 6% sagde, at det havde de allerede prøvet.⁶

Disse tal synliggør de flydende grænser mellem turisme og volontørophold samt den stigende efterspørgsel. Set i lyset heraf er det ikke overraskende, at de kommercielle volontørrejsebureauer gradvist har tilkæmpet sig en større andel af volontøropholdene i forhold de kirkelige, frivillige eller humanitære organisationer, som historisk set var de primære formidler af volontører.

Bæredygtigt volontørophold vs. *voluntourism*

Et volontørophold bliver ikke per definition etisk og bæredygtigt, blot fordi det foregår gennem en organisation, og et volontørophold gennem et volontørrejsebureau er heller ikke automatisk uetisk og uansvarligt. Mange volontørrejsebureauer har gode informative hjemmesider, god service, velplanlagte ophold, on-location personale, hvilket mange organisationer kunne lære meget af. De fleste kunder i butikken, volontørerne, får således hvad de har efterspurgt, uden dog at kende til alternativet. Hvad angår organisationer, foreninger eller kirker (uanset størrelsen), der starter op med volontørudsendelse, skal de ofte igennem flere års dyrekøbte erfaringer, før en vis kvalitet nås.

På en og samme tid er der både ligheder og forskelle mellem volontørophold

gennem et *for-profit* rejseselskab og et ophold gennem en *non-profit* organisation. Ser vi først på lighederne er projekterne derude, som modtager volontører mange gang sammenlignelige, uanset om det er den humanitære organisations eller volontørrejsebureauets partner. Forskellen, derimod, er typisk, at der hos volontørrejsebureauerne ikke er noget ansigt til ansigt møde, ingen screening og træning forud for opholdet. Der er heller ikke noget fokus på, at volontør-opholdet skal understøtte en langsigtet udvikling. Således ophører selskabernes engagement, så snart volontørerne er kommet hjem

Den største udfordring for volontøren selv kan netop være, at volontørprogrammerne reelt kan være svære at se forskel på. Rejsébureauerne har store budgetter og er dygtige til at sælge drømmen om den meningsgivende humanitære indsats. Flotte, overbevisende billeder og videomateriale tilgængelige på en smartphone underbygger vigtigheden af din frivillige indsats og unikke eksotiske rejseoplevelser. Det kræver derfor en grundig research på rejsébureauernes hjemmesider at finde ud af, hvorvidt der er tale om et *for-profit* firma, der bruger pengene på selv at blive rigere, eller en udviklingsorganisation, der tilbyder et filantropisk volontør-ophold. Endnu værre er det, at især førstegangsvolontører eller udland-spraktikanter sjældent har den nødvendige erfaring eller ulandsfaglige indsigt til værdsætte det ene program for det andet. Således har de volontørudsendende aktører på godt og ondt temmelig lette kår i forhold til at vække en forkærlighed for netop den måde, de selv har indrettet deres program på.

Udfordringer ved *voluntourism*

Problemet med rejseselskabernes volontørprogrammer er, at der er lavere incitament til at konfrontere etiske problemstillinger, fordi det ikke nødvendigvis fremmer forretningen. Hvorfor ikke tilbyde en dansker muligheden for at passe misbrugte børn og unge en uge i sommerferien, hvis han/hun ønsker det, og hvorfor indhente straffe- eller børneattest og foretage en screening af den interesserede køber, hvis det fordyrer eller komplicerer salgsprocessen?

For et rejseselskab, er der ikke nogen grund til at insistere på, at dannelse og

læring om de reelle årsager til fattigdom og ulighed i verden indgår som en del af volontøropholdet. Det er nemmere og mere rentabelt at lade rejsende frivillige blive i troen på, at deres korte tilstedeværelse i sig selv gør en stor forskel blandt udsatte børn og unge i et uland. Desuden er der slet ingen grund til at arbejde videre med volontørerne, efter de er kommet hjem, og regningen er betalt.

Alle volontørudsendende organisationer kan selvsagt blive ofre for folk, der rejser ud med bevidst destruktive eller uetiske motiver. En mangelfuld screening har ledt til flere eksempler på fx pædofile⁷, som er rejst ud gennem volontørrejseselskaber, eller ufaglærte unge, der, også gennem volontørrejseselskaber, får erfaring som jordmoder fra et uland, forud for studierne.⁸

En af måderne at orientere sig omkring kvalitet og bæredygtighed på er at se på hvem der anses som kunden. Hos rejseselskaber er kunden den unge dansker, der kan betale for et volontørophold. I udviklingsorganisationer vil ”kunden” derimod være den målgruppe derude, som volontøren sendes til. Ofte vil det økonomiske afkast være størst der, hvor bæredygtigheden er mindst; dvs. der, hvor volontøren er glemt, så snart vedkommende har gennemført sit volontørophold. Hos en aktør med et bæredygtigt volontørprogram er det derimod først her, at indsatsen for alvor starter.

Den klassiske kritik

Som tidligere nævnt er det ikke ualmindeligt at volontørfænomenet anfægtes og angribes uanset om det gælder volontørrejseselskaberne eller volontørudsendende organisationer. En stor del af problemet med den kritik er netop at den sjældent får nuanceret forskellene mellem de mange forskellige slags volontørophold. Kritikken belyses yderligere i de kommende artikler.

Sammen mod en forbedret kvalitet

Med dette temanummer håber vi at kunne opmuntre til forsat vidensdeling blandt volontørudsendende aktører. Hvis du ønsker nyt om aktuelle arrangementer eller tiltag på volontørområdet, kan du altid kontakte Dansk Missionsråd.

Der er også andre steder at kigge hen, hvis du ønsker at arbejde med kvaliteten i volontørudsendelse. På sidste side er der links til ti gode ressourcer og inspirationskilder, som forhåbentlig kan blive til berigelse for dit arbejde.

Ser man udenfor for Danmark vil man finde flere brancheinitiativer, hvor organisationer går sammen om at udarbejde etiske retningslinjer eller *best-practice*, som tjener til at skærpe kvaliteten og den gensidige ansvarlighed. Man kan sammenligne nogle af disse initiativer med et slags ”svanemærke” for det gode volontørarbejde. Et par eksempler:

- Global Connections – Short Term Mission Code of Best Practice. Global Connections svarer til den engelske version af Dansk Missions Råd. Her har medlemsorganisationer sammen udviklet en *best practice* model:
www.globalconnections.org.uk/guidelines/short-term-mission-code-of-best-practice
- International Ecotourism Society (TIES) og the Planeterra Foundation skriver om deres guidelines: “By setting industry standards, the report ultimately hopes to ensure the sustainability of all voluntourism trips”:
www.ecotourism.org/voluntourism-guideline
www.gooverseas.com/articles/international-voluntourism-guidelines-feedback-industry
- Year Out Group, England. The Year Out Group is an association of leading year out organisations that was formed in 1998 to promote the concept and benefits of well- www.yearoutgroup.org/why-year-out-group/code-of-practice/
- Government Regulations of Voluntourism: No longer a matter of if, but when? Også i flere af de typiske modtagerlande begynder der at være en systematik tilgang til regler og vilkår for udenlandske frivillige.
www.voluntourism.org/news-feature273.htm (Tanzania and Syd Afrika)

Der går måske et stykke tid endnu, før vi i Danmark får fælles *best-practice* eller *code of conduct* blandt de volontørudsendende aktører. Med *Volontørhjulet* har vi dog gjort første forsøg på netop at skabe et fælles redskab til at diskutere kva-

liteten i volontørarbejdet. Med årene kan dette redskab forhåbentlig forbedres og forfines, og metoder kan opsættes til at holde hinanden på ret spor.

Samtidig varer det nok næppe længe, før flere af de volontørmotagende lande opstiller betingelser eller retningslinjer for volontørerne, som også kan tjene til at højne niveauet.

Mange vil gerne bidrage, og vi skal finde ud af hvordan

De fleste vil gerne bidrage til en god sag, og hvis det samtidig kan lade sig gøre at kombinere med en rejseoplevelse, ja, så er et volontørophold jo helt oplagt. Selvom denne indledende artikel kan give indtryk af en vis skepsis overfor volontørarbejdet, vil vi stadig gerne hejse flaget for de mange frivillige, der hvert rejse ud, og som kommer hjem for at tage fat. Vi håber, at vi sammen kan være med til at skabe gode frivillige ambassadører for de mange presserende globale problemstillinger, som råber på vores opmærksomhed.

10 nytteressourcer, du som volontør-entusiast bør kende

Her følger 10 nyttige ressourcer, som du bør kende, hvis du arbejder med volontører:

1. *Voluntourism.org*

“At VolunTourism.org, our mission is quite simple: To Educate, To Empower, and To Engage.” Måske den side, der har samlet flest artikler, videnskabelige undersøgelser, links, bøger mm. omkring volontørområdet. Her kan du bruge flere timer. Check også nyhedsbrevet.

www.voluntourism.org

2. *Learning Service – Rethinking Volunteer Travel*

En side med gode pædagogiske og humoristiske videoer og undervisningsmaterialer, som både er lærerig for den nye volontør og den garvede volontørkoordinator.

www.learningservice.info

3. Debat om de frivillige, de professionelle og den folkelige forankring

Debat på u-landsnyt.dk (nu Globalnyt.dk) med over 40 gode debatindlæg og artikler omkring frivillighed i udviklingsbistanden. Et godt sted at få indsigt i de forskellige perspektiver, muligheder og dilemmaer omkring frivillighed.

www.u-landsnyt.dk/tema/debat-om-de-frivillige-de-professionelle-og-den-fo

4. Global Connections UK, Short Term Mission Forum

Global Connections kan siges at være den engelske version af Dansk Missionsråd. Her har flere organisationer dannet et forum for *short term* mission og volontørarbejde. På siden kan du finde artikler skrevet af de forskellige kirkelige organisationer samt powerpoints fra workshops. Sammen har organisationerne også udviklet *best-practice* guidelines, som bruges til at monitorere kvaliteten i volontørudsendelsen.

www.globalconnections.org.uk/forums/short-term-mission-forum

www.globalconnections.org.uk/guidelines/short-term-mission-code-of-best-practice

5. Voluntourism: Helping or Hurting?

En times debat fra Canadisk TV med flere eksperter på volontørområdet. Se kritik, dilemmaer og muligheder med volontører blive udfoldet af kompetente debattører.

www.youtube.com/watch?v=uzeM3DqEzXw

6. Volunteer Tourism Views

En blog, der beskriver sig some “a vehicle to air some commentary, enter some debate and discuss the developing industry sector that is Volunteer Tourism – highlighting the good and could-be-better.”

volunteertourismviews.wordpress.com

7. Devex - Doing More: A Series on Global Volunteering

Devex her samlet en side særligt med ressourcer til folk, der arbejder med volontører i udviklingsarbejdet. Mange videoer, artikler og brugbare checklister.

Med deres egne ord er Devex DoingMore et ”online series on volunteering and its impact on global development.”

www.pages.devex.com/doing-more.html

8. When Helping Hurts - Alleviating the Poverty Without Hurting The Poor...And Ourselves

af Brian Fikkert og Steve Corbett. En god bog for kirker og kirkelige organisationer, der overvejer at kaste sig ud i volontørarbejdet, eller som har brug for inspiration.

9. Aljazeera

Aljazeera har lavet to gode programmer, der sætter fokus på volontører i Cambodia, som er et af de mest populære volontørrejsemål. I den første video ses bl.a. hvordan pædofile gennem kommercielle volontørrejseselskaber let kan komme i kontakt med børn. I den anden video diskuterer forskellige volontørkasperter i Cambodia fordele og ulemper ved volontører.

Cambodia's orphan business: www.youtube.com/watch?v=-hf_snNO9X8

Cambodia's orphan tourism: www.youtube.com/watch?v=hqeHxfnR9OY

10. Best International Volunteering Advice, Resources, and Experiences

En hurtig checkliste, hvor man kommer hele veje rundt.

www.takeyourbigtrip.com/2011/02/06/open-heart-international-volunteering-articles

Og en lille sjov video: Who want's to me a volunteer? https://www.youtube.com/watch?v=yμφflrj_rRc

Noter

1. UM, 2015, initiativet Volontør i Verden: <http://goo.gl/gyijhz>.
2. Johnson, 2005, cited in Mdee, A. & Emmott, R. (2008) Social enterprise with international impact: the case for Fair Trade certification of volunteer tourism. *Education, Knowledge and Economy*, 2 (3) November, pp.191-201.
3. Mintel, 2008, Volunteer Tourism – International. London, UK, Mintel Internatio-

- nal Group Limited.
4. Stein, N., 2012a, Is 2012 the year of the volunteer tourist?. Travelmole, 17 January. Accessed (05 January 2013).
 5. Leigh, R., 2011, State of the World's Volunteerism Report. New York, USA, United Nations Volunteers.
 6. Mintel, 2012, Volunteer Tourism – International. London, UK, Mintel International Group Limited.
 7. Cambodia Ophan Business; www.youtube.com/watch?v=-hf_snNO9X8.
 8. Berlingske Tidende 07.09.2013 Unge uuddannede udfører sundhedsarbejde i fattige lande <http://www.b.dk/nationalt/unge-uuddannede-udfoererer-sundhedsarbejde-i-fattige-lande>.

Arne Kristensen er leder i udviklingsorganisationen Viva, som arbejder for udsatte børn og unge. Viva driver også volontørarbejdet Impact som har udsendt ca. 800 volontører og praktikanter siden 1994. Arne Kristensen har gennem en årrække boet i Mellemamerika og flere gange optrådt i Danmarks Radio som Mellemamerika-kender. Arne har læst internationale udviklingsstudier på RUC.

Partnerskab og frivillighed: Hvilken rolle spiller volontører for forholdet mellem kirker?

Af Jonas A. Jørgensen

På basis af det nye lys, som missio Dei tænkningen kaster over mission og kirke og partnerskabsrelationerne, diskuterer forfatteren, hvilken positiv rolle volontører kan spille i forholdet mellem kirker og menigheder. På den baggrund stilles bl.a. spørgsmålene: Hvordan er volontører forskellige fra turister, og hvilke forestillinger om lokale kristne er det, volontørerne formidler? Hvad er forholdet mellem det generelle missionskald og de specifikke, lokale udfordringer, som volontørerne befinder sig i? Forfatteren drøfter, hvilken mission det er, volontører bidrager til, og spørger, hvordan selvforståelsen hos volontører kan ændres fra barmhjertighed til globalt fællesskab.

Hvis vi ønsker en overgangen fra en selvforståelse blandt korttidsudsendte volontører fra barmhjertighed til globalt discipelskab, hvordan kan vi så styrke en sådan forståelse?

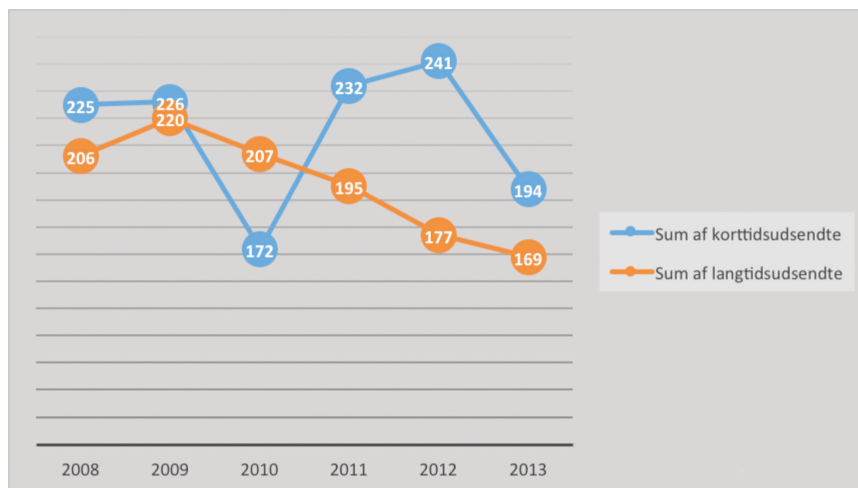
Omfanget af udsendte fra danske missionselskaber har i de seneste fem år været ganske stabilt, om end der har været årlige udsving. Godt halvdelen af de udsendte har de seneste fem år været korttidsudsendte, dvs. udsendte i mindre end et år. Hvert år rejser således hundredevis af unge danskere ud som volontører for missionsorganisationer, og der anvendes følgelig betydelige ressourcer – både medarbejdertimer og økonomi – på disse udsendelser.

I et provokerende blogindlæg skriver den srilankanske missionsteolog Vinoth Ramachandra følgende om volontører:

Der er få asiatiske kristne, som direkte vil afvise sådanne ‘missions-teams’. De mere opportunistiske blandt os ser sådanne besøg som en chance for at

modtage noget til gengæld, for eksempel en kontant afskedsgave eller en fremtidig invitation til at besøge team-medlemmerne i hendes eller hans hjemland. Men de fleste asiatiske kristne vil ikke afvise, simpelthen fordi gæstfrihed er en højt skattet værdi og en gammel tradition, specielt blandt de fattige på landet (<http://vinothramachandra.wordpress.com/2010/05/07/who-says-no-to-mission-trips/>).

Det dilemma, som Ramachandra fremholder, er sammenstødet mellem de gode intentioner, som driver korttidsudsendte, og den lokale virkelighed, hvor korttidsudsendte er en byrde for menigheder og enkeltpersoner. Dertil kommer spørgsmålene om, hvor vidt korttidsudsendte 'blot' er gæster eller turister uden nogen missiologisk værdi? Er det en korrekt beskrivelse af den virkelighed, som danske korttidsudsendte lander i? Det mener jeg ikke, men omfanget af volontører og de relativt store ressourcer, som hvert år anvendes, kalder på en missiologisk refleksion. Med inspiration fra den tænkning, som findes internationalt på dette område – både fra det globale syd i Micah Network og fra det globale nord i fx International Bulletin of Missionary Research – vil denne artikel diskutere,

Figur: Korttids- og langtidsudsendte medarbejdere de seneste fem år

hvilken rolle volontører spiller for partnerskabet mellem kirker og menigheder, og hvordan frivillige kan spille en positiv rolle i forhold til menighedernes partnerskaber.

***Missio Dei* og forholdet mellem kirker og menigheder?**

Partnerskab er et nøglebegreb i moderne protestantisk missionspraksis og -tænkning og har været det fra begyndelsen af det 20. århundrede. Partnerskab og venskab har været ønsket af både de gamle sendende kirker og af de unge modtagende kirker. Afvisningen af enhver form for paternalisme og anerkendelsen af broderforholdet mellem kirkerne har derfor stået centralt i den missionsteologiske debat.

Dette hænger sammen med den bredere teologiske baggrund for partnerskabstænkningen – at partnerskaber er essentielle som udtryk for deltagelse i Guds mission, *missio Dei*.

En grundlæggende indsigt i *missio Dei*-tænkningen er nemlig, at partnerskab er vigtigt ikke blot af strategiske eller organisatoriske grunde, men af teologiske grunde, fordi de værdier, som karakteriserer et sandt partnerskab i teologiske perspektiv, er, hvad Paulus kalder Åndens frugter: en deltagelse i Guds nåde. At opbygge gode og frugtbare relationer til lokale kristne menigheder er værdifuldt, fordi det forandrer både missionærerne og dem, der modtager missionærerne.

Hvis dette tænkes ind i spørgsmålet om volontører, så indebærer det en ny accentuering i vores måde at tænke om volontører i forholdet mellem kirker og menigheder, en accentuering, som i virkeligheden hænger tæt sammen med *missio Dei*-tænkningen: Der er i partnerskabstænkningen en frugtbart selvfor-glem-melse i koncentrationen om relationen. Volontører fungerer inden for en relation og gennem relationer, som de selv kan være med til at vedligeholde og udbygge.

Blandt de uløste problemer i den missionsteologiske tænkning om partnerskab er spørgsmålet om, hvordan partnerskab og magtdeling mellem unge og gamle kirker oversættes til en frugtbart organisatorisk praksis, hvor gensidighed og tillid

kan trives, og hvor det kan blive klart, hvordan alle bidrager til partnerskabet. Videre er det en udfordring, hvordan tanken om ”mission på seks kontinenter” kan omsættes til, at alle kirker bliver både sendende og modtagende kirker i mission, dvs. hvordan den grundlæggende indsigt fra *missio Dei* tænkningen – at alle kirker deltager i Guds mission – bør komme til udtryk i en missional ekklesiologi.

Ofte er partnerskabet blevet bestemt gennem pengestrømmen fra nordlige til sydlige organisationer. Dette har haft den uheldige sideeffekt, at lokale organisationer har udviklet afhængighed af udefrakommende penge og uafhængighed af lokal finansiering og måske også af lokale kontekster og problemer. Det er derfor på høje tid at se nærmere på termen partnerskab for at se, hvad der karakteriserer forholdet mellem organisationer og kirker. Nærmere bestemt, så må vi se på, hvilke andre ressourcer der er i forhold til partnerskab end blot finansiel støtte (og afhængighed), og her kan frivillige – måske! – siges at være en sådan ikke-finansiel ressource i udviklingen af et partnerskab.

For at vurdere, hvor vidt og hvordan frivillige kan være eller blive en ressource, er der en række spørgsmål, som må afklares, og som jeg nu vil vende mig mod: For det første, så må det afklares, om volontører blot er en ’from’ udgave af turisme, hvor velstillede med for meget fritid trækker på de i forvejen ringe ressourcer hos sydlige partnerkirker. Med andre ord: Hvordan er volontører forskellige fra turister? For det andet må det diskuteres, hvilken forståelse af mission der fremmes gennem korttidsudsendte, og hvilken form for mission det er, volontørerne sidder tilbage med. For det tredje må det undersøges, hvad det er for en forestilling og formidling af kristne i det globale syd, som disse volontører bidrager til efter hjemkomsten. For det fjerde, så må vi overveje det missiologiske spørgsmål om forholdet mellem det generelle kald til mission – den kristne kirkes deltagelse i Guds mission til verden – og de specifikke, lokale udfordringer, som volontørerne befinder sig i.

På baggrund af disse afklaringer og overvejelser vil vi bedre kunne vurdere,

hvilken rolle volontører spiller for forholdet mellem kirker, og hvordan frivillige kan spille en positiv rolle i forhold til menighedernes partnerskaber.

Hvordan er volontører forskellige fra turister?

Det første spørgsmål, som vi må stille os selv, er, hvordan korttidsudsendte er forskellig fra turister? Hvis *ikke* volontørudsendelser var forskellig fra andre former for rejser inklusive turisme, så ville den missionsteologiske værdi af aktiviteten være lille, og vi ville være bedre tjent med at tale om aktiviteten som turisme.

En gren af videnskabelige studier af turisme er socialantropologien, hvor der er en disciplin, der har turisme som område, 'turismens antropologi'. En stor del af diskussionen handler her om den konstruktion af steder og kulturer, som turismen bidrager til, og hvordan denne konstruktion kommer i stand. Med fare for at oversimplificere, så er en hovedide her, at de forventninger, som turisten har, skaber og former oplevelserne af steder og kulturer, og at turisme derfor reflekterer ønsker og erfaringer hos turisten snarere end noget i den lokale kultur eller lokale steder.

I forhold til volontører og frivillige i missionsarbejdet så minder denne diskussion os om nødvendigheden af at arbejde aktivt med de ideer, ønsker og forventninger, som volontørerne har til deres udsendelse. Et minimalt krav i den forbindelse ville være, at udsendelser skal føre til virkelige, levende relationer og en virkelig forståelse af komplekse steder, og at forberedelsen af volontørerne derfor er essentiel.

Hvilken formidling af og forestilling om lokale kristne finder der sted gennem frivillige?

En teknologi, som står centralt i turismen, er fotografiet. Ifølge turismens antropologi så er turistfotografiet en vigtig type konstruktion af steder og kulturer. Fra turistfotografiet kender vi både de hvide strande, de smilende mørkhudede indfødte, der omgiver de hvide ansigter i midten af billedet, den storslåede natur og den eksotiske fauna og de uhygiejniske toiletter. Hvis vi ser på volontørernes

fotografier, hvad ser vi så? Er det de samme motiver og fortællinger, som vi ville finde på turistfotografier? Der er naturligvis ingen tvivl om, at volontører fokuserer på andet end turisme – fattigdom, manglende uddannelse, omsorgssvigt – men fortæller billederne alligevel noget mere eller andet? 'Sniger' der sig fortællinger ind fra turistfotografiet eller andre rammefortællinger, som vi ikke ønsker formidlet?

Hvis volontørprojektet kunne være illustreret med de samme billeder, uanset om det finder sted i Honduras, Liberia eller Indien, så kan det give os en indikation på, at der er tale om turisme snarere end bæredygtig frivillighed: For hvor konteksten er i centrum i bæredygtig frivillighed, så er det turistfotografiets troper, som vi ser gengivet på turistens billeder, uanset hvilken kontekst de er blevet til i. Eller sagt omvendt: En grundlæggende forskel mellem turisme og volontørudsendelserne er, at de frivillige får en dybere forståelse af historie, kontekst og kultur det sted, hvor de er udsendt.

Formidlingen – herunder teknologien – og forestillingen om lokale kristne hører sammen. Den formidling, der finder sted, skaber nemlig vores forestilling om den lokale kristendom, de lokale kristne og de udfordringer, som de står overfor. Hvis lokale kristne fremstilles som materielt fattige og frarøvet muligheden for selvbestemmelse, så skaber det en forestilling om lokale kristne som en tavs gruppe uden uddannelse og erfaring, muligheder og evner. Omvendt: hvis formidlingen centrer sig om lokale kristne, der fremstilles som handlekraftige, så vil forestillingen om den lokale kristendom blive en anden og mere frugtbar.

Hvilken mission er det, volontører bidrager til?

Spørgsmålet om, hvilken mission det er, volontørerne bidrager til, ligger i forlængelse af overvejelserne ovenfor omkring forskellen på frivillighed og turisme. For mission i kristen forstand bliver det ikke blot ved, at volontører har mulighed for at opnå en dybere forståelse af historie, kontekst og kultur. Mission i kristen forstand er at deltage i Guds sendelse af sig selv til verden – *missio Dei* – gennem kirkens forkyndelse, fællesskab og arbejde for at ændre verden.

Volontører kan have mange grunde til at blive volontører: ønsket om at gøre en forskel, ønsket om at se verden, ønsket om at besøge fremmede og eksotiske steder eller ønsket om at være engageret i kirkeligt arbejde. Organisationerne kan også have forskellige motiver i udsendelsen: volontører som en introduktion til langtidsudsendelse eller volontører som ambassadører for organisationen i forhold til baglandets støtter. Tilspidset sagt, så er problemet i disse motiver, at forbindelsen til mission i kristen forstand er svag. Den teologiske, sociale og institutionelle værdi, som frivillige har, får de gennem deltagelse i Guds sendelse af sig selv til verden.

Forbindelsen mellem *missio Dei* og de projekter og den rejse, som de enkelte volontører er på, må derfor være klar både for organisationer og volontører. Det er muligt at se alt det, som volontørforhold indbefatter, i lyset af *missio Dei* tænkningen: opbyggelse af relationer til lokale kristne, tid til at tale med kristne ledere, lytte til lokale kristne, besøg hos langtidsudsendte missionærer. Alt dette ville kunne sættes ind i den større ramme af Guds sendelse af sig selv til verden og ville betyde et korrektiv til organisationerne og volontørerne som centreret om sig selv. En sådan ramme giver den nødvendige teologiske og sociale legitimitet til udsendelsen af frivillige.

Hvad er forholdet mellem det generelle missionskald og de specifikke lokale udfordringer, som volontørerne befinder sig i? Nogle tanker om globalt discipelskab

Dette spørgsmål viderefører og konkretiserer *missio Dei* som ramme for at forstå og tale om mission og frivillige. En forståelse af sig selv og sin udsendelse som en del af Guds sendelse af sig selv til verden kan forme ny relationer på tværs af nationale og kulturelle grænser. En forståelse af sig selv som en del af Guds mission kan gøre op med en meget selvcentreret volontørforståelse såvel som med en manglende interesse i at se lokale kristne som andet end fremmede og eksotiske (turisme).

Mission forandrer både den, der udsendes, og dem, der modtager. Volontører og

korttidsudsendinger kan forandre lokale samfund og sammen med lokale kristne skabe en ny fælles forståelse af, hvad mission er. Måske forandrer mission endda forståelsen af indholdet i det generelle missionskald om at 'gøre alle folkeslag til Jesu disciple' i lyset af de lokale udfordringer. Min pointe er her, at det netop kan være de specifikke lokale udfordringer, som skaber nye forståelser af indholdet af mission: Hvis udfordringen er konflikt mellem forskellige etniske og religiøse grupper, så er forsoning og dialog måske det specifikke indhold af, hvad det vil sige at 'gøre disciple'.

Hvis den lokale udfordring er miljømæssig forurening, så er det måske arbejdet for at holde industrivirksomheder og myndigheder ansvarlige, som er indholdet af at 'gøre disciple'. Hvis den lokale udfordring er uretfærdig fordeling af samfundets goder, så må mission antage form af en samfundsmæssig kritik og kirken udgøre et alternativ. I alle disse tilfælde kan korttidsudsendinge sammen med lokale kristne udgøre en stærk modkultur og et netværk på tværs af nationale og kulturelle grænser.

Hvis vi ønsker en overgangen fra en selvforståelse blandt korttidsudsendinge volontører fra barmhjertighed til globalt discipelskab, hvordan kan vi så styrke en sådan forståelse? Fra socialvidenskabelige studier af globaliseringen ved vi, at globalisering øger den økonomiske forbundethed (friere kapitalbevægelse, færre toldrestriktioner, større bevægelighed af arbejdsstyrken), men at globaliseringen også bidrager til en større forståelse af den gensidige afhængighed (medier, turisme). Jeg tror, at noget lignende gør sig gældende for kristen mission, og at den forbundethed, der er mellem kristne i det globale nord og det globale syd, kan komme til udtryk gennem fælles social forandring.

Der hvor korttidsudsendinge kan sættes ind i og forstås inden for en teologisk og missiologisk ramme, og hvor udsendinge samtidigt får defineret deres rolle og mission i forhold til de specifikke lokale udfordringer, der kan en forståelse af korttidsudsendinge som globalt discipelskab vokse frem.

Hvilke skridt kan vi tage, for at volontører bliver værdifulde for partnerskaber?

Der er en række skridt, som vi kan tage for at volontører kan blive værdifulde for partnerskaber mellem kirker og menigheder. Disse skridt handler i høj grad om at bringe konteksten for den lokale menighed i centrum af volontørudsendelsen. Som jeg gentagne gange har berørt ovenfor, så er det forbindelsen til den lokale kontekst, som adskiller volontører fra turisme, og det er den lokale kontekst, som derfor skal forme forståelse af partnere og af opgaver for volontører. Ved at tænke korttidsudsendelsen ind i en teologisk og missiologisk ramme definerer vi de udsendtes rolle, og ved at lade dem forme i forhold til de specifikke lokale udfordringer svarer vi i praksis på spørgsmålet om, hvad globalt discipelskab konkret består i.

Jonas A. Jørgensen, f. 1972, cand. theol. og ph.d., er generalsekretær i Dansk Missionsråd og ekstern lektor på Afdeling for Systematisk Teologi, Det Teologiske Fakultet, Københavns Universitet, hvor han underviser i emner vedrørende dogmatik, religionsteologi, økumeni og ekklesiologi. Har bl.a. skrevet afhandlingen "Jesus Imanders and Christ Bhaktas. A Qualitative and Theological Study of Syncretism and Identity in Global Christianity" (2006).

Nye roller i udviklingssamarbejdet

Af Sofie Schousboe Laursen

Det er på tide at rykke ved organisationernes og de frivilliges selvbillede som dem, der ændrer verden. De fattigste i lande som Mali, Cambodja og Honduras har ikke brug for flere barmhjertige samaritanere. Til gengæld er der mere end nogen sinde brug for engagerede formidlere, som kan bygge bro mellem det liv og den virkelighed, som de fattigste lever i, og de handlemønstre, det forbrug og verdensbillede, som den almindelige dansker er omgærdet af. Artiklens forfatter ser et stort potentiale i at gentænke de frivilliges rolle i udviklingsarbejde.

Gør det en forskel?

Hvert år søger hundredvis af unge om at blive sendt ud som volontører. I deres ansøgninger og i annoncerne for opholdet indgår linjen ”vil du gøre en forskel” eller ”fordi jeg vil gøre en forskel” rigtig ofte. Sætningen rummer en antagelse om forandring: At den indsats, som den frivillige yder, vil have en betydning for nogen. At det vil ændre noget. Det kan være hos mennesker, den frivillige møder under rejsen, eller familier, de bor hos eller arbejder sammen med. Der ligger også en antagelse om, at den forandring sker, fordi den frivillige gør noget aktivt eller med sin blotte tilstedeværelse sætter gang i en forandring. Men mange frivillige har måttet justere på den forestilling undervejs i forløbet, eller efter at de er kommet hjem. De har stillet sig selv kritiske spørgsmål om, hvilken forskel de egentlig gjorde? For var man nu så uundværlig på børnehjemmet, i engelsktime eller hos organisationen, som man troede, man ville være?

Jeg husker selv min egen usikkerhed ved at skulle undervise en gruppe universitetsansatte i engelsk under mit eget volontørophold i Mongoliet for en kirkelig organisation i 1994. Sad de på skolebænken for at gøre mig og min organisation glad, eller lærte de faktisk noget? Jeg ved det ikke, men jeg tror, at jeg fik mere ud af mit ophold, end de gjorde af min undervisning. Så gjorde jeg en forskel – sådan rigtigt? Sandsynligvis ikke - for andre end mig selv.

Måske opstår tvivlen hos volontøren, fordi hverken hun eller organisationen er helt skarpe på, hvad formålet med at sende volontøren ud er? Der opstår en kløft mellem det, hun tror, hun kan forandre, og den konkrete opgave, hun bliver sat til. Årsagen til den kløft stammer fra den ændrede tilgang, som præger udviklingssamarbejdet i dag. Det er vores opgave som organisationer at sørge for, at formålet med volontørerne rettes til og opdateres. Måske er den primære opgave ikke hos samarbejdspartnerne i de fattigste lande, men som formidlere af engagement i Danmark.

Fra mursten til rettigheder

Over de seneste 20 år har den danske støtte til udviklingslandene ændret karakter, form og tilgang. Danske udviklingsorganisationer kan ikke længere med skatte kroner i ryggen blot bygge skoler og grave brønde eller udføre udviklingsopgaver i det hele taget, som landene lige så godt selv kunne udføre. De danske skatte kroner går igennem danske organisationer til langsigtede udviklingsprojekter med fokus på menneskerettigheder og fattigdomsbekæmpelse.

Strategien for Danmarks udviklingssamarbejde og Civilsamfundspolitikken fra 2014 udstikker meget klart en anden rolle for os i arbejdet med projekter i de fattigste lande. Vi er partnere i udviklingssamarbejdet ikke hjælpearbejdere. Vi samarbejder med kirker, organisationer, virksomheder og regeringer i udviklingslande om at skabe bedre vilkår for befolkningerne på et rettighedsbaseret grundlag. Vi indgår i øget grad i ligeværdige partnerskaber, hvor både organisationer i Danmark og i udviklingslande bidrager med læring, viden og kapacitet, og hvor de grundlæggende værdier er solidaritet og retfærdighed. Dermed bliver både vi og vores samarbejdspartnere medskabere af forandringsprocesser.

Med de langsigtede udviklingsprojekter forsøger vi at ændre på de vilkår, som skaber og forværrer fattigdom, frem for at udfylde det tomrum, som den svigten- de offentlige sektor efterlader i mange af de fattige lande. Det interessante er, at den ændrede tilgang ikke nødvendigvis har smittet af på de danske organisationers fortællinger om, hvordan de løser udviklingsopgaven.

Andre budskaber i kommunikationen

Projektet "Reframing the Message" har de sidste to år arbejdet med i øget grad at skabe sammenhæng mellem det arbejde, de danske organisationer udfører i verdens fattigste lande, og de historier, som frivillige og ansatte fortæller om samarbejdet hjemme i Danmark. Projektet bygger blandt andet på den engelske rapport "Finding Frames. New ways to engage the UK public in global poverty" fra 2011, der rejste stor debat i England. Rapporten spidde udviklingsorganisationernes budskaber, billedbrug og effekten af at sætte kendte menneskers ansigter på kampagner (Darnton 2011). Hovedbudskabet var kort og klart, at hvis organisationerne ønsker at bevare befolkningens opbakning på lang sigt, så skal deres kommunikation tænkes om. Der skal være færre budskaber, der i et splitsekund engagerer modtageren, som "giv 5 kr." eller "støt her", og flere historier, der skaber langvarige og dybe relationer med modtagerne. Det kan være historier, som pirrer læserens nysgerrighed over for de lidt mere komplekse løsninger, som engagerer modtageren til selv at gøre noget i eget liv, og som tydeligt anviser, hvordan han kan bidrage. Samtidig analyserede folkene bag rapporten flere engelske kampagner og interviewede højtstående medarbejdere i en række organisationer. Undersøgelserne viste, at branchen sad fast i en selvforståelse, der byggede på godgørelse. Altså, at der i budskaberne var en underliggende forståelse af, at organisationerne og deres støtter i sig selv var løsningen på verdens problemer. Hvis vi blot donerer penge nok til organisationerne, så løser de problemerne. Det er budskaber, som vi også kender fra danske organisationers kampagner og ofte som en del af den frivilliges og volontørens beretninger.

Det skurrer måske i endnu højere grad i ørerne i Danmark end i England at høre organisationerne fremstillet som en løsning i sig selv. I Danmark arbejder vi jo netop bevidst med en mere rettighedsbaseret tilgang ude i verden, som er kendetegnet ved komplekse og langsigtede løsninger. Når vi derfor kommunikerer i Danmark, som om vi stadig vil redde verden én donation af gangen, forstærker vi en forældet forståelse af udviklingssamarbejdet hos danskerne. Rapporten førte derfor til selvransagelse også i Danmark, hvor et pilotstudie inspireret af

den engelske undersøgelse resulterede i rapporten ”Finding Danish Frames” i 2013 (Richy 2013). Heldigvis ser vi nu rundt om i Europa, at der dukker flere initiativer op, der på hver deres måde forsøger at ændre udviklingsorganisationernes kommunikation og måde at tænke relationer med medlemmer, frivillige og borgere på (Common Cause, Smart CSOs, DEEEP). Vi fik også en mere kampagnepræget opsang fra det norske initiativ ”Africa for Norway”. Det fik mange til at trække på smilebåndet af sig selv og de forestillinger, vi har i de vestlige lande, da videoen ”RadiAid” ramte de sociale medier (www.africafor-norway.no). Absurditeten i, at radiatorer indsamlet af frivillige i Afrika skulle afhjælpe kulde i Norge, gav et ny blik på os selv og vores måde at kommunikere i store indsamlingskampagner på. Et spejl blev sat foran os, og vi kunne se det bizarre i, at vestligt baserede NGOer definerer, hvordan der tales om udvikling i Afrika, Asien og Sydamerika. Ofte gør de det uden at inddrage dem, det handler om i historien, og med et ensidigt fokus på det bidrag, vi selv kommer med. Selvom tilgangen er en anden, så arbejder projektet ”Reframing the Message” efter lignende mål.

Plads til stemmer fra syd

For at sikre ændringer i organisationernes praksis har ”Reframing the Message”’s kerneydelse været kapacitetsopbygning inden for kommunikation gennem kurser og rådgivningsaktiviteter. Men det har også været et vigtigt element at udfordre de deltagende organisationer på deres selvforståelse, kerneværdier og formål. For hvor projektarbejdet ude har været i rivende udvikling, så er mange organisationers oplysningsarbejde fastfrosset i stillbilleder, der på forskellig vis reproducerer fortællingen om ”hvid mand hjælper sort mand”. Skismaet mellem det, vi gør, og det, vi siger, at vi gør, skal altså opløses. Selv om det selvfølgelig er karikeret, og mange vil frabede sig den form for billedsprog, så viser projektets gennemgang af organisationernes kommunikationskanaler, at fortællingen og den underliggende magtfordeling i det billede endnu er en vigtig del af de danske organisationers selvforståelse. Rundt om i organisationerne holder man stadig fast i rollen som den barmhjertige samaritaner med en klar underliggende

forståelse af, hvem der er giver og modtager – hvem der er stærk og svag. Det er den danske organisation, som er i fokus i historierne, de danske frivillige, som gør en forskel, og de danske organisationer, der har løsningerne. Målgruppen for udviklingsprojekterne og samarbejdspartnerne i fattige lande får ikke megen taletid selv, men bliver derimod talt om og på vegne af i de danske organisationers fortællinger.

En af ”Refaming the Messages”’s vigtigste pointer har været, at de danske organisationer skal skabe plads til deres partnere på de danske platforme. De skal tydeligere stå frem i teksterne som subjekter og direkte fortællere i historierne. Lad os få deres version af, hvordan projekterne er med til at forandre deres liv. Lad os høre den dybe fortælling om livet der, hvor de er; om de løsninger, som de er med til at udvikle, og de ønsker og behov, de har til, hvordan samarbejdet kan udvikles. De tusindvis af mennesker, der bidrager til projekterne i samarbejdslandene, har selv en stemme, og de vil lyttes til. De vil ikke være ofre og modtagere, men individer og deltagere. At skabe den slags nye fortællinger, hvor der er plads til andre stemmer end vores, kræver kompetente fortællere, og dem må vi i øget grad forme og uddanne.

Den kompetente fortæller

Blandt politikerne på Christiansborg har der det seneste år været en god og ivrig diskussion af, hvordan vi i øget grad får skabt engagement i befolkningen omkring udviklingsbistanden.

Udviklingsminister Mogens Jensen skrev i en kronik i Berlingske Tidende den 19. august sidste år, at sammen med politikerne har ”de folkelige organisationer også et ansvar med deres direkte linje til hundredtusindvis af frivillige og støtte-medlemmer” (Jensen 2014). Det fælles ansvar bliver det nødvendigt at udvikle, når Mogens Jensen på årets finanslov har afsat 20 millioner kroner til at udsende flere volontører og frivillige under puljen ’Volontør i verden’. Formålet med den indsats er netop at bygge flere menneskelige broer mellem udviklingsarbejdet og den almindelige dansker. Men det stiller krav til organisationerne, der sender fri-

villige ud, og til volontørerne, der kommer hjem. Der skal arbejdes bevidst med hver enkelt frivillig, hvis den slags kortere ophold ude i verden ikke blot skal være en personlig oplevelse, men rent faktisk skal skabe kompetente fortællere, der kan engagere danskerne i udviklingssamarbejdet.

Den frivilliges personlige beretning, om hvordan hendes grænser har flyttet sig, og hun har fået et mere nuanceret billede af verden, skal hjælpes på vej og kvalificeres. Hvert år afholdes tusindvis af foredrag af hjemkomne volontører og frivillige, men mange er ikke blevet klædt på til opgaven og reproducerer den fortælling, som de tror organisationerne efterspørger. I mangel af bedre bliver det desværre ofte også til variationer over det velkendte tema ”hvid mand hjælper sort mand”. Den fælde faldt jeg selv i, da mine oplevelser skulle omsættes til foredrag i min menighed og hos andre interesserede.

Det naturlige valg for den utrænede fortæller, herunder mig selv, er nemlig at søge og afdække konflikten. Hvad der var svært, hårdt, anderledes, måske endda ubehageligt. Man griber efter historien, som vil fastholde publikum i spænding, måske endda forfærdelse over verdens uretfærdighed. Den frivillige maler stemningsbilleder med støv, varme og dufte. Det eksotiske og fremmedgørende bliver trukket frem, og hun fortæller om det store behov for hjælp udefra. Måske er der indlagt en beskrivelse af en bestemt person, der skal hjælpes, eller som er blevet hjulpet. De fleste ved godt, at det er med til at styrke identifikationen i historien. Der er tryk på detaljerne, og det bliver understreget, hvor stor en oplevelse rejsen var, og hvilken vigtig opgave man har udført. Pensionisterne i sognegården skal jo ikke falde i søvn. Man finder de små fortællinger, hvor resultaterne af ens arbejde står frem, og skynder sig så videre til, hvor meget godt organisationerne gør, og hvor meget der stadig er at gøre. Overvejelserne om den måske manglende effekt af eget arbejdet gemmes til en anden gang. Det skal være tydeligt, når foredraget er slut, at der er behov for mere hjælp. Men den krise- og problemfikserede historiefortælling skaber ikke engagement, men derimod håbløshed og afmagt, viser forskningen.

Den nye helt i fortællingen

Derfor skal vi udfordre den klassiske volontør- eller frivilligerbetning. Det kan man blandt andet ved at gribe efter de elementer af læring og udvikling, der er i alle historier, og tage teknikker i brug fra den engagerende historiefortælling. I projektet ”Reframing the Message” har vi arbejdet meget med den konstruktive kommunikation. Vi har samarbejdet med journalist Cathrine Gyldensted, som er foregangsperson for den konstruktive journalistik. Hun har netop udgivet bogen ”Håndbog i konstruktiv journalistik” (Gyldensted 2014). Bogen bygger blandt andet på forskning fra University of Pennsylvania, som viser, at skal vi engagere andre med vores historier, så skal de inspirere, ikke skræmme eller fortvivle folk. I de kurser, vi har udviklet sammen, har vi haft fokus på historier, der efterlader læseren med ny læring, inspiration og håb. Den konstruktive historie er hverken håbløs, negativ eller lalleglad positiv, men afbalanceret konstruktiv. Den kan sagtens være vinklet på en konflikt eller et problem, men den efterlader læseren i en styrket position til selv at engagere sig. Faktisk kan det være svært at forstå løsningerne og gøre læseren klogere, hvis vi ikke også beskriver problemerne eller konflikterne, men doseringen og balancen er vigtig. Den konstruktive kommunikation kan fint bruges som inspiration til en ny form for historiefortælling blandt frivillige og volontører.

En anden måde at engagere modtageren af en historie på og komme uden om den stereotype fattigdomsformidling er at lade sig inspirere af det, der hedder ”transformativ storytelling”. En række individuelle aktivister og organisationer er gået sammen i et netværk med navnet Smart CSOs (www.smart-csos.org). Netværket arbejder under den forståelse, at hvis vi skal vi opnå grundlæggende forandring, altså reel social retfærdighed over hele verden, så må vi gå fundamentalt anderledes og systemisk til værks som civilsamfund. Sammen med den meget anerkendte storyteller Jonah Sachs har de udviklet en strategi for historiefortælling, der vil forandre verden. ”Transformativ storytelling” er en fortælleform, hvor historiefortælleren nedtoner sin egen rolle og træder i baggrunden for at skabe plads til den reelle helt i fortællingen, nemlig modtageren af historien.

Det er modtageren, der potentielt kan ændre egen eller andres adfærd. I følge den tankegang er det ikke den indsats, som volontøren har lagt på børnehjemmet i tre måneder, der gør forskellen, men hendes historie, der via sin inspirerende effekt kan få andre til også at engagere sig og, som dermed gør den virkelige forskel.

Strategien er kompleks, men pointen om, at vores modtagere er den virkelige helt, kan inspirere os til at flytte fokus. Både i historiefortællingerne og i rollen som volontør, frivillig og ansat. Vi skal i fremtiden i langt større grad være mentorer og assistenter for de aktører, som skaber den virkelige forandring. Og der findes altså helt konkrete fortælletekniske redskaber, vi kan tage i brug for at kvalificere det arbejde.

Fra hjælpearbejder til forandringsagent

Vi har set, at prototypen på en ulandsfrivillig i sandaler og med en murerske i hånden, i gang med at bygge en skole, ikke længere er i overensstemmelse med behovet ude i verden. Der er ikke efterspørgsel på ufaglært arbejdskraft i udviklingslande, den har de rigeligt af selv. Volontørerne opfylder måske nogle umiddelbare behov for nærhed på børnehjemmene og inspiration i engelsktimerne, og det er selvfølgelig positivt, men det er symptombehandling på nogle meget større strukturelle problemer, som i sig selv ikke er med til at løse. Den danske frivillige må sågar også rømme pladsen som subjekt og ”redder af verden” i historiefortællingerne på de danske organisationers platforme og overlade den til samarbejdspartnerne. Så er vi i gang med at afskaffe den frivillige danskers rolle i udviklingssamarbejdet?

Langt fra og tværtimod. Men organisationerne og den frivillige skal finde nye ord for den indsats, de leverer, og de skal blive skarpere på, hvad de kan bidrage med. Heri gemmer der sig en mulighed for at gentænke og forstærke den frivilliges, volontørens og udviklingsarbejderens rolle som deltager. Ikke nødvendigvis i projekterne ude, men som forandringsagent herhjemme. Der er et akut behov for, at de nødvendige ændringer i tankegang, vaner, forbrug og adfærd, som skal

til på vores halvkugle, når ud til hver og en af danskerne. Vi skal i højere grad relatere virkningerne af overforbrug, klimaforandringer, uretfærdige handelsaftaler og skatteregler til verdens fattigdomsproblem. Og vi skal kunne relatere den enkeltes globale borgers handlinger og adfærd til løsningerne af problemerne.

De globale problemer kræver globale løsninger, og hvem er bedre til den samtale end de mange volontører og udlandsfrivillige, som hvert år rejser ud og kommer hjem. Det personlige møde med konsekvenserne af fattigdom sætter afgørende spor i de unge, præcis som jeg selv oplevede det, men for alt for mange forbliver oplevelserne netop det – bare personlige oplevelser. Der skal flere ambitioner på bordet, så den personlige oplevelse kan transformeres til engagerende historiefortælling.

Gør en forskel – i Danmark

Den manglende langsigtede udviklingseffekt af volontørernes indsats ude kan så rigeligt opvejes af forandringseffekter herhjemme, hvis organisationerne ellers gentænker formålet og hele processen omkring det at sende volontører og frivillige ud. Den frivillige skal være afklaret med sin rolle – ikke kun som engelsklærer eller babysitter, men som kommunikør og formidler. At ”gøre en forskel” i den sammenhæng betyder at rejse ud som indsamler af historier og vidnesbyrd om verdens tilstand. At være parat til at komme hjem og fortælle den historie og kunne engagere andre i den. At være mentor eller igangsætter af forandringsprocessor i de netværk, man indgår i - skole, kirke, virksomhed eller private relationer. At kunne knytte oplevelsen af konkret uretfærdighed til de valg, vi træffer som globale borgere og forbrugere hver dag. Måske endda til at kunne igangsætte en kampagne, en lobbyindsats eller fortalervirksomhed på baggrund af opholdet. Der skal tænkes ud over forestillingen om, at problemerne er ude i verden, og organisationernes opgave er at løse dem og fortælle om det imens. Måske vil det i fremtiden være vigtigere, at organisationerne forebygger globale problemer hjemme i Danmark end at afhjælpe virkningerne af dem ude. Dermed vil udtrykket ”at gøre en forskel” få en hel ny og vigtig betydning.

Litteratur

Africa for Norway: www.africafor norway.no

DEEEP: www.deeep.org

Darnton, Andrew; Kirk, Martin

2011 *Finding Frames: New ways to engage the UK public in Global poverty*. Bond.

Gyldensted, Cathrine; Bjerre, Malene

2014 *Håndbog i konstruktiv journalistik*. København: Forlaget Ajour.

Jensen, Mogens

2014 ”Fem veje til en aktivistisk udviklingspolitik”. Kronik i *Berlingske Tidende* den 19. august.

Richy, Lisa Ann

2013 *Finding Danish Frames: Communications, Engagement and Global Justice*. Verdens Bedste Nyheder.

Reframing the Message: www.cisu.dk/reframing

Smart CSOs: www.smart-csos.org

Reframing the Message“

”Reframing the Message” er et toårigt EU-finansieret projekt, der skal styrke de folkelige organisationers oplysnings- og kommunikationsarbejde. Projektet har tilbudt kurser, redskaber og aktiviteter til medlemmerne i Civilsamfund i Udvikling (CISU), tidligere kaldet Projektrådgivningen, med det formål at understøtte organisationernes evne til at kommunikere flere og anderledes fortællinger fra udviklingslandene og dermed styrke oplysningsarbejdet i Danmark. Projektet løber til april 2015. Læs mere om projektet på www.cisu.dk/reframing

Sofie Schousboe Laursen, f. 1975, er ansat som projektleder af projektet Reframing the Message hos CISU. Hun er uddannet etnograf fra Aarhus Universitet og har tidligere arbejdet i Folkekirkens Nødhjælp og Amnesty International.

Looking for new standards in Short Term Missions

By Kurt Alan Ver Beek

As Christians, we must use what's been entrusted to us with a sense of both stewardship and urgency. It is estimated that each year about 1.5 mio. people invest significant amounts of time and money to go on short-term mission (STM), but the problem is that many are not prepared to participate in the life-changing impact these trips can have. First of all, STM trips are supposed to help a host group in some way. For this to happen the STM goers need to make sure they are working with partners who share a high standard for long-term change. Secondly STMs should be a transformational experience for the goers. For this to happen accountability and encouragement must be built into the STM programs through preparation and follow-up. In preparation for STM goers must formulate plans not only for what they want to learn and see during the trip but also what they want to do when they come back. During the trip the goers should regularly discuss how the experience is impacting them in relation to their goals. Following the trip, the group of goers must hold regular meetings to hold each other accountable and encourage each other and plan for the next steps.

Being Good Stewards

Two years ago, you added your name to the list. Several members of your church were organizing a short-term missions¹ trip to a developing country, and you felt it was the right thing for you to do. The fact was, for a while you'd been feeling like trying something new and serving with your skills in a new and challenging way. You were ready give yourself to a higher cause. So you went.

During your seven-day-trip, you worked hard on construction projects and were touched by the lives of the children you met and the stories they shared. When you got back home, you created a slideshow for your church and shared about

the highlights and touching moments from the trip. Since then you've had more conversations about the trip than you can count, you still keep a photo from it on your desk, and you're considering going back again. The energy and excitement you felt in your spiritual life in the weeks following the trip were amazing. However, before long, those feelings faded. Now, two years down the road, your day-to-day activities really haven't changed much compared to before the trip.

You wonder if the same will happen again, if you go on another short-term missions trip. Will the trip really change lives, or will it just give you another temporary spiritual high? Will you arrive back home with simply more stories and photos, or will the trip have a life-changing impact — the kind of impact you hoped for when you first signed up the first time two years ago.

An estimated 1.5 million people invest significant amounts of time and money to go on short-term mission (STM) trips each year, yet many aren't prepared to participate in the life-changing impact these trips can have.

Churches in developed countries spend more than a billion dollars each year on STM trips. Intending to transform lives and communities, we've arrived at an approach in which we take the rough equivalent of the population in the urban area of Copenhagen and work to transport them, house them, and feed them away from home for a week or two — a herculean effort of planning, fundraising, and logistics.

In the parable of the talents from the New Testament, Jesus tells us of a master who, before going on a journey, provides his three servants with a differing number of talents and instructs them to use the talents well. When he returns, the master demands an accounting and is pleased with those who have used their talents well and angered by the servant who has not. In Luke, we read, *“From everyone who has been given much, much will be demanded; and from the one who has been entrusted with much, much more will be asked.”* Clearly, we are to care about how we manage the resources that we have been entrusted.

As Christians, we must use what's been entrusted to us with a sense of both stewardship and urgency. Through access to resources and technology, Christians in developed countries in the 21st century are afforded many exciting opportunities to impact the world – opportunities that were not available to Christians in the past. But now like in the past we must use these resources in a responsible way

Short Term Missions — Long-Term Change

We all want STMs to have life-changing impacts on both the sent group — sometimes referred to as “goers” — and the host group. That's the bottom line; that's the true “mission” in the phrase “short-term mission.” It's a mission that millions of people are enthusiastic to carry out and finance. However, we must ensure good stewardship when it comes to STM trips. We must work for results that persist years after the trip for all who were involved.

Short-term missions can be powerful, transformational experiences. But, with the wrong focus, our stewardship becomes questionable, and we become content with simply spending a week painting a building and playing with kids. Goers must set goals for changes that will last long after their trip, such as praying more, giving more, or volunteering more. If we have real, measurable changes to show for an STM trip, then the trip was successful. But lasting change doesn't come easily.

Think of all the times you've tried to make a lasting change in your own life. Perhaps it was trying to have a more healthy diet or exercising regularly. How much more likely were you to meet these goals when you had someone else keeping you responsible – a good friend asking about your diet or a running group waiting for you at 6:30am? Like any other goal, lasting change from STM trips requires the support of others.

When I was in high school, my parents went to a popular weekend Christian program for couples called “Marriage Encounter”, and at its conclusion, they had to set goals for their marriage. In the first few weeks following “Marriage

Encounter”, my dad bought my mom flowers, my mom left notes on the refrigerator, and they showed each other enough affection to make a teenager slightly uncomfortable. But, after a few months, the notes, flowers, and marriage-strengthening goals were abandoned. A few years later, my parents went again, and this time they were required to sign a contract to attend follow-up meetings with other couples once per month for a year. In each meeting, they spent a first hour on a discussion topic and a second hour relating how they were doing on their goals. This time, the changes stuck - even if the flowers sometimes showed up just before the meeting. Now, twenty years later, my dad still buys my mom flowers, and they go on dates and do devotions together every morning.

Like my parents who attended monthly meetings to meet their goals, I would argue that for STM trips to actually change lives, it’s crucial to move beyond the experience of simply going on a trip; there needs to be a continued commitment after the trip, with proper accountability and encouragement for long-term change.

I understand that some changes I propose might sound intimidating, but I believe that once goers start incorporating these practices into their STM planning, they will become excited about the results. Indeed, STM trips are usually accompanied by a great deal of excitement and emotion, and when channeled in the proper direction, this excitement and emotion has the potential to help transform lives. Proverbs 19:2 states that “enthusiasm without knowledge is no good; haste makes mistakes” (New Living Translation). Let us seek to have both enthusiasm and knowledge as we venture to do our missions.

Meeting a New Standard

Besides the specific activities that the STM groups are set to carry out most STM groups also hope that the trip will provide a personal growth to the participants and transform lives in the communities that host them. Despite these ambitious goals and the resources that go into STM trips, the trips often fall short. STM participants are famous for remarking after their trip, “I went expecting to help others, but to my surprise, it was me who was changed instead.” But, is it true?

And is it acceptable? I believe short-term missions should be held to a higher standard that leads to long-term personal change for both the goers and the receivers, but too often this is not what happens.

First, every STM trip sets out to help a host group in some way. But “help” doesn’t necessarily mean lasting change. In my research on houses constructed in Honduras after Hurricane Mitch in 1998, I found that STM teams were able to build houses, but the most important factor that resulted in lasting change in the communities was long-term work with the community through excellent partners, such as missionaries, churches, and NGOs. To that end, goers need to make sure they are working with partners who share a high standard for long-term change.

Second, we go on these trips and sponsor our youth to go on them in part because we know that participating in STM trips can change goers’ lives. But, seldom is this expectation of change intentionally built into the goals of the trip. Sharing expectations of personal transformation before the trip is crucial to the high standard of change we must aim for. If we, as goers, aren’t committed to transformation before we leave, it will be much more difficult to remain committed post-trip.

In my research from Hurricane Mitch relief efforts, a house built through local organizations cost about \$2,000, while a house built by an STM team from the U.S. or Canada cost about \$30,000, due to airfare, lodging, and other costs. By spending money on a trip to Honduras instead of directly funding construction efforts, about 14 fewer houses were built. And if this were the end of the story, the trip would not have been a good investment. But if the visiting group went home and started raising public awareness, volunteering, and raising money for the Honduran community, the trips could be seen as very beneficial and worthwhile. Perhaps, over the next ten years, the 20 volunteers from the trip could each raise \$5,000 a year; then the \$30,000 house would result in one million dollars for the community, plus all the increased public awareness, ten years of prayer, and volunteering from the goers.

It can be tempting to perceive an STM trip as a success simply because of a memorable experience or friendly moments of fellowship that were shared. In my study, all 122 survey respondents from the group of goers said they “recommend” or “highly recommend” a similar experience to others. However, the church has a bigger mission than just being a “goodwill travel agency;” we are in the business of changing lives. To that regard, we also asked the North American respondents to rate the amount of behavioral change they’d experienced following their STM trip. This included changes such as time spent in prayer, volunteering, giving to the STM organization, and interest in poor countries. Across all the areas of improvement, the majority of respondents reported positive change. However, these changes are based on self-perception, and, as such, they are subject to significant bias.

To get a more objective understanding of the changes in participants’ lives, we examined data on donations from the participants, since it was one of the areas that could be quantified and verified. We compared our survey data with the giving records of CIDO², the STM organization with which the group of goers worked, to get a sense of self-reported results versus verifiable change. In the survey, the majority of respondents said their giving to CIDO had increased. However, CIDO records told a different story. Only 25% of participants from the studied STM teams sent in direct donations to CIDO in the two years following their trip. The total amount given to CIDO by the participants went up 6%. Since some donations might have come through church offerings instead of direct donations, we also examined giving from 17 churches that sent groups. Average yearly giving from these churches to CIDO only went up about 1%.

Recognizing the significant inconsistency between reported change and verifiable change in increased giving also calls into question the reliability of other self-perceived changes by goers. In reviewing other research, I’ve identified and analyzed 13 other quantitative studies of STMs, with 11 of them finding little or no significant positive impact from the trip on the goers.

When we don't hold ourselves to higher standards in our STM endeavors, we are unlikely to experience the lasting, life-changing impact following our trips that we set out to have. But it certainly doesn't have to be that way.

The Necessity of Encouragement and Accountability

Based on studies like those mentioned above, I think we need to consider the following:

- 1) STMs are not impacting lives as many STM-groups might hope or suppose they do.
- 2) STMs do hold the potential to change lives, though significant amounts of encouragement and accountability are necessary.

Research into goal accomplishment strategies often boils down to these two essentials: accountability and encouragement. This shouldn't come as a surprise to anyone. Earlier on, I used the examples of trying to change habits such as eating healthier and exercising. It's almost impossible to achieve these changes in the long run without outside support. In the example of my parents and Marriage Encounter, it was the accountability and encouragement that made the difference. It's just as true for STM participants today as it has been for my parents for the past forty years.

In the previous section, I focused on the importance of setting a higher standard for STMs that incorporate accountability and encouragement from others. In the next section, we will look at specific steps STM groups can take before and after the trip to ensure real change happens.

Goals for a Mission:

Steps for Preparation and Follow-Through

As we try to build accountability and encouragement into STMs, proper preparation before the trip and follow-through after the trip are crucial. First, we need to look at how visiting groups prepare for their STM trips. Before they head off,

visiting participants usually undergo numerous group meetings and orientations. The challenge for these orientations is for the goers to focus on their own transformation in addition to impacting the host group. When it comes to long-term impact in a host community, the good results are mostly determined by having a good partner working with the host community. In my research, the actual work done by goers had little impact - positive or negative - on the host group compared to work done by locals without help from foreigners. So while goers do have a small role to play in doing work with the partner organization and host group while they are in the country, the larger portion of their responsibility lies in the changes and actions that take place after the trip.

In advance of the trip, goers must formulate the plans and logistics for their own change. They must think about not only what they want to learn and see during the trip but also what they want to do when they come back. They must consider what goals they want to set for the changes they seek - not only changes in thought but also changes in action. Thus, during the planning stage, goers should focus on both goals for the trip and goals for long-term change - along with their commitments to post-trip accountability and encouragement.

Often orientations and preparation courses for sent groups focus on issues such as cultural sensitivity. This is indeed an important topic, and while it's important to acknowledge cultural differences, cultural sensitivity also needs to be understood in a larger context. Host communities understand that STM visitors are from another culture. While saying the wrong word or wearing the wrong clothes should be avoided, I would argue that it is more important to make sure we continue to support the community or the project abroad after the trip has concluded and we return home.

During the trip, the goers should regularly discuss how the experience is impacting them in relation to their goals. They should share what they're trying to learn, see and do - and how it will affect their actions after the trip. This is a crucial stage for igniting passion and spurring creative ideas. This is a time when

they can connect with the host group about what each group's needs and goals are - and ultimately establish what goals they will commit to. This is a time to build the personal foundation for future sharing, encouragement, and accountability.

When it comes to setting goals, participants can consider both group goals and individual goals. For the goers, examples of group goals could be a new initiative back home to raise awareness of global poverty or increased congregational giving for the projects in the STM host community. Their personal goals might include more ethical shopping, time spent in prayer, raising public awareness, more time volunteering, increased tithing, or intentionally developing relationships with people from other cultures. Regardless of which goals are ultimately chosen, research on goal setting theory has shown that individuals are more likely to complete their goals if the goals are: a) made public, b) specific, and c) challenging. Thus participants should use these criteria as they determine their goals.

Often, we can learn a great deal through relationships with others who are different than us. Entering into and sustaining relationships between the host and sent groups is a helpful way to foster joint encouragement and accountability. After the trip, having monthly meetings among the goers group is helpful, but even more powerful is a Skype meeting where both the host and sent group can keep each other informed of their progress.

Following the trip, participants from the goers group have to avoid the danger of labeling their trip a success simply because a house was built, medicines were distributed, or a well was drilled. These accomplishments are good, but they are limited in their impact. Effectively evaluating a trip requires looking at measures of lasting change in both the sent and host groups - especially over an expanded length of time.

Groups must have regular meetings to hold each other accountable, encourage each other, and plan for next steps. Currently, most STM groups meet about 10

times for an STM trip - nine times before and once afterward. I would argue for a shift in this practice, altering it to a few meetings before and monthly meetings afterward for at least a year. During these meetings, time can be spent on updates from the host community, fostering excitement about the group's shared mission, time for individual updates on goals, discussions on adjustments to goals or new goals to add, and time for prayer for both the host group and the sent group.

The organizations that facilitate STM trips also play an important role in supporting sent groups and host groups with their goals. They are crucial to successful long-term change in the host groups, but they can also support long-term change among the goers through measures such as newsletters and (if possible) arranging Skype conversations between the host group and sent group. They can also help provide some of the encouragement and accountability that the host groups will need to accomplish their goals. When a church is planning on partnering with a missions organization to do an STM trip, it's important that the church ensure that the missions organization is focused on long-term sustainability and impact and is able to help both the sent group and host group in refining and pursuing their goals. In turn, these mission organizations should hopefully receive more support from the sent group and achieve a greater impact for the host group.

Conclusion

Lives can certainly be changed through STMs. Indeed, my wife, Jo Ann, and I have invested decades in helping young people to have meaningful, life-changing experiences through encountering another country and its culture with the study abroad program we lead in Honduras. It is good for us to fellowship and learn from our brothers and sisters around the world and to share the gifts we've been given. It's because I believe so strongly in the value of these interactions that I want to work for the continued improvement of STMs so that they have the greatest impact possible. We, as Christians, must commit to this task for the sake of those in the global church who lack resources and those in the Western church who will be held accountable for the use of their "talents."

What I am asking is that life-changing commitments be as essential in STMs as a valid passport, and I'm asking that all STM participants — in all countries — be charged with doing the best we can in working through STMs. This means that when you sign up for your next STM trip, you don't have to worry about temporary results. You'll know that when you get home, the trip will be over but the mission will be just getting started!

Notes

1. The term Short Term Missions is widely used in the US for short trips — arranged by churches, associations, mission agencies, organizations, etc... — that go to underserved communities and developing countries to assist in different activities such as health care, building projects, children and youth work, church activities, agriculture, etc... This article examines STM trips as they are commonly practiced among groups from the US, but the observations described in this article can also be applied to other short (1-12 month) individual volunteer placements abroad
2. This is a pseudonym for the actual organization

Dr. Kurt Alan Ver Beek is originally from the United States, but he has made Honduras his home for the last twenty-five years. Along with his wife Jo Ann Van Engen, Kurt helped launch, and continues to help lead, the Association for a More Just Society in Honduras — an NGO that focuses on fighting corruption and violence in Honduras. In the early 2000s, Kurt and Jo Ann moved to a poor community in the Honduran capital city, Tegucigalpa. Their time there has influenced their understanding of how corruption and violence affect the most vulnerable. Kurt and Jo Ann also lead Calvin College's Justice Studies semester in Honduras. Kurt has conducted research on the role of faith in development, the effects of short-term missions, and maquilas, among other topics. Kurt received his B.A. in sociology from Calvin College, his M.A. in human resource development from Azusa Pacific University, and his Ph.D. in development sociology from Cornell University.

Mission is more than “going abroad”

By *Vinoth Ramachandra*

In two entries on his blog on the 7th and the 21st of May, 2010 Vinoth Ramachandra discusses the problems about short term mission trips, the practice of partnership in mission and the concept of mission.

Who Says “No” to “Mission Trips”?

Here is a staggering statistic that I came across recently. Robert Wuthnow, the eminent sociologist of religion at Princeton University has estimated that up to 1.6 million American Christians take part in overseas “mission trips” each year, with churches spending at least \$2.4 billion per year on such trips. What is unsurprising is that many of these 1-3 week “mission trips” are to the Caribbean and Central America, with luxury resorts such as the Bahamas reporting one “short-term missionary” for every 15 residents. One would expect Mexico, which receives the most American “mission teams” every year, to be the most Christian nation on earth.

In the distant days when I was a university student in London, I had friends among people who came from all over the world. They embraced all religions and none. Some of them still remain friends. Occasionally I would take a backpack and “bum around” Europe. I would travel by train and public buses, stay in youth hostels or sleep in railway stations like thousands of other young tourists. I would love nothing better than to land in a strange city and explore it from one end to another (or as much as possible) by foot. Sometimes I would contact local churches and, if I spoke a smattering of the language, join their Sunday worship. Before visiting a country, not only did I pore over maps to acquaint myself with the geographical layout, but devoured books on its history, including the history and present situation of the Christian church.

My thoughts return to these experiences whenever my wife and I receive a re-

quest from some Western (or rich Asian) church to find someone in Sri Lanka or India willing to host a team of young people who want to undertake a “mission trip”. We don’t doubt the sincerity of those who want to practise neighbour love or share the gospel with people in other lands. But good intentions, history reminds us, often do not translate into good *outcomes*. But those who are enthusiastic about such “mission trips” usually don’t have the patience to study history.

It is customary for the leaders of such teams to inform us that such an “exposure” is absolutely vital for these (relatively affluent) kids to discover the world and become (it is hoped) missionaries in the long term. “Mission”, in this way of thinking, is what one does elsewhere, not in one’s own neighbourhood or nation. It baffles us why such Christian kids cannot learn about the world by doing what I, and several millions of their non-Christian peers, have done over decades: simply travelling as tourists and exploring the countries we visit, learning about the history and culture as we do so. Moreover, in America, Europe and Australia, there are millions of people today from every religion, culture and nation to be found in almost every major city: why not stay and learn about “mission” from the local churches that are working among such people?

It also baffles us as to why such Christians first need to have an “exposure” to mission before they engage in mission, when the great majority of missionaries in the world are poor and unable to afford such costly trips. Having a rich nation’s passport, and not requiring visas to most countries, makes it easier to be a “short-term missionary”. I heard recently of two Chinese women who felt called to be missionaries in Cambodia. So they simply went there overland and took jobs in a factory, and joined a local church. They didn’t first plan a “mission trip” to gain “exposure”, nor are they starting another “church-planting project”. We find ourselves wondering: how did Christian mission become reduced to “missions” and now to “mission trips”? What is the harm in simply coming as a tourist, if one is seriously curious about a place? If, on the other hand, one wants to come and serve the native church, why not simply do what the two Chinese women did?

There are few Asian Christians who will openly refuse to welcome such “mission teams”. The more opportunistic among us tend to see such visits as a chance to receive favours in return: for example, a parting gift of money or a future invitation to visit a team member in his or her own country. But most Asian Christians will not refuse simply because hospitality is a cherished value and an ancient tradition, especially among the rural poor. I remember a Burmese pastor once telling me, when I enquired why the Burmese church graciously continued to host visits from affluent Singaporean Christians coming as “evangelism trainers” (to Burmese churches that had much more to teach the Singaporeans about evangelism than vice versa), he simply replied, “We find it difficult to say “no” to visitors.”

This is just one dilemma. It is extremely difficult for us to say to zealous American, Singaporean or Korean Christians that they are really not needed. While there is a lot of talk about “mission partnerships” these days, the theologies of mission that we hold are rarely scrutinized and challenged in a genuine rich-poor encounter. The world of “missions” seems hopelessly fragmented- and more pragmatist than ever. As long as this state of affairs continues, will not the practice of “partnership” be loaded in favour of those churches with the bigger wallets and the louder voices?

More on Re-thinking Mission

No sooner had I put up my last post than I happened to read an excellent article by Karla Ann Koll in the April issue of the *International Bulletin of Missionary Research*. Koll is a theology professor in Costa Rica and she says better than I can, anecdotally and with solid scholarly analysis, what needs to be said on the topic of “short-term mission trips”. I commend the article for study by every well-to-do church and evangelical organization.

Following the Tsunami disaster of 26th December 2004, Sri Lanka, Thailand and Indonesia, hundreds of foreign NGOs sprang up overnight, often duplicating and needlessly competing with others. Well-meaning church “mission teams”,

with little experience of relief and rehabilitation, made all the classic blunders of foreign aid (inappropriate housing materials, giving to the wrong people, and so on). Some local Christian leaders have become adept at not only dancing to the tunes played by foreign donors but composing the tunes that the latter love to hear. Money corrupts as well as helps.

There was, however, another side to the story. We benefited enormously from the sacrificial and spontaneous service of many (Christians and others) from Western nations and also from other Asian nations. These were usually men and women with specialist skills, and who came to serve alongside their local counterparts. Many of them decided to stay for six months, if not much longer. Some young people without skills simply arrived and offered to work on menial chores alongside more skilled locals. The contribution of all these people to the immediate relief as well as the long-term rehabilitation of lives and communities is incalculable. It is a pity that we in South Asia could not reciprocate when Hurricane Katrina struck New Orleans a year later. Despite all the rhetoric today about “mission from everywhere to anywhere”, border controls determine the actual direction of Christian service.

My main concern in the last Blog post was not the duration of such trips. It is not as if I am commending “long-term mission” as opposed to “short-term mission”. It was, rather, the way that the very *concept of mission* itself has been reduced in many evangelical circles to “going abroad” or what we do as caring Christians in societies other than our own. Hence the disastrous splits –in both churches and theological seminaries- between “mission” and “ethics”, the “personal” and the “political”, “proclamation” and “dialogue”. Unlike the first disciples of Jesus, those of us who live in big cities meet people of all cultures and religious affiliations on a daily basis. We can also make a huge difference to the lives of people in other parts of the world by changing our patterns of consumption, speaking on behalf of those affected by our lifestyles, and challenging the policies and practices of our governments. This applies to places like India or Singapore no less than the US or UK.

For those of us who live in situations of poverty, violence and tyranny, Jesus exhorted us to become like “grains of rice” that “fall into the earth and die” (John 12: 24): in other words, *staying* rather than “going”, freely sharing in the pain and hopelessness of others as a witness to the extraordinary hope of the Gospel. (There are times, of course, when we may need to run away- and not feel guilty about it- but only if we can do more good, by being abroad, for those whom we leave behind). The only “methodologies” of fruitful mission that Jesus gave his church were the principles of *dying* and *loving* (unity); but these costly, life-transforming practices of discipleship are what we continue to ignore in the name of “missions”. Ironically, we are now in a global situation where rich Christians make “short-term” forays into poor countries, while poor Christians (and rich Christians from poor countries) make “long-term” trips to the rich world. I wonder what Good News is being communicated to the world in this way? How do we *demonstrate* the incarnation of God in frail, vulnerable human flesh, and in a particular place and time, when the cult of globalising consumerism pushes us in the opposite direction?

Vinoth Ramachandra, who is born in Colombo, Sri Lanka, holds a doctoral degree in nuclear engineering from the University of London. Instead of pursuing an academic career, he returned to Sri Lanka in 1980 and helped to develop a Christian university ministry in that country. In 1987 he was invited to serve as the South Asian Regional Secretary for the International Fellowship of Evangelical Students (IFES), a post he held until 2001. He currently serves on the IFES Senior Leadership Team as Secretary for Dialogue & Social Engagement. He lives in Sri Lanka with his Danish wife, Karin, whom he married in 1998. He is the author of several essays, articles and books including "The Message of Mission" (2003), "Subverting Global Myths: Theology and the Public Issues that Shape Our World" (2008) and "Church and Mission in the New Asia" (2009).

Stemmer fra Syd

Af Benjamin K. Kobborg

På baggrund af information fra de partnere i syd, som har modtaget volontører fra Danmission, Mission Afrika eller Afrika InTouch, har man undersøgt, hvordan partnerne i syd oplever det at modtage volontører. Formålet er at finde ud af, om det er meningsfuldt og etisk forsvarligt at udsende volontører fra Danmark til partnerne i syd. Det viser sig, at for partnerne i syd ligger værdien i modtagelsen af volontører i etableringen af relationer, kulturmødet og den ambassadørrolle, volontørerne påtager sig i for partnerne i syd overfor partnerne i nord. Den vigtigste lære for de volontørudsendende organisationer i nord er, at volontørerne skal have en meget grundig forberedelse, og at der løbende må foregå grundige forventningsafstemninger og evalueringer.

I undersøgelsen af, om vi meningsfuldt og etisk forsvarligt kan hævde, at det giver god mening at udsende volontører, er der mange overvejelser, som må gøres og påvirke vores standpunkt. Giver det mening i en dansk/vestlig kontekst? De (primært unge) rejser jo alligevel, så kan vi på denne måde tilføre de udbredte rygsækrejser et mere bæredygtigt indhold? Og i så fald hvilke krav stiller det til forberedelse af volontøren, af den sendende organisation og/eller menighed selv og ikke mindst den modtagende organisation.

Alle disse overvejelser er af stor betydning for at sikre bæredygtigt volontørarbejde, som ikke blot er turistrejser med en tilføjet 'feel-good' fornemmelse. Et andet helt afgørende perspektiv i denne afsøgning er undersøgelsen af, hvordan partnere i syd oplever det at modtage volontører. Vil vi kunne påberåbe os, at vi meningsfuldt og etisk forsvarligt medvirker til denne form for rejser, kræver det måske i virkeligheden primært, at vore modtagende partnere i syd finder det meningsfuldt, og at vi sikrer os, at det i hvert tilfælde ikke vi ikke gør mere skade end gavn med disse aktiviteter.

Vi har på den baggrund indhentet holdninger, oplevelser og mini-evalueringer fra

partnere i syd. Dette er gjort af de volontørkoordinatorer, som også til daglig sidder med kontakten til den konkrete partner, velvidende, at der er meget på spil i et sådant samarbejde, og at den kulturelle og økonomiske ulighed kan gøre det svært at få ufarvede og helt nøgterne svar på spørgsmålene. På den anden side må det anerkendes som en del af virkeligheden, at det for nogle partnere i syd fx spiller en rolle, at volontører også i nogen grad generer noget økonomi til deres konkrete arbejde i form af administrationsbidrag, husleje mv. Opgaven bliver altså, dels at læse ind bag de svar, vi får, dels at anerkende, at vi ikke bare blindt kan anvende egne standarder som målestok for, om noget er meningsfuldt i en syd-kontekst.

Hvad er det så for udsagn, som bliver tydelige, hvis vi giver vore sydpartnere stemme i denne sag? Tre temaer, som synes at gå igen, er: 1) relation, 2) kulturmøde og 3) ambassadørrollen

Relation

Det fremhæves af flere partnere i syd, at volontører er med til at binde syd- og nord-partner, menigheder og organisationer i syd og nord sammen. Skiftende volontører bringer nyt med sig, inspirerer og ikke mindst inspireres, når de er ude og bringer denne inspiration med sig hjem. Det, at organisationer og menigheder kontinuerligt ønsker at sende deres unge mennesker på dannelsesrejse hos partnere i syd, opleves som en positiv og bevidst prioritering af relationen imellem de sendende og modtagende parter. Flere partnere anfører dog videre, at dette syn på modtagelsen af volontører må nuanceres. Fra tid til anden oplever de at modtage ufølsomme og dårligt forberedte rejsende. Særligt nævnes mangel på forståelse for den kulturelle kontekst, det være sig opførsel, vaner som fx rygning, indtagelse af alkohol såvel som upassende påklædning. Det kan også vise sig i en alt for direkte og kritisk forholden sig til den nye kontekst, en volontør pludselig befinder sig i. Det fx at forledes til at tro, at man kan 'quick fixe' det, man ser som et lokalsamfunds mangler, uden hverken at have lyttet til og studeret både fortid, nutid og potentiel fremtid i al dens kompleksitet, opleves som degraderende og ufølsomt. Samlet set er fornemmelsen af de cases, som danner baggrund for denne artikel, at det virker opbyggende og er

vigtigt for den fælles relation. Selv med alle de indbyggede faldgruber og udfordringer, som stiller høje krav til partnere i nord om at forberede både volontører, sig selv og sydpartnere grundigt på opgaven, samt løbende at evaluere på samarbejdet.

Kulturmøde

Et andet gennemgående tema, som af partnere i syd tilskrives værdi, er det kulturelle møde, som naturligt opstår, når volontører for en tid bliver en del af en ny og anderledes kontekst. Kulturmøde og ofte også kulturшок fylder af gode grunde meget hos den enkelte volontør og stiller høje krav til forberedelsen af denne, således at man ikke i frustration over det anderledes, det nye, kommer til at agere uhensigtsmæssigt. Men det er i højere grad set fra volontørens og nordpartnerens perspektiv, at udfordringen i det kulturelle møde tager sig sådan ud. For de sydpartnere, vi har talt med, er billedet overvejende det, at mødet med mennesker med andre baggrunde socialt, samfundsmæssigt, uddannelsesmæssigt og kirkeligt sætter deres eget liv og hverdag i perspektiv. Noget træder i mødet frem som inspirerende, andet som mindre attraktivt. På den måde peger kulturmødet både på potentielle muligheder for en partner, men også på strukturer, som man ønsker at fastholde eller måske endda forstærke.

Samtidig bliver det tydeligt i gennemgangen af responsen fra forskellige partnere i syd, at lige netop her ses også (i hvert fald fra et nord-perspektiv) et af de træk, som vi, for at agere ansvarligt og værdigt, må kæmpe imod. Man kunne kalde det den hvide mands byrde: At vi som hvide/vesterlændinge rent historisk og qua vores økonomiske velstand for mange i syd bliver et vindue til, hvad der kan synes som himmerige på jord. Vi er, om vi vil det eller ej, eksponenter for en privilegeret verden med garanteret skolegang, sundhed og meget andet. Vi ved selv, at billedet er mere nuanceret, Vestens samfundsmode har mange goder, men også slagsider. Samfund så stærkt fokuseret på økonomisk velstand og vækst, som vi ser det i Vesten, giver nok tryghed for de fleste, men synes også at have en tendens til at stresser os, frarøve os det relationelle nærvær. Vi kender plusser og minusser i forhold til det det samfund, vi selv er en del af.

Det, som kan ske i mødet med vore partnere i syd, er, at billedet af vesten får lov

at stå unuanceret hen, så glansbilledet kommer til at stå uimodsagt. Det fører let til, at man som hvid i en farvet verden bliver sat på en piedestal, bliver spurgt om ting, man ikke er kompetent til at svare på eller tage del i, og må være sig dette meget bevidst, hvis ikke man trods den måske gode vilje skal ende med at gøre mere skade en gavn. Et eksempel kunne være screeningen af børn til forskellige projekter, hvor man som volontør uden stort forudgående kendskab til kultur og samfund samt uden mulighed for at overskue konsekvenserne på lang sigt kan blive bedt om at være den prioriterende instans. Ansvarret her er klart. Som udsendende organisationer må vi bevidst og ansvarligt forberede vores volontører på, hvad der er inden for deres virkefelt, og hvad ikke.

Ambassadørrollen

Et sidste opmærksomhedspunkt hos de adspurgte organisationer i syd hænger tæt sammen med første pointe om den relationelle samhørighed, som volontører bidrager til. Konkret så arbejder langt de fleste af dem, der modtager volontører, ligesom langt de fleste af dem, der sender, med at bistå andre. Det være sig i kirkeligt menighedsopbyggende arbejde, socialt/diakonalt arbejde, rettighedsbaseret fortællervirksomhed og meget andet, som alt sammen sigter på at skabe bedre livsvilkår og samfundsmæssige rammer for mennesker lokalt. De sendende organisationer i nord og partnerne i syd står altså skulder ved skulder i dette hjælpearbejde. For at et sådant arbejde skal lykkes, kræver det lokalt ejerskab, gåpåmod og resurser – og det er ofte det, som volontøren møder under sit ophold. Samtidig er det tydeligt, at vi i en vestlig kontekst er særligt privilegerede materielt/økonomisk set. Vores bidrag til indsatsen på disse områder, i form ikke kun af tid, men også økonomisk, kan derfor også være med til, at disse nye indsatsen, der er vigtige for partnerne i syd, kan virkeliggøres. Det er i den sammenhæng, at sydpartnere understreger vigtigheden af og glæden over at se, at mange tidligere volontører efter deres ophold bliver en art ambassadører for det projekt eller den organisation, de har været udsendt til. Den relation, som er opbygget, udmønter sig i en fortsat engagement i form af fx arbejde i en projektgruppe, hvor der fundraises, hvor relation og arbejdsfællesskab vedligeholdes, hvor fremtidige udvekslingsaktiviteter kan tage form osv.

De samtaler og det materiale, som udgør baggrunden for denne artikel, er langt fra udtømmende, og meget kunne der gås langt mere i dybden med. Alligevel mener jeg, at der forsigtigt, konkluderende, kan peges på, at nogle af de elementer, som er særligt meningsskabende for sydparterne i volontørindsatsen, er de ovenstående tre temaer: Relationerne, kulturmødet og ambassadørrollen. For kirkelige organisationer er det ofte også helt tydeligt, at disse temaer udspiller sig i konteksten af fælles tro og grundlag, og at der også kirkeligt set ofte er tale om betydelige kulturmøder, som både udfordrer og inspirer begge parter.

Jeg mener endvidere, at skal man forsigtigt pege på, hvad ovenstående kalder på hos volontørudsendende organisationer i nord, så er det grundig og yderst bevidst forberedelse af volontørerne, såvel som løbende grundige forventningsafstemninger og evalueringer med de modtagende organisationer.

Benjamin K. Kobborg, f. 1978, er cand. theol. med missionsteologisk speciale og post grad. cert. i organisationsudvikling og ledelse. Siden 2009 ansat som kommunikations og projektudvikler i Afrika InTouch, en folkekirkelig børne- og ungdomsorganisation, hvor han bl.a. er ansvarlig for organisationens volontørprogram samt relationen til internationale partnere.

Vores demokrati har brug for ulands-erfaring

Af Arne Kristensen og Jonatan Tylsgaard Larsen

Denne artikel giver et bud på, hvilke værdier volontører tilfører det danske samfund og demokrati i bred forstand. Artiklen søger at perspektivere og nuancere den klassiske kritik af volontørfænomenet som fattigdomsturisme og måle værdien af opholdet set i relation til volontørernes tilegnede globale medborgerskab. Her udfoldes hvilke globale kompetencer og indsigt, som på den lange bane kan være en værdifuld investering ikke blot for personen selv, men også det danske samfund og arbejdsmarked. Volontørens eget vidnesbyrd og oplysningsbidrag efter hjemkomst er med til at gøre globale problemstillinger nærværende og fremme en global solidaritet i Danmark.

Volontørernes værdi til diskussion

Volontørophold! Man siger, at flere og flere gør det, og fedt for dem, men hvis man kradser lidt i overfladen og ser bag de eksotiske billeder fra Facebook-profilen, hvad er volontøropholdet så mere end en velgørenhedsværnepligt som fattigdomsturist på tolereret ophold? Tilfører volontøren reelt værdi til de fattige eller for den sags skyld det danske samfund? Skepsissen overfor de ulandsfrivilliges nytteværdi og sabbatårenes berettigelse er almen kendt, men vores påstand er, at de unge volontørers ny erhvervede globale kompetencer er en værdifuld, men overset investering for det danske samfund på lang sigt.

Lad os få det sagt. Det kræver en god håndfuld stempler i passet, før man kan begå sig internationalt og agere hjemmevant på en global arbejdsplads eller søge at præge globale problemstillinger i en multikulturel arena. Teoretisk viden om verden fra studierne eller tv-skærmen er simpelthen ikke nok. Et famlende skoleengelsk medfører svære odds på et globalt arbejdsmarked, sat op imod udlændinge, der ofte er ligeså veluddannede.

Når unge rejser ud som ulandsfrivillige, er det ofte deres første skoledag i den globale dannelsesproces. Her mærker de kontrasterne mellem rig og fattig, mellem Danmark og et uland på egen krop. Her udfordres fordommene og nye holdning formes. Her lever de midt i kulturen og erhverver sig de første værdifulde kulturelle færdigheder.

Virksomhederne efterspørger globale kompetencer

Men hvorfor er et globalt medborgerskab egentlig vigtigt? Svaret kommer prompte fra det danske erhvervsliv. For at kunne fastholde en international konkurrenceevne er der brug for danskere med interkulturelle kompetencer og globalt udsyn: ”De fleste virksomheder er internationalt orienterede, og det er en fordel med arbejdskraft, der er vant til et internationalt miljø og forskellige kulturer”, siger Charlotte Rønhof¹, fra Dansk Industri og forklarer, hvordan virksomheder har svært at få danske medarbejdere til at rejse ud: ”Det er man mere tilbøjelig til, hvis man allerede i studietiden har prøvet at opholde sig i et andet land. Man kommer ud over den tryghedsnarkomani, som vi ellers er omgivet af i Danmark”.

Hvis man ikke på et tidspunkt rejser ud, indfinder de unge sig i samfundets trygge rammer, og udlandsopholdet bliver med tiden et uoverskueligt eventyr. Mere alvorligt er det dog, at danske firmaer får svært ved at fastholde en egentlig global relevans. Det fordrer nemlig også at der er danske medarbejdere med et finjusteret multikulturelt gehør, førstehåndskendskab til fremmede markeder og veludviklede sprogfærdigheder i værktøjskassen.

For få tager studieophold i udlandet

Men bliver de globale færdigheder ikke formet gennem vores uddannelsessystem særligt på de videregående studier? Delvist, for selvom nogle tager på udviklingsophold², er der stadig langt til regeringens målsætning om, at 50% af de danske studerende skal tage et studieophold i udlandet i 2020. I 2014 tog kun 17% af alle studerende (i alt 7000) et udlands studieophold.² Flertallet blev altså hjemme i hverdagens velkendte rammer.

Danmark ligger under både EU- og OECD-gennemsnittet. Vi er bestemt ikke særligt internationale. Vi skal blive meget bedre til at producere studerende på videregående uddannelser, som har et internationalt udsyn, og som kan begå sig på et internationalt arbejdsmarked.

Sådan siger økonomiprofessor Nina Smith ved Århus Universitet om de studerendes udvekslingsophold.

Man kan selvfølgelig mene, at danskerne generelt rejser mere og mere og herigennem får et større globalt udsyn. Det er en reel pointe, men der er stadig en stor forskel på den udlandserfaring, der erhverves på en storbyferie til New York eller en øko-retræte på Bali, og den helt anderledes erfaring, der opbygges, når man indgår i lokalt arbejdsophold og kollegafællesskab under fremmede himmelstrøg. Det er her sprog og kulturelle færdigheder læres og ens komfort zone udvides.

Volontørarbejdet giver globale færdigheder

Hvor meget lærer man så egentlig gennem et volontørophold og internationalt foreningsarbejde? Det område har Dansk Ungdoms Fællesråd berørt i en større undersøgelse² fra 2014 om foreningsliv i Danmark, hvor følgende blandt andet fremgår

Studier af Niels Larsen, ph.d. og konsulent i Kijani Institute, peger nemlig på, at når danske unge samarbejder med unge fra frivillige organisationer i andre lande, finder der en uformel læreproces sted, hvor de unge lærer af hinanden i demokratiske fællesskaber. Det internationale arbejde gennem de frivillige børne- og ungdomsorganisationer udvikler dialog, demokrati og mellemfolkelig forståelse. Samarbejdsprojekterne giver de unge indflydelse og modvirker isolation, fundamentalisme og nationalisme.

Pointen er altså klar. Unge udvikler globale færdigheder gennem international frivillighed til gavn for dem selv og for det danske samfund. Det gavner ikke

blot de danske firmaer, der sukker efter global erfaring. Det beriger også vores samfund med flere aktive borgere med førstehåndskendskab til andre kulturer og religioner, hvilket styrker vores tværkulturelle evner til at favne herboende udlændige. Flere volontørorganisationer kan også bevidne, at de rejsende frivillige efterfølgende vælger et mere internationalt studieforløb, som senere leder til involvering i et internationalt firma, en humanitær organisation eller integrationsarbejdet herhjemme.

Danskernes globale solidaritet skal have et puf

Mange danskere er allerede dybt interesseret og engageret i løsninger af verdens store problemer. De deltager i debatter, støtter en organisation, købe fair-trade osv., også selvom de ikke selv rejser ud. Dette er beundringsværdigt og glædeligt, men dette engagementet skal stadig indledningsvist vækkes til live. Det er ikke medfødt dansk. En netop offentliggjort undersøgelse³ viser at et stort flertal af danskere fortsat bifalder udviklingsbistanden, men opbakningen er faldende. I tallene fra 2014 bakker 61% af danskerne op om bistanden mod 69% i 2012.

Direkte modstandere af udviklingsbistanden udgør 12% af befolkningen, hvilket til sammenligning er mindre en fx danskernes modstand mod kongehuset eller medielicens. Mængden af indifferente danskere, der hverken er for eller imod udviklingsbistanden, er vokset fra 22 til 26%. Danmarks udviklingsminister Mogens Jensen siger om undersøgelse:

Tallene viser, at et stort flertal af danskerne i den grad stadig er solidariske med verdens fattige og forfulgte. Men efter nogle hårde år med økonomisk krise er det også helt klart, at vi ikke kan tage opbakningen for givet. Man kan vel bedst betegne det sådan, at flere har fået et lidt slumrende forhold til den internationale solidaritet. Vi vil egentlig gerne vækkes og engageres. Men der er brug for et puf.⁴

Dette er i høj grad et puf, som volontørerne er med til at give, og de danske volontør-organisation gør det allerede, når de sender de hjemkomne ulands-

frivillige rundt i fædrelandets forsamlingshuse, kirker og skoler. Det er blevet bemærket, og derfor er der på finansloven for 2015 afsat 20 mio. kr. til initiativet *Volontør i Verden*⁵. Her kan danske organisationer søge midler til udsendelse af volontører, hvis de efterfølgende indgår i betydelige oplysningsaktiviteter i Danmark, der udbreder kendskabet til dansk udviklingsbistand.

Avler vores trygge samfund global passivitet?

Behovet for at sende unge ud i verden skyldes dybest set et luksusproblem, hvor det danske demokrati er i fare for at sejre sig ihjel. Vi har opbygget et samfund, som misundes af alle andre lande (det mener vi i hvert fald selv), men som også kan minde om et beskyttet værksted langt fra de virkelige problemer, der udspiller sig på globalt plan. Demokratisk dannelse opnås ikke på skolebænken. Man lærer jo heller ikke tysk ved blot at terpe verber eller bliver smed ved alene at læse om jernets smeltepunkt. Det er uden tvivl nyttig viden, men det er først i mødet med virkeligheden, at vi forstår verbernes og jernets reelle anvendelighed. Nok kan vi lære og afprøve demokratiets funktioner herhjemme, men måske er det først, når demokrati og de grundlæggende rettigheder opleves under pres, at vi rigtig får tag om dem.

At oparbejde et global engagement behøver ikke ske på bekostning af aktiv stillingstagen til samfundsproblemer i Danmark. Men det er der heller ingen fare for. Danskere vil altid blande sig i samfundets små eller store problemer, uanset om det handler om, manglende dyrekort eller larm fra metrobyggeriet. Men på den globale målestok virker sådanne *ilands*problemer småtskårne i forhold de fattiges *ulands*problemer: Krig, naturkatastrofer, flygtningestrømme, korruption, forfølgelse osv.

Herhjemme konfronteres vi naturligvis også med mere uoverskuelige uretfærdigheder som fx sexmisbrugte børn, racisme og meningsløs vold. Men som regel forventer vi, at samfundet griber ind, og at systemet virker. I et skrøbeligt ulandsdemokrati står uretfærdigheder derimod ofte uløste hen. Derude er normen, at ofrene er overladt til sig selv og til hinanden. Vores hjemlige proble-

mer er reelle, og så skal vi udnytte demokratiets muligheder for fællesskab og solidaritet. Spørgsmålet er dog, om vi værdsætter vores samfunds grundlæggende værdier i samme omfang som tidligere, eller om den velfungerende velfærdsstat har affødt en vis passivitet i forhold til større globale problemer.

Bæredygtig volontørarbejde vs. "voluntourism"

I ulande møder volontører den meningsløse uretfærdighed, og her får de en unik mulighed for at finde sammenhæng mellem vores høje idealer og en nødvendig samfundskamp. Der findes ingen officielle statistikker for, hvor mange volontører, der rejser ud, men hvert år beretter de landsdækkende aviser, at tendensen er stigende.

Flere ulandsorganisationer har gennem mange år opbygget knowhow på området og tilbyder lærings- og arbejdsophold, hvor formålet i høj grad retter sig mod at involvere de unge i et langsigtet globalt engagement efter hjemkomsten. Der lægges stor vægt på læring om årsagerne til fattigdom og ulighed, og hvordan volontøren på den lange bane kan engagere sit netværk i den gode sags tjeneste gennem oplysning og privat fundraising. Det er en bæredygtig tilgang til volontørarbejdet, som i årevis har tjent som rugekasse for Danmarks stolte bistandstraditioner.

Overfor de seriøse volontørorganisationer opleves i disse år et stigende antal kommercielle rejseselskaber, der tilbyder såkaldt "voluntourisme". Rejsébureauerne har opdaget den økonomiske gevinst ved at udbyde korte ture, der giver mulighed for at kombinere klassiske backpacker-eventyr med en slags volontør-opgaver. Unge, der rejser på denne måde, får selvfølgelig også en kulturel oplevelse og global erfaring, men uheldigvis er der næsten ingen fokus på screening, forberedelse og ulandsfaglighed. På den måde fastholdes "*hvid mand hjælper fattig mand*"-syndromet og forstærkes det svage fokus på, at volontøroplevelsen skal veksles til et videre engagement efter hjemkomst, hvis det skal gøre forskel for andre end den rejsende frivillige selv.

Mere end nettoværdien af arbejdsindsatsen

Skepsissen over for volontørfænomenet er ikke ny – heller ikke i den humanitære branche. I stedet for, at de ulandsfrivillige køber dyre flybilletter, bør man sende pengene direkte til de fattige, siges det. Men kan de unge mon overtales til at donere de opsparede penge til dannelsesrejsen til velgørenhed i stedet? Dernæst indvendes det ofte, at når volontørerne ankommer, går de mest af alt i vejen for det professionelle ulandsarbejde. Selvfølgelig erstatter volontører ikke professionelle ulandsfolk, men det er dog interessant, at mange, der i dag er aktive i den humanitære branche, startede deres karriere som ulandsfrivillige.

Endelig går kritikken på, at de lokale bruger unødigt mange kræfter på at introducere de unge volontører til landets kultur. Men for de lokale er det at opbygge relationer ofte lige så vigtigt som selve arbejdsopgaven. I takt med at båndene og den gensidige forståelse opbygges, sker der en gradvis bearbejdning af volontørernes selvfortællinger. De unge indser, at de lokale ildsjæle, der kæmper mod fattigdom og uretfærdighed, har overraskende store kompetencer og viden om det, de gør. Volontørerne erkender hermed, at de alligevel ikke var Guds svar på de fattiges bønner, og opdager i stedet deres eget og Danmarks globale medansvar. Sådan tager en global dannelse langsomt form.

Regnestykket går ikke i plus, hvis volontøropholdets nytteværdi defineres snævert. Når en dansk volontør f.eks. arbejder på en skole i Bangladesh, er nettoværdien isoleret set ikke blot volontørens undervisningstimer til de lokale børn. Det vil være for naivt at se de unge som garvede filantroper, der rejser ud fra Vestens overskudslande med fyldte rygsække af ressourcer og erfaringer, som de kan dele ud til de fattige. Store og komplicerede fattigdomsproblemer kalder selvsagt på større og komplekse løsninger, også selvom den enkelte frivilliges indsats kan opfylde et konkret behov derude.

Det er, hvad du gør, når du kommer hjem, der har betydning.

Derimod bør man se på, hvad volontøren har med sig hjem i rygsækken. Kurt Alan Ver Beek⁶, professor ved Calvin University i Michigan og gennem mere

end 20 år bosat i Honduras, har gennemført et omfattende studie af volontører i Mellemamerika. Han konkluderer: "I suggest we start thinking of volunteering not as a service to perform but a responsibility to learn. It's what you do when you come home that matters".

At være volontør handler meget om at bygge relationer med de mennesker, der lever i materiel fattigdom, og fortsætte engagementet efter hjemkomsten. Herved opnås en større forståelse for fattigdommens komplekse årsager og de globale dynamikker, som peger på de rige landes medansvar for ulandenenes kamp. Hvor ligger ansvaret for tekstilindustriens dårlige arbejdsforhold i Bangladesh eller de mange mord og korruptionen i Mellemamerika, som er fulgt i kølvandet på narkoens blodige vej fra Sydamerika til misbrugere i USA og Europa? Det er uden for det beskyttede værksted i hjemlandet, ude i en ny virkelighed, at volontører i praksis får sat kød og blod på deres tillærte teori. Spørger man de lokale, hvordan hjælpen kan fortsætte efter hjemkomsten, fremhæver de ofte, hvordan volontøren gennem sit forbrug, foredrag, foreningsengagement og politisk aktivitet kan fortsætte som aktiv part i fattigdomsbekæmpelsen. Volontørerne vender hjem med en fornyet forståelse og et udvidet perspektiv. Erfaringerne udefra øger taknemmeligheden for de vidtrækkende muligheder, det danske samfund rent faktisk tilbyder for at yde indflydelse på verden omkring.

Fra gadebørn til Obama

Men hvad er det konkret, volontørerne oplever "derude", som kan vække det globale medborgerskab. Lad os bruge Honduras som eksempel. Nationen med dens spæde demokrati står som en delvis fejlslagen stat efter et militærkup i 2009 og har nogle af verdens højeste mord- og korruptionsrater midt på en etableret narkorute fra syd til nord. Men det er også et land, hvor mange af "hverdagens helte" kæmper for landets fremtid. Lad os møde tre mennesker der har inspireret os og mange andre danskere, der har lært dem at kende.

Menneskerettighedsadvokaten Dionisio Diaz García blev i 2006 skudt ned på åben gade af to maskerede mænd på motorcykel. Det skete, fordi han var på

vej til retten i en erstatningssag for en gruppe ansatte mod deres arbejdsgiver. Efter likvideringen fulgte en stædig kamp for retfærdighed fra højt begavede og dedikerede jurister og journalister, som blandt andet blev grundlag for romanen *Volontøren*, skrevet af en af artiklens forfattere. Den stædige kamp lykkedes, og morderne fik 20 års fængsel. Som et symptom på samfundets korrupte retssystem, som Dionisio netop modarbejder, blev morderne efter blot 5 års fængsel igen løsladt. Kampen for retfærdighed fortsætter stadig.

Menneskerettighedsforkæmperen Carlos Hernández arbejdede sammen med Dionisio, og på morddagen blev han også forfulgt gennem byen af de to maskerede mænd. Da han nåede i sikkerhed, fik han en besked på sin mobiltelefon: ”Du er lederen, så du bliver den næste!” På grund af tilbagevendende trusler følges han i dag af en personlig sikkerhedsvagt døgnet rundt. Arbejdet er dog fortsat vokset og bærer frugt. I dag leder Carlos organisation *Transparency International* i Honduras, og han mødtes fornyligt med USA’s præsident Obama for at give sit bud på fred og stabilitet i sit hjemland.

Tredje eksempel på en hverdagshelt er Alvin Anderson, en gade- og fængselspræst, som arbejder blandt gadebørn og ungdomskriminelle. Mod alle odds prøver han at hjælpe børn og unge til at løsrive sig fra kriminalitet, narkomisbrug og børneprostitution. Alvin og hans kone Nelly har åbnet deres eget hjem for hundredevis af teenagere, der har haft brug for et sted at bo efter livet i ungdomsfængslet eller på gaden.

Man kunne nævne mange flere: Modige religiøse ledere og lægfolk, som kæmper for dialog og fredelig sameksistens mellem stridende parter. Kvinderettighedsforkæmpere, som trods frygten og lægger sag an for hustruvold og voldtægt begået af politi og embedsfolk. Dygtige læger og sygeplejerskere, som redder liv på trods af elendige arbejdsfold og mangel på medicin.

Når særlige møder fører til dybe spørgsmål

Det er den slags mennesker, der er samfundets sande helte. Når man møder dem,

føler man sig kaldet til at kaste sig ind i kampen og engagere alle omkring sig. Det er sådanne forbilleder, mange unge volontører får lov at spejle sig i, når de tager til Honduras - eller for den sags skyld Burma, Bolivia eller Burundi. De inviteres indenfor i helt almindelige menneskers liv f.eks. hos en familie i et slumkvarter. Her møder de ikke kun det synlige fravær af retfærdighed, men også et mærkbart menneskeligt nærvær fra derboende ildsjæle med stor social ansvarlighed. Venskaber opstår.

Når man rejser ud, afføder mødet med disse frontkæmpere vigtige spørgsmål: Vil jeg selv stå fast på mine principper og idealer, når det gør ondt eller kræver noget af mig? Hvad er min rolle i den globale økonomiske ulighed, der har gjort det muligt for mig at få råd til min rejse? Vil jeg kunne leve enklere, dele ud af min rigdom eller reducere mit overforbrug? Hvordan kan jeg gennem min adfærd og mine evner være med til at fremme global retfærdighed? Hvordan kan jeg udvise større taknemmelig for det danske samfund og bidrage til at mindske sociale problemer herhjemme?

Globalt medborgerskab læres langt fra Danmark

Livets store spørgsmål bliver levende og påtrængende i volontørernes kulturmødet med de bundfattede og bundærlige lokale. Der vækkes en øget nysgerrighed for, hvordan globale og lokale dagsordener i stigende grad hænger sammen. Hvor man køber sin T-shirt, bliver mere relevant, når man har mødt tekstilarbejderen i Bangladesh. Menneskehandel eller flygtninges livsvilkår bliver mere virkelige end i fjernsynet, når man selv har oplevet den håbløshed, folk lever under, og den vold eller fattigdom, der tvinger mennesker på flugt.

De unge tager ansvar, når deres udlængsel fører til førstehåndserfaringer af fattigdom, og et volontørhold kræver trods alt lidt mere end blot at "like" en god sag på Facebook eller ytre sin mening om fattigdom fra en behagelig dansk lænestol. Vores grundlæggende samfundsværdier er forankret i vores kollektive bevidsthed. Men hvis vi ikke rejser ud i verden, indsnævres vores globale erfaringsrum. Vi risikerer at blive globalt provinsielle.

Et godt træk mod demokratisk passivitet er derfor stadig dannelsesrejsen men i en ny form, hvor man som volontør besøger den frontlinje, hvor der hver dag kæmpes for demokrati og menneskerettigheder. Herved vil den enkeltes erfaringer berige vores demokratiske fællesskab, og derfor er det positivt, at en anseelig mængde volontører i dag rejser ud og henter globale erfaringer og viden hjem til vores lille samfund. Demokrati læres måske bedst langt væk fra Danmark.

Noter

1. Dansker unge vil studere hjemme, Politikken, 21.05.2014
<http://goo.gl/cK2FKF>.
2. Foreninger i fremtiden, Dansk Ungdoms Fællesråd, 01.02.2014
- Fuld undersøgelse: <http://goo.gl/0wPDWI>.
- Resume af undersøgelse: <http://goo.gl/DBLmzb>.
3. Danskernes holdninger og kendskab til udviklingsbistand og forholdene i udviklingslandene, Wilke for Danida, 2014. <http://goo.gl/sE8Fsp>.
4. Mogens Jensen om undersøgelsen: Danskernes holdninger og kendskab til udviklingsbistand og forholdene i udviklingslandene, UM 2015.
<http://goo.gl/uUhtZ>.
5. Volontør i Verden, Udenrigsministeriets hjemmeside: <http://goo.gl/gyijhz>.
6. Læs overså artiklen ”Looking for new Standards in Short Term Mission” af Kurt Alan Ver Beek i dette nummer af Ny Mission.

Jonatan Tylsgaard Larsen har erfaring med livet som volontør i Latinamerika sammen med sin familie. Her har han bl.a. researchet mordet på den honduran-ske menneskerettighedsadvokat Dionisio Garzia på vegne af Amnesty, hvilket senere dannede grundlag for krimi-thrilleren Volontøren. Jonatan er uddannet jurist fra CBS og arbejder med forhandling og forretningsudvikling, senest i Bavarian Nordic.

Arne Kristensen er leder i udviklingsorganisationen Viva, som arbejder for udsatte børn og unge. Viva driver også volontørarbejdet Impact, som har udsendt ca. 800 volontører og praktikanter siden 1994. Arne Kristensen har gennem en årrække boet i Mellemamerika og flere gange optrådt i Danmarks Radio som Mellemamerika-kender. Arne har læst internationale udviklingsstudier på RUC.

Volontørhjulet

- En model for bæredygtigt volontørarbejde

Af Benjamin K. Kobborg

Volontørhjulet som model har været i støbeskeen i snart et par år. Baggrunden for udviklingen af en specifik model for bæredygtigt volontørarbejde er løbende samtaler og gensidig sparring imellem flere volontørudsendende organisationer, som alle har en del års erfaring med at udsende primært unge, men også seniorer, til deres sydpartnere. Dagsordenen omkring bæredygtighed stammer dels fra et fælles ønske om at undersøge og tydeliggøre relevansen af volontørudsendelser, dels fra et ønske om at adskille sig fra begrebet "voluntourism", dvs. rejseselskaber, som sender mennesker ud til humanitært arbejde, primært med forretning for øje. Som organisationer ønsker vi at skille os ud i kraft af høj kvalitet i vores arbejde. Målet med volontørhjulet er, at det skal tjene som guide til at arbejde bæredygtigt, ved at forsøge at rumme de mest væsentlige interesser og facetter i opgaven med at udsende og modtage volontører. Væsentlige input til modellen stammer endvidere fra en temadag om netop volontørarbejde, arrangeret af Dansk Missionsråd i 2014. Volontørhjulet er en model, dvs. den rummer, som modeller gør, noget og nedtoner automatisk andet. Det er samtidig det, som gør hjulet til et praktisk og let anvendeligt værktøj – og netop det har været et vigtigt kriterium.

Dialog- og refleksionsværktøj

Volontørhjulet er udviklet og hviler på erfaringen med udsendelsen af mange volontører gennem adskillige år, men meget kan endnu undersøges. Sagt på en anden måde: Der er stadig meget at sige i denne sag. Valget af hjulet som metafor, valget af de fire styrende hovedfaser og deres indhold, er baseret på bred erfaring og faglig tænkning, men er, som med alle modeller og retningslinjer, udtryk for subjektive valg. Derfor er modellen også tænkt som foreløbig, som indledningen til dialog og refleksion over volontørarbejdets facetter, muligheder

og mening. Samfund i nord og syd, økonomiske forhold, rejsevaner og meget andet ændrer sig løbende. Kirkelige organisationer, som arbejder med international mission, er i disse år ved at tilpasse sig nye virkeligheder, hvor noget tyder på, at kirker og menigheder som netværk kommer til at fylde mere i relationerne til syd. Konteksten for vores arbejde er under stadig forandring. Alene derfor kan en model heller ikke være mere end et foreløbigt bedste bud på praksis. Det er endvidere almindelig kendt, at man som engageret i en sag pga. sin delagtighed ofte udvikler blinde pletter, facetter af sagen, som bliver usynlige for én, fordi projektøren så at sige lyser på noget andet. Også derfor er der brug for videre refleksion og afklaring på dette område.

Interessenter i volontørarbejde

Det primære formål og fokus er bæredygtighed, ikke blot for os som udsendende organisationer, men for alle implicerede interessenter. Modellen er udarbejdet med baggrund i udsendende organisationer, men den er på én og samme tid tænkt som forklarende ramme og huskeliste for udsendende organisationer i nord, modtagende organisationer i syd, bagland og menigheder i Danmark og den enkelte volontør. Uanset hvilken position man har, er modellen tænkt til at kunne holdes op imod et givent volontørprogram og dermed tjene som inspiration til, hvordan bæredygtigheden kan øges eller fortsat sikres.

Volontørhjulet

Grundforudsætning: Hvis vi ønsker, at vores volontører gør en forskel, må vi have et stærkt fokus på, hvordan og til hvad vi får dem hjem igen.

Virkeligheden for langt de fleste volontørmodtagende organisationer i syd er, at faste lokale medarbejdere ville tjene det styrende formål bedre end skiftende volontører magter at gøre det og i øvrigt også ville være langt billigere økonomisk set. Denne konklusion har naturligvis den hage, at økonomien i forbindelse med volontørarbejde ikke umiddelbart kan overføres til andet arbejde, da det er volontøren selv, der betaler for opholdet. Men som organisationer, der udsender,

må vi til stadighed insistere på at sætte barren højere end blot at acceptere: ”at det måske ikke er verdens bedste ide med de her korttidsudsendinge, men det er da bedre end ingenting, de har jo penge med...”. Hvis vi etisk set skal kunne forsvare disse udsendelser, må vi tænke i bæredygtighed, og her er pointen, at der må følge noget efter opholdet hos en sydpartner, hvis vi skal nå i mål med det. Kun når vi lykkes med at lade den enkeltes ophold blive til inspiration for flere, så det skaber nye relationer til syd, skaber fundraising, netværk, folkelig forankring af det arbejde, vi gør sammen med vore partnere i syd, kun der opnår vi egentlig bæredygtighed, og kun der findes berettigelsen for arbejdet. Dog måske med den undtagelse, at der indimellem kan være højt specialiserede medarbejdere, som løser opgaver, der ikke umiddelbart kan løses lokalt. Disse få tilfælde er udtagelsen, der bekræfter reglen: At opgaverne oftest kunne løses ligeså godt eller bedre og langt billigere af lokale medarbejdere end af unge danske volontører på 3-12 måneders ophold.

Derfor må vi også som udsendende organisationer og menigheder være bevidste om, at volontøropholdet i sig selv kun er første stop. Vil vi sikre det etisk forsvarlige i at udsende og bæredygtigheden ligeså, så vi ikke bare efter nogle år ender med slidte partnere, som ikke orker hverken vores unge eller os, ja, så må vi bygge flere elementer på end selve rejsen. At definere bæredygtigheden sådan er at sætte barren højt. Indrømmet, også højere end nogen organisation, menighed eller anden udsendende og modtagende partner vil kunne imødekomme, i hvert fald hvis succesraten skal være 100%. Men som vision for vores arbejde giver det mening og samtidig mulighed for konkret at måle, hvor godt vi gør det, hvor mange af de udsendte det lykkes os at engagere efter deres hjemkomst.

De 4 faser

Selve hjulet er inddelt i 4 faser, som strækker sig fra forberedelsen før opholdet, over læring og relation under opholdet til en efterfølgende fase, hvor erfaringerne bæres videre ud i netværk, bagland, samfund.

Prepare – fokus på forberedelse

Når vi taler om forberedelse, kan vi ofte ende i en tankegang, hvor vi kun har volontøren i fokus, men forberedelse bør involvere alle relevante parter: afsender, modtager, den rejsende selv og netværk/bagland.

Forberedelse i egen organisation: Som organisationer eller menigheder, der udsender volontører, er der adskillige overvejelser at gøre. Langt fra alle kan nævnes her, og mange vil også være organisationspecifikke. Fælles vil dog være en grundlæggende overvejelse af, hvad man ønsker at opnå med udsendelsen af volontører. Hvordan kan volontørerne bidrage i organisationen efterfølgende, og hvordan sikrer vi, at det sker? Endvidere kan følgende spørgsmål i forhold til sydpartner være gavnlige at overveje: Er vores relation egnet til denne type arbejde? Har vores partner kapaciteten og ønsket om at modtage volontører? Samtidig må vi også, hvis ikke vi allerede er grundigt bekendte med den kultur og kontekst, vi udsender til, søge hjælp hos vore partnere til at forstå deres virkelighed tilstrækkeligt godt til, at vi kan forberede dem, vi ønsker at sende ud.

Forberedelse af sydpartner: På samme måde er det vigtigt, at vi forbereder vore sydpartnere på vores kulturelle baggrund. Hvad vil det sige at være ung (eller hvilken gruppe vi nu udsender) i Danmark? Hvilke faldgruber er der, når en ung dansker rejser ud og skal leve side om side med lokale i en anden lokal kultur? Det er endvidere en forudsætning for bæredygtigheden, at vi formidler netop dette ønske til vore partnere, så de kan forstå og se sig selv som en del af arbejdet, for at vi som partnere, igennem volontører og deres fortsatte engagement i vores fælles sag, kan styrke vores samarbejde. Herudover er der naturligvis en praktisk koordinering, som skal på plads; den er vigtig og nødvendig, og netop derfor kommer man let til at hoppe direkte til den og glemmer så forventningsafstemningen med partneren i forhold til kultur, kirke, bæredygtighed mv.

Forberedelse af volontøren: Uanset om der er tale om et ophold på 3 uger eller 12 måneder, så siger alle erfaringer, at forberedelsen af den enkelte rejsende er helt afgørende. Den rejsende fremstår og fungerer i en vis henseende som

repræsentant for den udsendende organisation eller menighed, og særligt gælder det, at man lokalt (i syd) opfattes som sådan. Derfor må man også vide, hvad der forventes af én. På samme måde er det vigtigt at få i det mindste en begyndende forståelse for den kontekst, man skal besøge, før man konkret står i den. Hvad kendetegner den kultur og den organisation, jeg skal være en del af? Hvilke kulturelle koder skal jeg være særligt opmærksom på, fordi de er væsensforskellige fra mine egne? Bliver jeg en del af en kirkelig kontekst, og i så fald, hvad kræver det af mig? Hvilke praktiske guidelines skal jeg være opmærksom på etc.?

Typiske emner på et volontørforberedende kursus er:

- Kultur- og religionsmøde
- Kommunikation under opholdet
- Sundhed og sikkerhed
- Teambuilding og samarbejde
- Konflikt håndtering
- Indføring i kirke- og missionstænkning
- Udviklingsarbejde
- Praktisk destinationsspecifik forberedelse

Forberedelse/inddragelse af netværk/bagland: En udfordring, volontørudsendende danske organisationer typisk har haft mindre blik for end forberedelsen af selve volontøren, er inddragelsen af volontørens eget netværk/bagland allerede inden afrejse. Derimod er det meget almindeligt, når der er tale om langtidsudsendinge. Her ser man ofte fx ”sendende menigheder”. I takt med, at antallet af udsendinge, som er ude mere en 12 måneder, er faldet drastisk de senere år, understreges vigtigheden af at inddrage volontørers eget netværk. Dette kan naturligvis gøres igennem fortælling/foredrag efter endt ophold, men kan givetvis styrkes, hvis man allerede inden afrejse etablerer en aktiv kontakt med en gruppe, som vil følge den enkelte og på den måde ved volontørens hjemkomst har et godt kendskab til samarbejdet med partneren i syd. Vejen til et fortsat engagement i dette samarbejde er for både volontør og netværk betydeligt kortere, end hvis der skulle

startes fra bunden. Og betydningen af netop dette engagement over tid, som involverer både den rejsende selv, men også potentielt mange flere, er afgørende, hvis vi kvalitativt vil adskille os fra ”voluntourism”. Hvis vi ønsker bæredygtighed i form af langstrakte partnerskaber, hvor vi sammen rækker ud til dem, som har behov, og hvor vi både evner at rejse midler og fastholde et medlevende netværk i og omkring arbejdet, så er det fortsatte engagement en vigtig nøgle.

Learn – fokus på læring

Volontøren: Når man rejser ud og oplever nye kulturer, vil man ofte også opleve at komme til at se på sig selv med nye øjne. Med god forberedelse af udsendte volontører kan vi allerede inden afrejse påbegynde og præge denne dannelse. Vi kan ved at give flere nuancer, flere perspektiver, være med til at sætte en retning på den prægning, en tur til fx et afrikansk land kan give et menneske, som måske for første gang skal bo og leve i en anderledes kontekst en den danske. Ved i forberedelsen at undervise om kirke og mission kan vi stimulere refleksioner over dette i mødet med en ny kirke. Ved at undervise om udviklingsarbejde og relaterede problematikker kan vi være med til at udvide den rejsendes horisont, når han på egen krop oplever ulighed og fattigdom. Ved at undervise om kultur, kan vi forberede volontøren på kulturchok og give indsigt i og forståelse for både egen og fremmed kultur.

God forberedelse giver volontøren optimale chancer for, at opholdet ikke blot bliver et flueben på tjeklisten over mulige spændende steder at besøge, men en rejse, hvor teori og praksis kan smelte sammen og skabe læring.

Bagland og organisationer i nord og syd: Hvis vi lykkes med at involvere en volontørs eget netværk, har vi potentielt også muligheden for, at der skabes læring her. Hvis vores volontører undervejs deler deres oplevelser og erkendelser, vil også de, som læser med, kunne få konkrete eksempler på kulturmøde, udvikling, kirke på nye måder etc. Disse eksempler giver en god platform for videre engagement lokalt i Danmark. Det være sig i den sendende organisation, i lignende organisationer, i udvikling, politik, menighedsarbejde etc. Der, hvor det

lykkes, udvides meningsbegrebet så at sige fra den enkeltes volontørs ønske om og mulighed for (måske) at gøre en forskel til et helt netværks engagement og muligheder. En faktor, som i praksis ikke er enkel, men kræver både arbejde og dygtighed, og som også tjener som et vægtigt argument, når vi taler om bæredygtighed i volontørarbejdet.

Relate – fokus på relationer

Alt samarbejde er i en eller anden forstand båret af relationer. I en vestlig/dansk kontekst vil vi ofte italesætte og måle på andre parametre end relationer, som jo i sagens natur heller ikke altid er lette at vurdere kvaliteten af. Men rigtig ofte er det netop relationerne, som partnere i syd fremhæver som det allervigtigste i volontørarbejdet. Hvorfor? Dels fordi de kulturer, vi udsender til, ofte er langt mindre individualistisk prægede end vores vestlige kultur, dels fordi det måske netop er relationerne, som er den komponent, der binder os sammen fra syd til nord.

Når vi samarbejder om volontører eller andre projekter, så har vi brug for at kommunikere og ikke mindst for tillid – to ting man kun kan gøre og have i relation til andre. I en kontekst med færre langtidsudsendinge bliver volontører det oplagte bindeled mellem partnere i syd og både eget netværk/bagland og den udsendende part. Den enkelte organisation kommunikerer selvfølgelig direkte med sine partnere, så det handler ikke om, at volontøren nu skal være sendebud, men snarere, at volontøren med sit nærvær og engagement, sin tid viser, at vi i nord ønsker at prioritere vores fælles relation. I kulturer, hvor nærvær og tid er vigtige som tydeliggørelse af samhørighed, bidrager skiftende volontører til en stadig synlig prioritering af den fælles relation.

Samtidig stiller det naturligt store krav til forberedelsen af den udsendte, som efterfølgende må forstå sin rolle som repræsentant for den sendende organisation eller menighed. For at kunne udfylde rollen bedst muligt er undervisning i kulturforståelse og indføring i partnerskabets historie, nutid og fremtidige perspektiver vigtige elementer.

Når pilen peger den anden vej, når det er os i nord, som har besøg af vores partnere fra syd, er netop relations-aspektet ofte en udfordring. Vi presses på vores opdeling af arbejde og fritid og på, at nærvær og engagement tager tid i en travl hverdag. Samtidig vægter vi ofte fx punktlighed og effektivitet højere end fx relationer og nærvær. Det relationelle nærvær som det, der binder os sammen, bliver både en provokation og indirekte en kritik af vores tilgang til partnerskab. Her ligger en svær, men væsentlig udfordring, hvis vi på den lange bane ønsker gode relationer – og partnerskaber. I den henseende kan tendensen til, at menigheder og andre netværk bliver aktive parter i udvekslingen mellem nord og syd, være en gave, fordi man her i højere grad er relationsbaserede, end det gør sig gældende for ansatte i organisationer. En anden pointe i den sammenhæng er inddragelsen af de danske organisationers netværk af støtter og frivillige. Ikke set som en aflastning, så vi bedre kan overskue et besøg, skønt det måske kan spille ind, men i langt højere grad som en måde at lade relationerne være bærende på, ved at flere møder vores partnere fra syd, så flere (for)bliver involverede og får medejerskab til samarbejdet.

Share – fokus på mobilisering

Modellens sidste pointe i forhold til at sikre bæredygtighed skulle gerne følge logisk af de foregående tre, sådan forstået, at disse alle tre er tænkt med henblik på at slutte cirklen, dele ud af de konkrete erfaringer, fortsætte engagementet, således at det kan komme flere til gavn både i nord og syd.

Når tidligere volontører kommer hjem og deler deres erfaringer, skaber det opmærksomhed om arbejdet i syd, og ofte går vejen til et volontørophold fra mund til mund, ligesom vejen til engagement i en sag i øvrigt. Den autenticitet, der ligger i, at et menneske en tid har levet i en ny kultur, en ny kontekst, giver formidlingen kraft og saft. Der er noget genuint over at høre og identificere sig med oplevede fortællinger.

Den enkelte volontørs formidling kan noget, ingen tvivl om det. Samtidig stiller det krav til den udsende organisation eller menighed, hvis vi dels vil undgå nog-

le oplagte faldgruber, dels vil optimere den effekt, en sådan formidling kan have. Ofte kommer man efter sine første måneder i syd hjem, dels med forståelsen af at være ekspert, dels med en passion, som kan være en enorm drivkraft, men som derfor også skal bruges rigtigt. Ret beset, så må man både som udsendende part og som den, der har været udsendt, forstå, at man ikke efter relativt få måneder i en ny kultur er ekspert. Ikke generelt set i hvert fald. Man er klædt rigtig godt på i forhold til at fortælle om de seneste aktiviteter der, hvor man har været, men generelt set er der stadig meget at lære. Det skal ikke forstås som en kritik af hverken de udsendende, de modtagende eller volontøren selv, men blot som en konstatering af, at det næppe kan være meget anderledes, når man rejser i max. 12 måneder. Derfor er det også afgørende, at vi som udsendende parter er helt bevidste om, hvordan vi modtager og træner vores volontører ved hjemkomst.

Skal den enkeltes oplevelser og erfaringer deles med en bredere kreds, er det vigtigt som udsendende part at arbejde med, hvilket billede vi ønsker tegnet af vore partnere i syd og af os selv i øvrigt. Det er vores ansvar at hjælpe volontøren til at ”reframe” sine fortællinger – om nødvendigt. Hvem er fx helten, når vi kommer ud og fortæller? Er det volontøren, som har været på nogle måneders spændende (og meningsfuld) rejse, eller er det de mennesker, som dag ud og dag ind arbejder for at hjælpe gadebørn, uddanne næste generation eller sørger for at tale marginaliseredes sag? Eller er der flere helte? Dette kan oplagt tages videre i formidlingsmæssig sammenhæng. Fra en pointe om, at der findes helte i syd, kan muligheden for, at vi i nord sammen kan koble os på den fortælling, skabes. Den, som lytter, kan engagere sig, i sagen, give af sine resurser, tid, penge etc..

En anden vigtig pointe er at undgå, at vores formidlere enten fortæller om det syd, hvor alle er uendeligt fattige, men dog altid så glade, eller alene fortæller om de stakler, de har mødt, ofrene, de svage og hjælpeløse. Hvorfor, der kan jo dog være elementer af sandhed deri? Fordi det er unuanceret og generaliserende. Vi kan sagtens møde ovenstående på vores rejser, men der er altid flere nuancer, mere at sige om de selv samme samfund. Iværksættere, som klarer sig godt og

skaber en fremtid for sig selv og familien, lokale kirker, som trodser fattigdom og hjælper dem, som er endnu fattigere – og naturligvis også det modsatte – fattige mennesker smiler ikke altid, nøjagtigt, som her hos os. Nuancer i formidlingen er vigtige, hvis vi ønsker et at give et (tro)værdigt billede af vores partnere på godt og ondt, med styrker og svagheder, resurser og problemer – præcis som os.

Der er naturligvis også en række praktiske forhold, som øger chancerne for, at vi igennem vores hjemkomne volontører når bredt ud. En helt konkret træning i præsentationsteknik og opbygning af foredrag styrker indsatsen betragteligt. Nogle organisationer forsyner deres foredragsholdere med et foredragskit, med informationsmateriale relevante powerpointskabeloner og slides, der fortæller om selve moderorganisationen, således, at den personlige beretning altid kobles til det kollektiv, der står i arbejdsfællesskabet med partnere i syd.

Det er oplagt at trække på volontørens eget netværk, men den udsendende part har ofte allerede et stort og vidt forgrenet netværk, som kan udnyttes, ligesom hjælp til booking af de enkelte foredrag kan øge chancen for at komme bredt ud og for, at volontøren på den måde bliver en aktiv spiller i det fælles netværk.

Der er endvidere også flere andre oplagte muligheder for engagement efter hjemkomst. Nogle organisationer har såkaldte projektgrupper. Dvs. grupper, som engagerer sig konkret i partnerskaber i syd, både i form af fundraising, men også ved konkret at opretholde og udvikle den fælles relation og tage del i det daglige samarbejde. Erfaringer siger, at medlemmer af sådanne projektgrupper stort set altid er tidligere volontører eller langtidsudsendinge. Mange oplever, at den passion og vision for det arbejde, de oplevede under deres ophold, kan de fortsat dyrke i denne kontekst, ikke kun for egen skyld, men i høj grad også for at bidrage til samarbejdet med en lokal sydpartner.

Endnu andre finder veje som fx tilknytning som frivillig stab i organisationer og menigheder, andre igen engagerer sig politisk – enten i samfundsmæssig forstand eller i de sendende organisationer. Der er mange muligheder og mange veje til konstruktivt at lade passionen leve.

Uanset hvilken form et fortsat engagement har, og hvilken bevæggrund den enkelte har, så finder vi i denne dimension den afgørende faktor for at sikre bæredygtigheden i volontørarbejde.

Præsentationen af denne model både starter og slutter med grundforudsætningen: Hvis vi ønsker, at vores volontører gør en forskel, må vi have et stærkt fokus på, hvordan og til hvad vi får dem hjem igen.

Benjamin K. Kobborg, f. 1978, er cand. theol. med missionsteologisk speciale og post grad. cert. i organisationsudvikling og ledelse. Siden 2009 ansat som kommunikations og projektudvikler i Afrika InTouch, en folkekirkelig børne- og ungdomsorganisation, hvor han bl.a. er ansvarlig for organisationens volontørprogram samt relationen til internationale partnere.

Kvalitet i volontørindsatsen starter med den gode forventningsafstemning

Af Helle Gundersen

Du kan gøre en forskel! - Hvilken forskel og for hvem? Artiklen om kvalitet i volontørindsatsen forholder sig til klicheer og urealistiske forventninger omkring udenlandske frivillige og studerende i praktik i fattigdomskulturer. Læring om andre kultur- og samfundsformer, religioner, traditioner og virkelighed er en naturlig del af det 21. århundrede. Oplevelser på egen krop er en værdifuld måde at tilegne sig vigtige erfaringer som borger i verdenssamfundet. Forfatteren peger på, at volontører er en komponent i den gensidige læring mellem nord og syd partnerne. Der er et håndværk omkring udsendelse af volontører, vi med faglig stolthed kan dygtiggøre os i. Nøgle-kompetencer som grundig screening, forberedelse og match er nødvendige. Det er vores ansvar som udsendende organisation, at frivillige klædes på med bevidsthed om egen rolle.

“Discover why some of the richest people in the world are not millionaires, they are volunteers.”

Jobail Barcelona

Hvad er formålet med den frivillige indsats?

For at kunne måle og veje kvaliteten af volontørindsatsen, må vi indledningsvis se på, hvorfor vi sender volontører¹ ud, og hvordan volontørforhold kan understøtte det mere langsigtede udviklingsarbejde. Det spørgsmål har også optaget os i Viva² og vores volontørprogram Impact. Det giver sig selv at volontørindsatsen gerne skal bidrage positivt til arbejdet derude blandt vore partnere, men vi må også udfordre os selv på, hvordan volontørens korte udlandsophold, kan blive startskuddet til et længerevarende globalt engagement. Hvis det er slut-målet, starter håndværket med volontørudsendelse allerede i forventningsafstemning, når den unge volontør, den studerende eller den professionsfrivillige kontakter os første gang.

En god screening og et godt match af volontøren til de rette opgaver, handler ikke kun om at få logistikken på plads og forklare de basale kulturelle ”do’s and don’t’s”. Den gode forventningsafstemning giver også et kærligt puf til volontørens eventuelle forforståelse af volontøropgaven som en kort velgørende værnepligt. Den forskel, den udsendte frivillige ønsker at gøre, er det langt hen af vejen den udsendende organisations opgave at definere. Derfor handler den første forventningsafstemning også om at vække volontørens nysgerrighed på at udforske sin rolle i en verden med stor fattigdom og global ulighed.

Kvalitet er noget der opleves forskelligt

Før vi går i dybden med forventningsafstemningshåndværket, er det først nødvendigt at stille skarpt på de forskellige interessenter, som også er beskrevet her i Ny Mission-artiklen om *Volontørhjulet*. Foruden *volontøren* selv er der den *udsendende organisation*, den *modtagende organisation* og volontørens *netværk* i form af kirke, forening, uddannelsessted el.lign. Disse fire hovedinteressenter har hver især undergrupper af aktører fx tidligere volontører, medvolontører, volontørens familie, kollegaer derude og modtagerorganisationens målgruppe fx udsatte børn og unge.

De fire interessenter har forskellige forventninger til volontøropholdet, hvilket gør det til en flerstrengt forventningsafstemning, hvis alles ønsker skal imødekommes. Kvalitet vil være dét, som den enkelte aktør *oplever* og *opfatter* set i forhold til sine forventninger. Det er svært at tale om kvalitet i objektiv forstand, da kvalitet vil være den *added value*, den enkelte aktør oplever.

Eksempelvis kan en volontør godt have haft et godt ophold og en følelse af at have hjulpet, selvom partneren har oplevet vedkommende som en ressourceslugende turist. Eller måske har den modtagende organisation og volontøren begge haft en god oplevelse, men volontøren føler, at den udsendende organisation eller kirke har været fraværende under opholdet.

Som i enhver anden forventningsafstemning mellem to parter skal ønsker og

behov ofte bearbejdes og modificeres, før parterne kan mødes. Sådan er det også med volontøren, der rejser første gang. Før afrejsen kan volontøren/den studerende til en vis grad være ubevidst omkring, hvad der reelt vil blive vigtigt og føles værdifuldt, indtil han/hun står midt i den nye virkelighed. Det praktiske omkring logistik fylder måske meget før afrejse, men undervejs i opholdet er der andre udfordringer, der præger hverdagen.

Indikatorer for oplevet kvalitet

Selvom hver af de fire aktører selv har et ansvar for at forventningsafstemme med hinanden, er det som regel den udsendende organisations volontørkoordinator, der sidder med overblikket og må tage ansvar for at sætte forventningsafstemning i system. For at få et overblik over forventningsafstemningen har jeg i skemaet på næste side forsøgt at opliste de indikatorer, som de forskellige aktører oplever som kvalitet – dvs. hvad aktørerne håber at få ud af opholdet. Formålet med skemaet er først og fremmest at tegne et landkort, der visualiserer kompleksiteten af ønsker og behov i forventningsafstemningsopgaven.

Det er ikke en udtømmende liste, ej heller nødvendigvis et mål at alle behov mødes. Indikatorerne skal heller ikke forstås som krav, som aktøren ikke er villig til at ændre, men nærmere kvalitets- områder man orienterer sig indenfor. Nogle ønsker og behov kan være direkte modstridende, hvilket netop afslører forventningsafstemningens relevans. Udfordringen ligger i at få ønsker og behov til at mødes, modificere forventninger og finde kompromiser. Modtagerorganisationen har måske et stærkt ønske om fleksibel frivillig arbejdskraft, mens volontøren ønsker en fast arbejdsbeskrivelse/ugeskema før afrejse. Eller den udsendende og modtagende organisation har måske et ønske om at engagere volontøren efter hjemkomst, hvorimod volontøren mere ser opholdet i udlandet som et afgrænset eventyr.

Hvis vi ser nærmere på skemaet, kan vi se at kvalitet for den *udsendende organisation* er forbundet med, at det kortere ophold munder ud i et langsigtet engagement eller understøtter det eksisterende partnerskab. En ting er dog at håbe på,

1. Udsendende Organisation - oplevet kvalitet

- Imødekomme øvrige aktøres kvalitetsønsker
- Et ophold uden problemer og konflikter
- Volontør understøtter langsigtede aktiviteter
- Volontør styrker partnerskabsrelation
- Langsigtet ambassadør for organisationen
- Oplysning og fundraising efter hjemkomst
- Kilde til nye givere og frivillige
- Rekruttering af fremtidige ledere

2. Volontøren - oplevet kvalitet

- Et unikt og personligt forløb og forberedelse
- Tæt kontakt med modt.org. før, under, efter
- God og tilgængelig on-location koordinering
- Velfungerende arbejdsplads og reelt arbejde
- Træning, personlig udvikling og ny identitet
- Fællesskab og meningsfulde relationer
- Oplever at have gjort synlig og konkret forskel
- Tilvalg af klasiske rejseoplevelser/backpacker

3. Modtagende Organisation - oplevet kvalitet

- Mulige nye relationer og styrke partnerskab
- Flexibilitet i udførsel af opgaver
- Et ophold uden problemer og konflikter
- Respekt og indlevelse i kulturmødet
- Inspiration, opmuntring og energi i hverdagen
- Langsigtet ambassadør for organisationen
- Kilde til nye givere og nyheder
- Adgang til internationalt miljø

4. Netværk Familie, kirke, forening, givere - oplevet kvalitet

- Service og kommunikation med modt. org.
- Følge volontøren på facebook, blog el. lign.
- Høj sikkerhed og god håndtering hvis kriser
- Konkret og gennemsigtig fundraising
- Mulighed for at besøge volontøren
- Inddragelse og indlevelse før, under, efter
- Foredrag og præsentation ved hjemkomst

at volontøren forelsker sig i organisations sag, noget andet er, om det rent faktisk lykkes, og om organisationen har en plan for, hvordan det kan ske.

For *volontøren* er kvalitet ofte oplevelsen af en for hende/ham unik ”sagsbehandling”, hvor organisationen er nærværende, svarer hurtige på mails osv. Volontøren/den studerende ønsker at indgå i reelle relevante arbejdsopgaver og føle sig nyttig. Et andet ønske er også den personlige udvikling gennem dannelsesrejsen, arbejdet, relationerne og de mere turistprægede oplevelser.

For den *modtagende organisation* er det vigtigste, at volontøren kommer med den rette indstilling, er velforberedt og glider ind i arbejdet/hverdagen uden for store kulturelle tilpasningsproblemer. Samtidig er det ofte en dagsorden, at volontøren og dennes netværk kan føre til økonomisk støtte. (Den modtagende organisations forventning er udfoldet i artiklerne af Benjamin Kobborg).

Endelig er der *volontørens netværk*. De fleste forældre og andre pårørende har en sund medleven i volontøropholdet, men nogle forældre – især til de helt unge volontører – kan også have forventninger om at følge volontøren så tæt, at de både ønsker at være med til screeningsamtalen eller på langdistancen løse konflikter, der opstår derude. I det bredere netværk af kirke, forening m.m. ligger der en mulighed for at invitere pårørende med ind, så diakoni og udviklings-spørgsmål bliver nærværende og konkrete hos dem gennem volontørens ophold. Endelige kræver udsendelse af praktikanter en forventningsafstemning med den pågældende uddannelsesinstitution, hvilket typisk indebærer udarbejdelse af en praktikaftale med læringsmål og udnævnelse af en praktikvejleder på modtagerprojektet med relevante faglige kompetencer.

Den udsendende organisation står altid i midten, og skal bidrage væsentligt til, at der *opleves kvalitet* hos alle involverede aktører, men også italesætte og bearbejde urealistiske forventninger. Her er det langsigtede perspektiv væsentligt. Tilliden opbygges typisk gennem fælles erfaring af samarbejde der lykkes, og udfordringer, der løses i fællesskab med gensidig læring og forståelse.

Hvordan er det vigtigt at snakke om bæredygtighed i forventningsafstemningen?

Det er vores erfaring, at fundamentet for et mulig langsigtet engagement for volontøren lægges i den helt indledende forventningsafstemning med volontøren, men at bearbejdningen af forventninger og selvforståelsen er kontinuerlig. Den starter ved første møde og fortsætter gennem hele opholdet, og alle trin er lige vigtige. Den indledende kommunikation, ”ansættelsessamtalen”/ screenings-interviewet, forberedelsesaktiviteter, introduktion til landet/modtagerprojektet, møder undervejs, evaluering og hjemkomstsamtaler. Den udsendende organisation skal være sin egen faglighed bevidst og evne at se og formidle udfordringer og svagheder over for volontøren, samtidig med at dennes virkelyst og spirende globale interesse får næring.

I den proces er det også den udsendende aktørs opgave gradvist at introducere

volontøren/praktikanten til bæredygtighedstanken. Det indebærer at italesætte de klassiske kritiske spørgsmål til hele volontørtanken. Fx hvorvidt det ville være bedre at sende de penge volontøren betaler for opholdet direkte til modtagerorganisationens sociale indsats? Eller om volontørernes adfærd og tilstedeværelse måske reelt er mere forstyrrende og belastende end gavnende?

Et tredje kritisk spørgsmål af relevans er de pædagogiske/psykologiske elementer, når volontører skal arbejde med udsatte børn og unge. I relationen til de udsatte børn og unge er volontøren nødt til at være bevidst om, at hun/han ikke er primærperson, men en assistent til det faste personale. Volontører rejser hjem igen, derfor nytter det ikke, at især mindre børn knyttes til udenlandske frivillige i en dyb voksen-barn relation. Det er vores opgave at klæde volontøren på til arbejdet og bidrage til læring som pædagogmedhjælper i forhold til udsatte børn og unge. Der er behov for vejledning i at bygge sunde relationer og gode venskaber i de måneder, volontørerne er af sted.

Volontøridentitet: Fra jeg-projekt til vi-projekt.

Vores erfaring er, at når man åbner arbejdet med de svære spørgsmål, så skærpes volontørens selvrefleksion. Læringen og gensidigheden i nord/syd-relationerne toner tydeligere frem i perspektiv af vanskelige spørgsmål om fattigdom, uretfærdighed og udvikling. Volontørens/ praktikantens ydmyghed omkring egen rolle og opgave skærpes, når han/hun udforsker *volontøridentiteten*.

Volontørrejsedrømmen starter oftest som et ”jeg-projekt” – ”*Jég vil ud og gøre en forskel*”. Men, den langsigtede involvering bedres, i takt med at volontøren ser sig selv som del af et ”vi-projekt”; ”*jeg er en del af et fællesskab, der arbejder for den samme sag*”. Med rejseoplevelsen følger typisk en brand og et ønske om at gøre mere. Hvis vedkommende efter hjemkomst hurtigt bliver inviteret ind i et relevant og vedkommende frivilligmiljø, får branden næring og kan trives i forskellige teams og udvalg. Her bliver holdning til handling, og den enkelte kan videreføre sit engagement.

Det gør ikke noget, at volontøren undervejs finder ud af, at mange udviklings-eksperter opfatter volontørarbejdet som en udvidet form for samvittighedsturisme, der måske hjælper ”os” mere end de fattige. Det er en sund opdagelse, fordi selvfortælling og illusionen om, at ”vi hvide kan rejse ud og redde verden på 6 måneder”, er så sejlivet, at vi tit er blinde for vores reelle indvirkning derude hos vores partnere.

Det genuine ønske om at hjælpe og vise næstekærlighed er der ikke noget i vejen med, tværtimod. Vi skal blot sideløbende påtages os ansvaret for, at volontøren/praktikanten lærer at se sig selv og egen indsats i et større og mere realistisk billede. Egen opfattelse af, hvor meget hun/han reelt kan gøre en forskel, er tit helt ude af proportioner i forhold til, hvor meget den enkelte egentlig kan bidrage ude i virkelighedens fattigdomskultur. Udenlandske frivillige skal først lære en masse, bl.a. det lokale sprog og gængs adfærd. Der er ofte rejserelaterede sygdomme og kulturchok, der fylder meget i hverdagen. Oplevelsen af at være på udebane og ikke til nytte i en kaotisk hverdag kan i perioder frustrere og lamme volontører totalt.

Det kan også komme bag på mange førstegangsrejsende, at der rent faktisk er kompetente lokale, som kan udføre arbejdet hurtigere og bedre end de udenlandske frivillige, uafhængigt af den frivilliges uddannelsesniveau, alder, kompetencer og faglighed i øvrigt. Selv modne professions-frivillige med tidligere specifik erfaring med den pågældende kultur oplever, at deres baggrund ofte ikke er tilstrækkelig for at eliminere de konkrete udfordringer i kulturmødet, og det tager tid, før ”den fremmede” er helt på plads og klar til opgaven.

Hvordan skabes et velfungerende match?

Den udsendende aktørs rolle som bindeled mellem den frivillige og modtagerorganisationen kan sammenlignes med almindelig jobformidling, hvor den primære opgave er at sikre et godt match mellem den jobsøgende og den nye arbejdsplads. Det gode match indebærer at volontørens personlighed, evner og ønsker passer sammen med opgaverne, arbejdsmiljøet og den lokale kontekst på

et givent projekt derude. En grundig screening og match er – og bør være – en altafgørende komponent i volontørarbejdet.

Ansøgningsprocessen skal indeholde både skriftlig og mundtlig kommunikation og en personlig samtale mellem ansøger og udsendende aktør i lighed med hvis det drejede sig om en praktikplads eller et job i Danmark. Det er en god ide at anvende personlighedstest og spørgeteknikker. Dokumentation på faglig baggrund, udtalelser/anbefalinger, staffeattest/børneattest osv. er naturlige ingredienser. Man kommer ikke udenom, at det navnligt er i det personlige møde med ansøgeren, at det bliver tydeligt hvilke kvalifikationer, kompetencer og personlige kvaliteter vedkommende har. Den håndholdte behandling af hver volontøransøger kræver tid og erfaring. Desuden gælder det også om at finde balancen i forhold til postmoderne unges tilgang til verden, hvor det meste klares fra ét nu til det næste via en smartphone og et par klik. Processen må heller ikke blive ”for” besværlig.

En anden præmis for et godt match er også at erkende, at nye volontører ikke nødvendigvis passer til de samme opgaver/arbejdspladser som volontørerne året før. Et godt match fordrer en vis mangfoldighed i valgmuligheder af arbejdsopgaver og projekter derude. Derfor er det en fordel i et volontørprogram at have en vis mængde forskellige modtagerprojekter at vælge i mellem.

At matche kræver ikke alene et grundigt arbejde med hver enkelt volontør, det fodrer også et indgående kendskab til de lokale forhold og specifikke skiftende omstændigheder hos det lokale modtagerprojekt – som de ses med volontørøjne. En udviklingsfaglig dygtig organisation er ikke nødvendigvis ensbetydende med, at den er egent til udenlandske volontører/studerende, ligeså lidt som at enhver dansk virksomhed er egnet til erhvervspraktikanter. I vores screeningsproces af mulige organisationer til modtagelse af volontører er erfaringen, at kun 1 ud af ca. 5 projekter er egnede til udenlandske volontører. For at kunne modtage udenlandske frivillige må organisationen/ kirken have en vis stabilitet, erfaring med udlændinge, ejerskab for volontørtanken

og tværkulturelt kompetente medarbejdere for at kunne håndtere og få udbytte af udenlandske frivillige.

Nogle gange kan match være enkelt og smertefrit, fordi en volontørs ønsker og evner passer præcist til modtagerprojektets behov. Så simpelt er det dog sjældent. De før omtalte forventninger fra de involverede aktører udgør et puslespil med mange brikker. Disse parametre er det nødvendigt at have for øje i matchet for den enkelte volontør, studerende eller professionsfrivillige.

Screening, match og forberedelse er samtidig en ekspertise, der radikalt adskiller faglige organisationers volontørudsendelser fra rejsebureauer, der tilbyder volontørrejseophold. Her er projektvalget ofte lagt helt i hænderne på volontøren selv, som blot klikker sig frem til flotte billeder af det perfekte projekt på hjemmesiden. Der vil sjældent være et personligt møde mellem rejseselskabet og volontøren inden udrejse, og det bevidste læringsaspekt er ikke ”en del af pakken”, hvilket højner risikoen for, at forventninger ikke bliver afstemt, og ikke-egnede rejser ud.

Brikkerne i det gode match er som nævnt mange: rejselængde, rejsemakker(ere), modtagerland, geografiske omstændigheder, modtagerprojektets fokus, størrelse, aldersgrupper, arbejdsopgaver, arbejdsmiljø, erfaringsgrundlag, ledelsesforhold, boforhold, sikkerhed, sociale aspekter osv. Indholdet vil variere i forhold til, om det er en enkelt frivillig, et par eller en gruppe, der rejser. Der findes mange håndbøger og guidelines, man kan google sig frem til og hente inspiration fra. En del fodfejl kan undgås ved at rådføre sig med aktører, der har lært af erfaringer gennem en årrække.

Det, der præsenteres før afrejse, skal stemme med virkeligheden derude

Når man bestiller mad på en restaurant, ser man på menukortet og får maden serveret samme sted. Et vanskeligt grundvilkår ved volontørudsendelse er, at ”menukortet” med volontørmulighederne præsenteres i Danmark, mens den ”menu”, volontøren har valgt, først serveres flere måneder senere i en på forhånd ukendt lokal kontekst lang væk hjemmefra. Hvad er der i virkeligheden på den

tallerken, der serveres? Hvordan lugter og opleves de udsatte børn og unge, dem, man deler værelse med, de faktiske arbejdsopgaver, de lokale medarbejdere, det fremmede sprog, den daglige anderledes kost, klimaet, trafikken, hygiejnen, fattigdommen?

Den udsendende organisation – der præsenterer menukortet – må derfor være tilgængelig i hele processen indtil hjemkomst. Personen, der formidler matchet, skal ofte hjælpe både volontør og modtager organisation til at favne kulturmødet og skævheden i verden fra både nords og syds synsvinkel. Det er ikke en enkel disciplin. Det er ikke en enkeltmandsopgave. Nødvendigheden af samarbejde, og gensidig læring bliver tydelig i kulturmødet, og udfordringerne er et fællesansvar.

Gentagelser

Fordi forventningsafstemning er kontinuerlig, er den ikke overstået med en enkelt samtale før afrejse. Overfor både volontør og modtagerprojekt skal mange ting gentages og genbekræftes. Jævnfør menu-eksemplet har volontøren før afrejse ikke på egen krop erfaret den nye virkelighed. Læringen og forberedelsen hjemme i Danmark er stadig den eneste kontekst, volontøren har at hænge de mange gode råd op på. Derfor er det ikke ualmindeligt, at volontører glemmer eller fejltolker information, de rent faktisk *har* fået. Trods alle gode forberedelser er det heller ikke unormalt, at volontøren på afrejsedagen giver udtryk for, at hun/han ingen anelse har om, hvad der venter på den anden side af den lange flyrejse. Nyankomne volontørers første reaktion er ofte: ”*Det havde jeg ikke hørt noget om*”. ”*Det er slet ikke, som jeg havde forventet*”. Dette behøver ikke skyldes dårligt informationsniveau, men peger på relevansen af at gentage vigtige input.

Læring før, under, efter

Den oplevede kvalitet højnes, hvis hele opholdet er præget af læring før, under og efter. I volontørens læringsproces kan indgå relevant vejledning, undervis-

ning, gruppearbejde, selvstudier m.m. Den modtagende organisations læringsproces handler om vedvarende coaching i HR-management af udenlandske volontørresurser. Selvom det kan lyde helt banalt, er det en vigtig opgave at sikre, at volontøren og den lokale kontaktperson rent faktisk mødes regelmæssigt, og at de har tilstrækkeligt fællessprog til at kommunikere og forstå hinanden på et brugbart niveau.

Mini-mentor

Med positiv effekt kan hver volontør tildeles en mini-mentor, som er en tidligere rejsende frivillig, der har erfaring fra præcis det land, det projekt og de specifikke omstændigheder, som den nye volontør er på vej ud til. Løbende sparring af kvalificerede erfarne resursepersoner, som volontøren kan spejle sig i, er essentiel.

Adgang til ”hotline” i hele perioden med rådgivning og konkret hjælp fra danske medarbejdere medvirker til tryk og sikkerhed også for de pårørende.

Logistik og sikkerhed

Forhold omkring kost og logi samt lokal transport i forbindelse med opholdet skal arrangeres, så det opleves relevant og håndterligt for volontøren. Niveaulet behøver ikke være sat højere end de lokales, men volontørerne/de studerende skal kunne fungere i hverdagen. Sikkerhedsniveauet i forhold til arbejdsopgaver, transport, og nærmiljøet i dagligdagen i øvrigt må være forsvarlig. Foranstaltninger skal iværksættes specifikt for volontørerne, hvis de er i en særlig risikozone. Der må være muligheder tilstede for et socialt liv for volontørerne, også med lokale. Det nytter ikke, at de er for isolerede fra omverdenen og kun har relationer hinanden. Ved sygdom og kriseagtige situationer, konflikter og emotionel overbelastning og naturligvis ulykker er det altafgørende, at den udsendende aktør tager affære så hurtigt som muligt. Oftest vil det meste blive håndteret lokalt med sparring fra udsendende organisation og i samarbejde med rejseforsikringen.

Hvordan bliver indsatsen og relationerne meningsfulde?

Vi har alle et behov for at bidrage til, at verden bliver et bedre sted. Men vi kan især godt li', hvis det kan forenes med den personlige rejse, vi selv vil på. Den frivillige har behov for at opleve arbejdet som meningsfuldt gennem det konkrete og positive bidrag, der kan spores. Dertil kommer medmenneskelige gensidige relationer, med udsatte børn/unge, kollegaer, lokale og andre frivillige, som opleves berigende. Læringen, kulturmødet og de personlige relationer er tilsammen grundelementerne i volontørrejseoplevelsens helhed.

At sige ja til at arbejde med frivillige kræver også, at vi siger ja til at være en relationel udsendende organisation, som vil med på den enkelte volontørs rejse og personlige udvikling, også i det omvendte kulturchok og det videre forløb bagefter. I den globale landsby er alle destinationer inden for rækkevidde, både rig og fattig flytter sig. Immigration og integration sker overalt. Læring om andre kultur- og samfundsformer, religioner, traditioner og virkelighed er en naturlig del af det 21. århundrede. Skævfordelingen af goder og social uretfærdighed er en udfordring, vi må forholde os til. Det er vores fælles hverdag på den blå planet.

Oplevelser på egen krop er en værdifuld måde at tilegne sig vigtige erfaringer som borger i verdenssamfundet. Der er rigtig god grund til at arbejde med kvalitet i frivillige studie- og arbejdsophold. Share life – volunteer!

I artiklen dækker ordet *volontør* alle typer af volontører uanset alder, uddannelses- eller erhvervs-erfaring eller længe af ophold. Ligeledes bruges volontør-ophold af og til synonymt med et praktikophold. Hovedparten af eksemplerne stammer fra unge i alderen 18-25 år med udrejse på 3-8 mdr. Der er forskel på en udlandspraktik og et volontør-ophold, fx krav til uddannelsesinstitutionen om læringsmål og vejleder, men samtidig er der også mange ligheder.

Viva er en international kirkelig udviklingsorganisation, der arbejder for at forbedre udsatte børn og unges vilkår i samarbejde med vores lokale partnerorganisationer i Honduras, Nicaragua, Filippinerne og Bangladesh. Viva driver

volontørarbejdet Impact som har udsendt ca. 800 volontører og praktikanter siden 1994.

Noter

1. I artiklen dækker ordet volontør alle typer af volontører uanset alder, uddannelses- eller erhvervs-erfaring eller længe af ophold. Ligeledes bruges volontørophold af og til synonymt med et praktikophold. Hovedparten af eksemplerne stammer fra unge i alderen 18-25 år med udrejse på 3-8 mdr. Der er forskel på en udlandspraktik og et volontørophold, fx krav til uddannelsesinstitutionen om læringsmål og vejleder, men samtidig er der også mange ligheder.
2. Viva er en international kirkelig udviklingsorganisation, der arbejder for at forbedre udsatte børn og unges vilkår i samarbejde med vores lokale partnerorganisationer i Honduras, Nicaragua, Filippinerne og Bangladesh. Viva driver volontørarbejdet Impact som har udsendt ca. 800 volontører og praktikanter siden 1994.

Helle Gundersen er uddannet pædagog med efteruddannelse inden for personlig udvikling. Hun har arbejdet med uddannelse af frivillige i 30 år, de seneste 10 år i Vivas volontørprogram Impact med fokus på frivillig arbejdskraft som ressource i udviklingsfaglig sammenhæng.

Forberedelse af sydpartnere

Af Benjamin K. Kobborg

En vigtig del af forberedelsen af syd-partnerne på at modtage volontører fra Danmark er at tale med dem om den virkelighedsopfattelse, volontørerne og de har, med henblik på at fremme ligeværdige relationer, hvor begge parter både giver og modtager. Volontørerne sendes ikke blot ud for at bidrage til syd-partnerens projekter, men i mindst lige så høj grad for at de skal lære af de mennesker, den kirke og den kontekst, som de sendes ud til. I forberedelsen af sydpartnerne indgår også en samtale om kultur for at modvirke en ensidig forståelse af, at nogle kulturer i sig selv er mere værdifulde end andre. Forud for volontørens ankomst træffes der aftaler om volontøropholdet; undervejs er de i løbende kontakt, og efterfølgende evalueres der på opholdet.

Virkelighedsopfattelse

Når vi forud for udsendelsen af volontører interviewer vore ansøgere, går frasen om ”at gøre en forskel” ofte igen. Jeg husker det selv fra år tilbage, hvor jeg første gang skulle rejse ud. Jeg ville ud og gøre en forskel for mennesker, ud at forandre verden, eller i hvert en lille del af den. Jeg ville også ud at opleve, se nye lande og steder, møde nye mennesker; men den meningsgivende faktor var ”at kunne gøre en forskel” – det var det, jeg ville. Meget har ændret sig, siden jeg i sluthalvfemserne første gang rejse ud, men drømmen om at komme ud og gøre en forskel og få spændende oplevelser undervejs er intakt.

Så hvordan forbereder vi vore sydpartnere på at modtage disse håbefulde unge mennesker, som kommer med fornemmelsen af overskud og med forventningen om at kunne give? Noget af det første, vi betoner, er netop denne virkelighedsopfattelse. Vi taler med vore sydpartnere om, hvilke fordele der er ved denne indstilling, og hvilke oplagte faldgruber. Og vi taler med dem om, hvordan vi allerede i Danmark i forberedelsen af de unge og under deres ophold ønsker at udfordre deres virkelighedsforståelse.

For hvad er virkeligheden egentlig, når vi udsender? I hvert tilfælde er den ikke ensidig. Når vi rejser ud, kommer vi heldigvis ikke til mennesker og samfund, som blot statisk befinder sig i en tilstand af behov, stående med hænderne udstrakte og formede som skåle, klar til at tage imod guldet fra Vesten. Vi møder derimod aktive kirker og kristne med styrker, svagheder, resurser og behov – præcis som vi kender det fra os selv og de sammenhænge, vi bevæger os i.

Denne virkelighedsforståelse ønsker vi at give videre til dem, som rejser ud, og for at kunne gøre det må vi først og sidst dele den med vore partnere, som lever sammen med vore udsendte på daglig basis.

Men hvorfor nu denne snak om virkelighedsopfattelse. Det er vel genuint og fint at ville hjælpe andre mennesker, give af sin overflod. Ja, det er det. Det kan eller vil vi ikke argumentere os ud af i kirkeligt volontørarbejde. Men ofte sker der det, at vi ubevidst med vores sprog og vores tilgang kommer til at forme en virkelighedsopfattelse, som bliver skæv, som ikke har blik for, hvad vi skal ned at lære, hvad vi vil få, hvilke ligeværdige relationer, som kan opstå etc. Måske ikke, fordi vi direkte beskriver de mennesker, vi skal besøge, som ovenfor, men når vi positionerer os selv som givende, resursestærke, som dem, der skal gøre en forskel, dem, der ofrer både tid og penge på projektet, så kræver det noget af os, hvis ikke det automatisk, som en næsten indbygget logik, kommer til at positionere fx en afrikansk partner som modpolen til alt dette, som den, der har vores hjælp behov og er ilde stedt uden.

Og virkeligheden er anderledes og har selvfølgelig mange flere nuancer end en forståelse af, at vi giver, og de modtager. I mange udviklingslande er der vækst, jovist, stor fattigdom – og det kan være alvorligt nok, men vækst findes også. Som regel møder vi mennesker, som materielt måske nok har meget mindre end os, men som lever liv med engagement i kirke og samfund, med relationer og netværk, som de både bidrager til og støttes af. Ikke forstået idylliserende. Jeg kan huske, at jeg de første gange, jeg var i Afrika, kom hjem med oplevelsen af ”tænk hvor lidt, de har – og hvor glade de alligevel”. Det er idylliserende og

forsimplende. Næ, det, vi møder, er rigtige mennesker af kød og blod, som har både resurser og behov, som lever rigtige liv, har rigtige hverdage med goder og onder, opture og nedture. Det, vi møder, er livet i lokale, nye, anderledes, men autentiske og virkelige kontekster, i al dets mangfoldighed.

Hvem gør en forskel?

I arbejdet med virkelighedsopfattelsen følger naturligt en samtale om ”forskellen”. Vi samtaler med vore partnere om, hvordan de oplever volontørers bidrag, hvilke styrker og svagheder de med deres kulturelle briller ser i det daglige liv side om side med volontørerne. Det leder som regel til erkendelsen af, at vi kunne gøre en del mere, end vi gør, i hvert fald her og nu, ved bare at sende pengene, som bruges på volontørrejser. Det ville nok være svært at få de rejsende til det, men ikke desto mindre tror jeg, det er rigtigt. En anden pointe er, at mange volontøropgaver skal understøttes af lokale medarbejdere i fx skoler, på institutioner mv. Dagligdagen disse steder går ikke i stå, når der i perioder ikke er volontører. Den ser måske anderledes ud, men langt de fleste steder fortsætter den ufortrødent. Igen kan man måske sige, at ville man det bedste for skolens elever, børnehjemmets børn etc., så skulle man i stedet for skiftende og kortere volontørhold tilknytte fastansatte lokale – man ville få mange hænder for de penge, der bliver brugt på at rejse ud.

Første opdagelse er altså, at volontørerne nok gør en forskel, men ikke nødvendigvis en forskel, som kan måles, som at 3 volontører giver + 3 i positiv forskel. For hvordan egentlig opgøre dette? De lokale, som bruger tid og resurser, værter, kolleger, præst menighed, hvad er deres indsats værd?

Med denne opdagelse følger netop forståelsen af at give og få i ligeværdigt samspil. At inspirere og inspireres – gensidigt. Vi sender ikke volontører ud blot for at give, langt fra. Ofte går vi så langt i italesættelsen overfor vore partnere, at vi fortæller dem, at det er for at give dem mulighed for at give til os, til vores unge, at vi sender volontører til dem. Virkeligheden ligger vel et sted imellem de to yderpoler. Vi udsender i håbet om, at vore volontører dog gør nytte, hvor

de er, men i høj grad også, for at de skal lære af de mennesker, den kirke og den generelle kontekst, som de bliver en del af for en tid.

Kultur

I forberedelsen af vore sydpartnere taler vi også om kultur. Vi opstarter en dialog om, hvad vi ser af inspirationer i deres kultur og de i vores. Vi forsøger at fremme en forståelse af, at kultur ikke er en normativ størrelse, men derimod en måde at organisere liv og fællesskab på i lokale kontekster. Alle kulturer indeholder noget, vi som kristne ser som godt og bekræftende for livet, og alle ligeledes noget, som evangeliet modsiger.

Hvorfor nu denne tale om kultur? Jo, ofte, så kan vi møde en (alt for) stor ydmyghed eller ligefrem overvurdering af vestlig/dansk kultur – både fra os selv og vores volontører og fra vores partnere i syd. Der kunne forskes i, hvordan dette er opstået, men mon ikke det i hvert fald har noget at gøre med dels tidligere og dels nuværende magtforholdt, hvor vesten tidligere havde stor politisk magt, i hvert fald i Afrika, og stadig har stor økonomisk magt. Vesten er endvidere, grundet sin økonomiske velstand, i høj grad blevet eksponent for håbet om et godt liv.

Det kan der jo være en række gode grunde til, økonomisk sikkerhed er jo ikke uvæsentligt for de fleste, ligesom fri adgang til uddannelse og sundhed. Men igen er virkeligheden selvfølgelig meget mere nuanceret end rig-fattig problematikken. Vesten er rig, men, ved vi, langt fra problemfri, den 3. verden er fattigere, ofte i udvikling, og heller ikke problemfri.

Tilbage til, hvorfor vi tager denne dialog med vores sydpartnere. Det gør vi fordi vi netop ønsker at nuancere det stereotype. Vi ønsker ikke at fastholde hverken os selv eller vore sydpartnere i en ensidig forståelse af nogle kulturer eller livsformer, som i sig selv mere værdifulde end andre. Vi ønsker i stedet som kirkelig organisation at præge hinanden med en forståelse af kultur som noget, evangeliet både bekræfter og modsiger på en og samme tid.

Forberedelse i praksis – en kontinuerlig proces

En del af den nødvendige og vigtige forberedelse af en sydpartner til at modtage volontører er selvfølgelig af mere praktisk karakter. Der er en forudgående koordination før volontørens ankomst, hvor opholdet i store træk koordineres. Der træffes aftaler for modtagelsen, om relevante arbejdsopgaver, og hvordan der introduceres i de første dage.

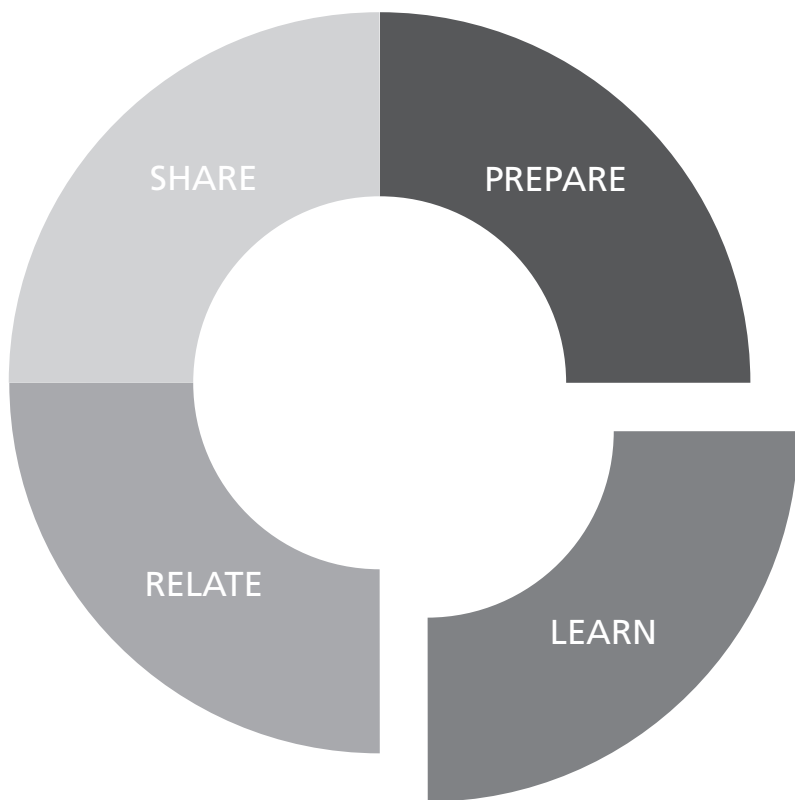
Vores erfaring er, at det lønner sig at have en ramme for modtagelsen, dvs., at de første dage bruges på at få overblikket over særligt de praktiske elementer i det, der de følgende måneder er ramme om volontørens hverdag. Hvordan kommer man rundt, hvor og hvordan handler man, hvor ligger arbejdssteder, hvor ligger kirken, hvilken ugerytme skal man regne med etc.? Er det første gang, en ung dansker besøger et land, der er både fysisk langt væk og meget anderledes end Danmark, oplever volontøren i den indledende tid ikke sjældent en form for kulturchock. Det kan være endog meget overvældende at forholde sig til det fremmedartede, men ruster vi vores sydpartnere til at tage godt imod og skabe overblik over hverdagen, øges chancerne betydeligt for et godt ophold og samarbejde.

I løbet af volontørens ophold taler vi løbende med vores partnere i syd om, hvordan det går. Det gør vi, fordi vores samarbejde og relation er vigtig – og fordi volontørerne er vores fælles projekt. Samtidig ønsker vi, at der løbende er plads til at sætte ord på frustrationer såvel som glæder. Særligt frustrationer og udfordringer er det vores erfaring, at der må være plads til. Meget kan tages i opløbet, hvis samarbejdet mellem nord og syd kan rumme den ærlige dialog om, hvordan det går, og refleksion over, hvilke justeringer der kunne mindske frustrationen.

Efter endt ophold tager vi igen en samtale mhp. at samle op på, hvilken oplevelse det har været denne gang, og for bedst muligt at kunne forberede hinanden på næste hold. På samme måde besøger vi jævnligt, gerne mindst en gang om året, vore partnere, så vi face to face kan sætte os sammen og koordinere indsatsen.

På den måde oplever vi, at volontørarbejdet også blive en indgang til lange og værdifulde relationer med partnere i syd.

Benjamin K. Kobborg, f. 1978, er cand. theol. med missionsteologisk speciale og post grad. cert. i organisationsudvikling og ledelse. Siden 2009 ansat som kommunikations og projektudvikler i Afrika InTouch, en folkekirkelig børne- og ungdomsorganisation, hvor han bl.a. er ansvarlig for organisationens volontørprogram samt relationen til internationale partnere.

Volontørtjeneste, mission til hvad?

Af Andreas Kruse

Baggrunden for at rejse ud som volontør kan ofte, udover eventyrlyst, være ønsket om at bidrage til "at redde verden", men volontører kan blive desillusionerede over måske ikke at få udrettet det, der var deres mission. Det betyder imidlertid ikke, at volontørholdet er spildt. Det vigtigste er ikke nødvendigvis det, som volontøren er draget af sted for at udrette, men den dannelsesproces, som volontøren gennemgår under volontørholdet i en anden del af verden, og som gør, at mange vender hjem med noget i bagagen, der har forandret dem. For, som forfatteren skriver, "At rejse ud, er for at komme beriget tilbage, forholde sig til det og bruge det til noget konstruktivt, når du igen er hjemme."

Draget af eventyret

For mange år siden blev jeg draget af eventyret, af mulighederne for at rejse og samtidig i en god sags tjeneste. Det skulle gerne være noget eksotisk. Havde en drøm om at komme til Indien. Måske var det min syv år ældre fætter Ole, der med Globetrotter var rejst over land til Afghanistan i 1978, der trak mod eventyr. Billeder, som fætteren havde med hjem, viste en verden, som så anderledes ud, og som betog med sin rigdom i farver og vild natur.

Jeg havde haft mit obligatoriske skulke-år, året mellem gymnasiet og den uddannelse, der måtte følge. Havde været af sted et halvt år i Mellemøsten og Afrika, men trængte til mere. Havde fortalt en bekendt, at jeg mægtig gerne ville til Indien. Hun tog mig på ordet og organiserede, at jeg blev kontaktet af det daværende Dialogcenter, der i midt-firserne havde etableret et volontørprogram i Indien. Målet var at få vestlige unge med kristen baggrund til at hjælpe nødstedte vesterlændinge i Indien på rette spor igen. Mange rejsende løb ind i problemer, når de i Indien mødte både muligheder for at forsøge sig med euforiserende stoffer og samtidig lege med på de mange religiøse strømninger, som Indien er fyldt med. Dialogcentret havde etableret et projekt, som skulle hjælpe disse unge, og sendte

derfor volontører til Indien med projektet “Vestens Unge i Østen”. Min bekendte havde hørt om projektet og syntes, det ville være en fantastisk mulighed for mig.

Jeg ville jo gerne til Indien, og var det Guds vilje ... og det er jo lige det. For indeni havde jeg nok mine tvivl om egne evner som “missionær”. Men jeg fandt på min egen “fortune”. Ville det lykkes at komme fra Vestjylland til Aarhus til informationsmøde ved at tage på stop, og ville man antage mig på Dialogcentret, så var det nok også det, jeg skulle bruge ni måneder på. Jeg fandt tommeltotten frem og kom ad omveje helt til Aarhus. Var til informationsmøde med en mængde andre spændende og håbefulde unge og blev udtaget.

For at være til nogen hjælp blev vi alle sendt på højskole i to måneder. Lærte om hinduisme og buddhisme, om tropemedicin, om vesterlændinge, og hvad de rejser for, om kristendom og mission. Alt sammen en spændende periode med dygtige og vidende undervisere. Hele Dialogcentrets stab af eksperter var sat på opgaven.

Mødet med virkeligheden

Langt om længe landede vi i Indien. Vi var dog slet ikke færdige til at handle på egen hånd. Vi rejste rundt i flere uger for at blive introduceret til landet og til dem, som vi samarbejdede med. Men også for at besøge Dalai Lama, bo i hindu ashrams og lære yoga. Mødte også de unge, som vi jo i grunden var sat i verden for, og som vi skulle gøre en forskel overfor. Når vi som hold rejste rundt, var det nærmest sådan, at der gik lidt konkurrence i det, når vi stod overfor vesterlændinge, som vi ikke var på hold med, så måtte de jo være vores målgruppe. Så vi fløj over dem som sultne gribbe. Men hvad var det lige, det hele handlede om? Var det, at vi skulle kristne dem, eller var det, at vi skulle lytte og være nærværende og om muligt hjælpe, hvis det var det, de trængte? Det var i grunden lidt underlig alt sammen. Hjemmefra lød det lidt, som om vi ville finde en mængde vesterlændinge i fængsel eller i rendestenen og fuldstændig på vej i sænk, men var det, hvad vi mødte? Jo, bevares, der var vesterlændinge i fængsel, og vi hjalp disse. Men mange var ganske almindelige rejsende, og nogen var

forvirrede og havde det svært, men mange havde det helt ok og var blot på vej. En grad af desillusionering bredte sig. For nok var vi på rejse, men noget af det, som vi forestillede os, vi skulle møde, mødte vi ikke.

Det kan være svært at komme hjem igen

Nu kan det lyde, som om det hele var spildt og slet ikke havde nogen betydning, og at vi ligeså godt kunne være blevet hjemme. Der var noget, som var gået galt. Billedet af, at du rejser ud for at redde hele verden, den holder ikke, den holdt ikke her, og den holder sjældent. Der er helt sikkert brug for støtte med et fornuftigt virke mange steder i verdenen, men det er slet ikke sikkert, at det, man er sendt af sted for, gør den helt store forskel. Men det gør en forskel inde i hovedet. Det at blive sendt af sted på en mission, det, at det er forbundet med et virke, det, at vi lærer at forstå andre mennesker og at kommunikere med dem, det lærer os en mængde om vores eget liv.

Efter selv at have været volontør og senere gennem fem år at have været projektleder for det selvsamme projekt og senere have været på et volontørophold med kolleger, har jeg lært, at det vigtigste ikke nødvendigvis er det, som vi er draget af sted med. Der skal selvfølgelig være et virke i det, man tager af sted for, men det vigtigste er mere, hvad der sker, når man er hjemme igen.

Mange har fortalt, at det ikke var svært at rejse ud og være der i den eksotiske verden, men det var svært at komme hjem igen. Hvorfor er det så svært at komme hjem igen? Måske, fordi du gennem det at komme ud finder ud af, at livet har flere værdier, og at du faktisk gennem det at leve i en anden verden lærer noget, som du nødvendigvis skal forholde dig til i din egen verden. At rejse ud, er for at komme beriget tilbage, forholde sig til det og bruge det til noget konstruktivt, når du igen er hjemme. Jeg fornemmer, at mange stiller spørgsmål ved det liv, de har ført, før de drog af sted, at de, når er kommet hjem, har brug for at redefinere livet og muligvis stille skarpt på noget nyt. Mens jeg var projektleder for Vestens Unge i Østen, mødte jeg mange, der vendte retur med noget i bagagen, som havde forandret dem. Jeg kan se, at mange stadig mange år

efter forfølger noget af det, de lærte i mødet med den fremmede verden. Det er muligt, at selve missionen, rejsen, blev anderledes end det, de havde forventet. Også, at opgaven viste sig anderledes, og at det, man hver især troede, handlede om at ofre sig selv for en god sags tjeneste, måske viste sig at være lidt anderledes. Men oplevelsen af, at rejsen, opholdet, tjenesten, formede dig som menneske, og satte et varigt aftryk, fornemmer jeg, passer.

Jeg havde selv fornøjelsen af sammen med kolleger, at deltage i et CSR¹ projekt, hvor vi tre uger med 18 kolleger rejste til Honduras, hjalp til på børnehjem og var med til at arrangere en lejr for teenagere. Og ja, vi gjorde noget, men vi kunne jo have sendt penge i stedet, og man havde kunnet udrette meget mere. Men oplevelsen af at have været i et land, hvor mord er daglig kost, hvor du ikke går ud efter mørkets frembrud, hvor unge i stribevis sidder i fængsel for mord, hvor unge lever i gaderne og sniffer lim, blev for mig og mine kolleger til en skelsættende oplevelse, en meget anderledes ferie, som også, efter vi kom hjem, har haft betydning for vore dispositioner i det hjemlige.

Vi rejser ud, fordi vi er eventyrlystne, fordi vi tror, vi har et virke, og til dels har det. Men det vigtigste er den læring, vi hver især tager og bringer tilbage. Det er svært at komme hjem, når man har været borte længe, fordi det har gjort noget ved os hver især, men vi finder ud af at bruge det, og det forfølger os.

Note

1. CSR betyder Corporate Social Responsibility og handler om virksomhedernes sociale ansvar.

Andreas Kruse, f. 1963, er ansat hos Kristelig Fagbevægelse på 21. år og arbejder med arbejdsmarkedspolitiske tiltag. Han har en MA i Arbejdsmarked og Personaleforhold og er også næstformand i foreningen IKON Danmark.

At være volontør handler om at lære

Af Michael Thorlund

I et bæredygtigt volontørarbejde er det ikke nok at have hjertet med, hjernen må også med. Volontøren må tages med på en læringsrejse, hvor vi viser, at hjerte og hjerne kan gå hånd i hånd, så volontøropholdet ikke bare bliver en dejlig oplevelse, men en skelsættende begivenhed i den enkeltes liv. Derfor må der indbygges deciderede læringselementer før, under og efter volontøropholdet. Der må skabes rum for refleksion, hvor volontøren løbende får mulighed for at sætte sine oplevelser ind i en større ramme.

Et nyt perspektiv

At være volontør handler om at lære – om at blive klogere på sig selv og på verden. Hvis vi vil gøre en reel forskel for verdens udsatte, skal vi bruge volontøropholdet til at skabe ambassadører for verdens fattige. Vi skal tænde en ild i hjertet på den enkelte volontør, der gør det umuligt for ham eller hende at lade være med at engagere sig. Men vi skal samtidig turde fortælle volontøren, at et godt hjerte alene ikke er nok. Hjernen må med.

Den godhjertede mand

Som hvide vesterlændinge bærer vi rundt på en historisk bagage, der trækker tråde helt tilbage til vestens kolonisering af lande i den såkaldt tredje verden. Blandt andet derfor ligger det dybt i vores verdensforståelse, at vi har et særligt ansvar for at redde de fattige ud af deres elendighed. Og intentionen er der intet galt med – tværtimod. At danskere aktivt ønsker at bekæmpe fattigdom og social ulighed, bør anerkendes og fremhæves som noget positivt om og om igen. Desværre undervurderer vi ofte, at det at skabe en positiv forandring i et samfund kan være kompliceret. Lad mig give et eksempel.

Vi kender alle historien om den godhjertede mand, der rejste til Afrika for at dele gratis myggenet ud til lokalbefolkningen for at sikre dem mod malaria. Manden

blev modtaget som en helt og delte tusindvis af myggenet ud i forskellige landsbyer. Da han var færdig rejste han glad og tilfreds hjem igen, for han havde jo gjort en forskel. Et par år senere læser manden, at der igen er malaria-problemer i området, men at situationen denne gang er meget værre, og at endnu flere er smittet. Manden undrer sig meget, og da han undersøger sagen nærmere, finder han ud af, at han ved at dele gratis myggenet ud havde taget arbejdet ud af hænderne på de lokale afrikanere, der producerede og solgte myggenet. Det betød, at de lokale havde været nødt til at stoppe forretningen og finde på noget andet at lave, da manden kom. Og da hans myggenet efter et par år var slidt op, var der derfor ikke nogen til at levere nye myggenet.

Historien om den godhjertede mand er et klassisk eksempel på, at gode intentioner desværre ikke er nok. Havde manden sat sig ordentligt ind i tingene fra en start, ville det være gået op for ham i tide, at hans strategi var forkert, og at han måske hellere skulle have valgt en anden løsning. I stedet lod han sig guide udelukkende af sit gode hjerte og rejste hjem med ren samvittighed, uvidende om, at han rent faktisk havde været mere til skade end til gavn.

Volontøropholdet som en læringsrejse

Det er med historier som disse i baghovedet, at vi skal arrangere vores volontørophold. Nøjagtig som den godhjertede mand rejser langt de fleste volontører af sted, fordi de vil gøre en forskel og hjælpe, hvor de ser et behov. Og nøjagtig som den godhjertede mand lader de sig som regel guide alene af deres samvittighed.

Volontører er ildsjæle, der brænder for at gøre en forskel i verden. Og det skal de have lov til. Vores opgave er at være med til at vise en retning for, hvordan man hjælper bedst, og det er her, læringen kommer ind i billedet. Vi kan ikke gøre alle volontører til udviklingsekspert. Men vi kan vække en nysgerrighed hos den enkelte og skabe en undren over, hvad der ligger bag al den fattigdom og uretfærdighed, de er vidne til. Sådan at volontøren kommer hjem med et brændende ønske om at blive klogere på, hvordan man gør en forskel på den lange bane.

Vores fornemste opgave er at tage volontøren med på en læringsrejse, hvor vi viser, at hjerte og hjerne kan gå hånd i hånd. Formår vi det, kan vi være med til at sikre, at volontøropholdet går fra at være en dejlig oplevelse til at blive en skelsættende begivenhed i den enkeltes liv. Et godt volontørophold slutter ikke, når man kommer hjem, men fungerer som et afsæt til et langvarigt engagement for verdens udsatte. Og et rigtig godt volontørophold formår samtidig at krydre lysten til at gøre en forskel med ønsket om at blive klogere på hvordan.

Læring i praksis

Hvordan kan man så i praksis gøre læring til omdrejningspunktet for et volontørophold? Alle de fine ord om dannelse og perspektiv kan være nok så gode, men for at have en effekt, skal de også omsættes til handling. En helt konkret måde at gøre det på er at indbygge deciderede læringslementer før, under og efter opholdet. Det handler i bund og grund om hele tiden at skabe små rum for refleksion, hvor volontøren løbende får mulighed for at sætte oplevelsen af fattigdom og uret-færdighed ind i en større ramme. Jeg vil her komme med et forslag til, hvordan det kan bygges op:

FØR: Læringsrejsen starter allerede, inden man stiger om bord på flyveren. Når man står over for at skulle af sted som volontør for første gang, er man fyldt af spørgsmål om alt mellem himmel og jord. Er det varmt? Hvilket sprog taler de? Skal jeg pakke lange bukser? Grundig forberedelse er en central del af det at være volontør, men det er vigtigt at huske, at ikke al forberedelse er af praktisk karakter. Det er mindst lige så vigtigt hjemmefra at starte en refleksion hos volontøren over store emner, de vil møde undervejs, såsom mødet med uretfærdighed eller forholdet mellem rige og fattige. Om man får to eller tre par bukser med, er til sammenligning knap så afgørende.

Det kunne for eksempel være: 3 dages introduktionsforløb til fattigdom og frivillighed.

UNDER: Uanset om der er tale om længerevarende ophold på flere måneder

eller kortere ture af nogle ugers varighed, handler det om at bruge opholdet til at skabe en læringsramme for volontøren. Når hovedformålet er at lære, ændrer det måden, hvorpå vi strukturerer indholdet. Tag som eksempel et besøg på et børnehjem. Med læringen for øje tager vi ikke først og fremmest på projektbesøg for at give børnene på børnehjemmet en god oplevelse. Nej, vi kommer for at give volontøren en forståelse af forholdene på stedet, baggrunden for, at børn ender sådan et sted, og hvad der skal til for, at de kan få en værdig fremtid. Som volontør står man hver dag ansigt til ansigt med fattigdom, nød og uretfærdighed. Hvis vi ønsker, at det skal generere andet en fortvivlelse hos volontøren, er det vigtigt, at vi formår at give redskaberne til at forstå, hvad der ligger bag, og hvordan man som dansker kan bidrage til at skabe en forandring.

Det kunne for eksempel være:

- 1) *En række læringsaftener undervejs, hvor der løbende samles op på det, volontørerne har set eller oplevet.*
- 2) *Projektbesøg, hvor volontøren får mulighed for at reflektere over de bagvedliggende årsager til fattigdom og uretfærdighed.*

EFTER: Det kan være rigtig svært at komme hjem efter have været volontør. Mange oplever et omvendt kulturchok, hvor følelsen af meningsløshed eller irritation over utaknemmelige danskere fylder meget. Samtidig er det også en periode, hvor hjernen kører på højtryk for at fordøje alle de indtryk og oplevelser, man har haft undervejs.

Her er det rigtig vigtigt, at vi i vores kommunikation ikke fokuserer på volontør-opholdet som afsluttet, men derimod som begyndelsen på et langsigtet engagement. Samtidig med at vi binder en sløjfe på oplevelsen derude og får samlet op på den læringsrejse, volontørerne har været på, er det vores opgave at facilitere muligheden for at fortsætte deres engagement herhjemme.

Det kunne for eksempel være:

Et hjemkomstarrangement eller en personlig samtale, hvor der:

- 1) samles op på de oplevelser, volontørerne har haft, og de forbindes til nogle af de mere overordnede strukturelle årsager til fattigdom og ulighed,*
- 2) fremlægges konkrete muligheder for et fortsat engagement enten i organisationen eller mere generelt. Det kunne blandt andet være forskellige former for fundraising og fortalervirksomhed.*

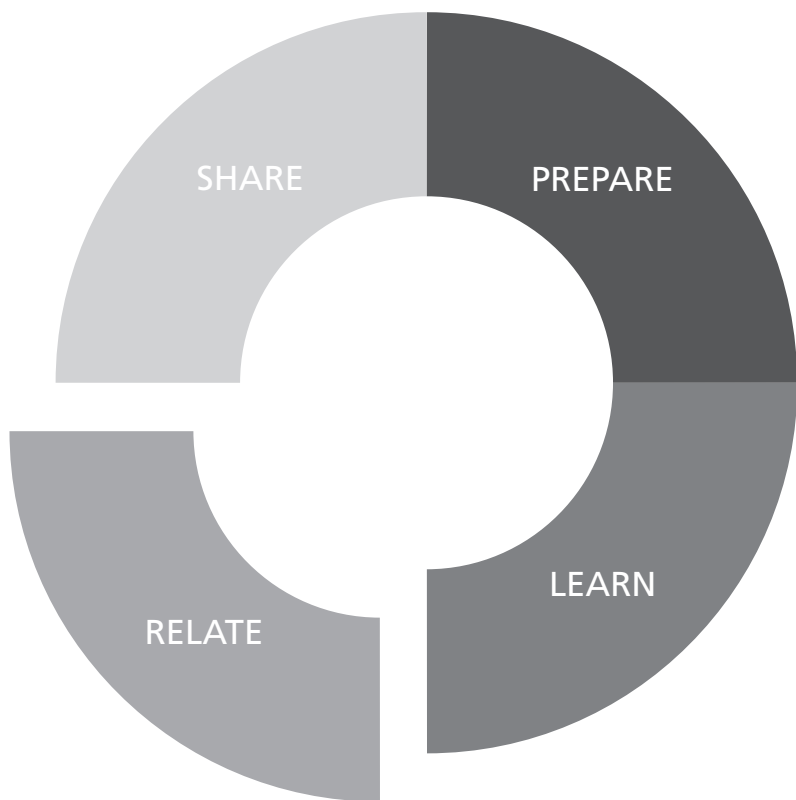
Opsummering

Det kan virke paradoksalt, når man hører, at et af de største mantraer blandt tidligere volontører er, *at man får mere, end man giver*. Men det er hele pointen. Volontøropholdet er andet og mere end blot en simpel serviceydelse til verdens fattigste. Volontøropholdet handler om volontøren, og hvis vi investerer i den enkeltes læring, får vi så meget mere igen. Jeg vil slutte med tre huskeregler, der er gode at have med, når man skal arrangere et volontørophold:

- 1) Læring handler ikke kun om forberedelse
- 2) Skab hele tiden små rum for refleksion
- 3) Se opholdet som et middel til at nå målet – det langsigtede engagement

Ved at forstå volontøropholdet som en læringsrejse øger vi markant chancen for, at det i den sidste ende bidrager til at gøre en reel forskel for verdens udsatte. Vil vi undgå at ende som den godhjertede mand, der gjorde mere skade end gavn, er vi nødt til at erkende, at hjertet ikke altid er nok – hjernen må med.

Michael Thorlund, f. 1988, er studentermedhjælper hos Viva Danmark. Ansvarlig for Impact Academy, Vivas læringsforløb for volontører, praktikanter og professionsfrivillige.

"Missionærer - nej tak. Volontører - ja tak". Relationer i volontørarbejdet i Cameroun

Af Jakob Stensig Henneberg

I stedet for langtidsmissionærer, der ofte kom til at overtage arbejdet, ønskede ønsker den lutherske brødrekirke i Cameroun langsigtede relationer med kirken i Danmark, og den type relationer etableres gennem volontørprogrammer, studierejser og 50+ seniorrejser. Volontører kan etablere dybe relationer med kirken i Cameroun, når de fortsætter engagementet i kirken efter at de er vendt hjem til Danmark. Det kan fx ske gennem deltagelse i projektgrupper, der støtter det arbejde, volontørerne har været en del af.

"Gadens børn" i kirken

Musikken spiller, og korsangerne synger for. Folk indfinder sig syngende på kirkebænkene. Det er søndag, det er tid til gudstjeneste, og det er tid til at møde venner og bekendte. Det er tid til at glæde sig.

Gudstjenesten går i gang som sædvanligt, men denne søndag er gudstjenesteforløbet lidt anderledes, for pludselig kommer tre 13-14årige drenge ind i kirken. De får misbilligende blikke, og der bliver hvisket: "Enfants de la rue" (gadens børn). "Hvad skal de udskud nu her?". Drengene stiller sig foran menigheden og fortæller om, hvem de er, og hvordan de er endt på gaden. Der bliver stille, menigheden lytter intenst, og rundt omkring begynder enkelte kvinder at græde.

Derefter er der skuespil, og det er altid et populært indslag. Drengene spiller indlevende historien om den barmhjertige samaritaner, og de har øvet den godt. Da æslet brøler, griner hele menigheden, og da samaritaneren tager sig af den sårede mand, sidder folk igen med tilbageholdt åndedræt. Da det går op for menighedsmedlemmerne, at drengene gennem skuespillet viser dem, at børnene selv har brug for barmhjertige samaritanere, går der et stille sus gennem salen.

Dernæst overrækker drengene i samspil med to danske volontører et banner til kirkens præsident, Robert Goyek. På banneret står der: ”En verden – et løfte”, og rundt om teksten er sat en masse fod- og håndaftryk i maling.

I det øjeblik skete der noget med opfattelsen af gadebørnene. De var for kort tid siden begyndt at komme på kirkens grund til irritation for menighedsmedlemmerne, der kun kendte gadebørnene som højrystede og uvorne elementer, de mødte, når de handlede i byen. I det øjeblik blev gadebørnene lidt mindre udskud og lidt mere fortabte og ensomme drenge, der dog havde livsmod til at forsøge at forandre deres vilkår.

En kirkepræsident med en mission

Kirkepræsident Robert Goyek har store visioner for den lutherske brødrekirke i Cameroun. Et af hans ønsker for kirken er, at den må få et øget fokus på en holistisk tilgang til mennesket, og at diakoni dermed nødvendigvis må få en mere fremtrædende plads. Bl.a. derfor inviterede han for fem år siden danske volontører til at besøge kirken. Siden har hen ved 30 volontører arbejdet for kirken, fornemmet, hvilket særpræg en afrikansk kirke har, og lært dens skikke og mennesker at kende. De folkekirkelige missionsorganisationer Mission Afrika og Afrika InTouch har i samarbejde med kirken tilrettelagt volontørarbejdet, der har stor betydning for alle tre organisationer.

Mission Afrika har samarbejdet med brødrekirken siden midt i 90'erne, efter at Robert Goyek mødte Mission Afrika via den lutherske kirke i Nigeria. Brødrekirkens og Mission Afrikas visioner var sammenfaldende, og i løbet af nogle år opstod et samarbejde, der skulle vise sig at blive frugtbart for begge parter. Mission Afrika har siden bl.a. bidraget til en succesfuld kapacitetsløftning af kirkens administration, så kirken hen ad vejen fik markant bedre struktur, der fremmede kirkens videre udvikling; kirken fik simpelthen større overblik og overskud.

Missionærer – nej tak

Ganske utraditionelt sagde kirken tidligt i forløbet nej tak til at modtage missio-

nærer. Man havde dårlige erfaringer med, at langtidsmissionærer fra andre lande kom til at overtage arbejdet, og det gav kirken lejlighed til at overveje, hvilke relationer den ønskede.

Det var vigtigt for kirken fortsat at have relationer af flere grunde:

- Muligheden for inspiration via relationer: den uformelle læring (begge veje)
- Inspiration til øget diakonal praksis
- Finansiell hjælp til konkrete projekter
- Flere danskere, der får kendskab til brødrekirken
- Et ønske om at bidrage til dansk kirkeliv med kirkens egne erfaringer
- Et ønske om at udruste den enkelte danske rejsedeltager mht. liv og tro ud fra en afrikansk tolkning af kristendommen

Kortidsbesøgende – ja tak

Sideløbende overvejede kirken om relationsarbejdet ville give den merværdi eller reelt tage kræfter fra dens øvrige arbejde. Kirken ønsker absolut ikke at facilitere rene turistrejser, men ønsker i stedet bæredygtige relationer. I stedet for langtidsmissionærer ønskede man således langsigtede relationer. I samtalen med Mission Afrika og Afrika InTouch blev det tydeligt, at denne type relationer godt kunne ske gennem kortere ophold, hvorfor forskellige koncepter som ungdomsvolontørprogrammer, studierejser og 50+ (seniorrejser) blev skabt hen ad vejen.

Hhv. Brødrekirken, Mission Afrika og Afrika InTouch ønsker derfor i dag at der skal være langsigtede perspektiver for alle udvekslingsprogrammer. Altså, når relationen bevæger sig ud over det enkelte kortvarige besøg og skaber grobund for en efterfølgende interesse, medleven og bidrag til organisationernes samarbejde med kirken, er opgaven lykkedes fuldt ud.

Udfordringen for de danske organisationer er følgelig så at være bevidste om kirkens behov og ønsker. Vi skal konstant overveje, hvordan forskellige udvekslingsprojekter passer ind i kirkens strategier og ønsker til den enkelte rejsende.

Det kan betyde, at vi nogle gange må sige nej tak til fx studerende, der ønsker en praktik i Cameroun. Hvad der ved første øjekast kan se attraktivt ud, fordi den studerende kommer med et særligt fagligt tilbud, passer måske ikke ind i de langsigtede strategier, eller også er den pågældende studerende måske mere interesseret i sin egen faglige udvikling end i kirkens udvikling. Med andre ord: hver gang vi sender danskere til Cameroun, må vi stille os selv spørgsmålene: hvorfor skal vi sende denne person ud? Er der potentiale for et længerevarende perspektiv? Kan personen bidrage til de langsigtede mål?

Inden afrejse

I forhold til ungdomsvolontører, som har de længste ophold, og som vi sender flest ud af, har vi derfor udviklet standardprocedurer for hele ansøgningsprocessen. Gennem ansøgningsskema og efterfølgende samtale sætter vi volontørerne til at reflektere over deres ønsker og forventninger, kirkens og organisationernes forventninger samt egne personlige forhold. Processen fortsætter på volontørkursen, hvor volontørernes holdninger, fordomme, forventninger og tro bliver udfordret gennem fx samtale og rollespil. Vi oplever af og til, at volontører reagerer uhensigtsmæssigt på disse udfordringer, men det giver os en mulighed for at bearbejde det, så vi sikrer at volontørerne reagerer anderledes på lignende udfordringer under selve volontøropholdet.

Det langvarige engagement har naturligvis de bedste betingelser, når volontøren under opholdet har gode oplevelser og får mulighed for at modtage indtryk og sætte aftryk. Hvis det undervejs går lidt skævt, handler det ofte om, at forventninger ikke indfries. Det kan skyldes, at vi ikke har været dygtige nok til at forklare sammenhængene. Ofte hænger det også sammen med uudtalte forventninger, som volontøren ikke har sat ord på under ansættelses- og forberedelsesprocessen, og som han eller hun måske ikke selv har været eller er bevidst om. Hvis volontøren fx ubevidst har forventet at skulle på bibelskole, hvor viden bliver leveret via undervisning, kan det for en kirke og organisationer være svært at leve op til. For som volontør skal man selv opsøge, erfare og i samtale med

andre volontører og kirken reflektere og nå til nye erkendelser om liv og tro. Vi kan nogle gange undervejs gennem samtale dreje perspektivet, men det lykkes ikke altid.

Problemer og misforståelser kan også opstå der, hvor den enkelte volontør ikke er bevidst om egne begrænsninger og egen indvirkning på andre mennesker.

På trods af en veludviklet proces må vi erkende, at det er ikke nogen eksakt videnskab, og at det derfor baserer sig på fornemmelse og vurdering samt den enkelte volontørs person og de sammenhænge, denne indgår i, i Afrika. Det er en kompleks proces, og nogle gange lykkes det langvarige engagement, andre gange ikke.

Fra "jeg" til "vi"

Heldigvis lykkes det ofte, og vi oplever generelt, at de fleste volontører, der henvender sig er, vældigt motiverede og reflekterede mht. opgaven. For nogle er det dog stadig en stor udfordring at skulle sætte sig selv til side og erkende, at man blot er et lille tandhjul i en stor maskine. Den danske ungdomskultur er generelt præget af individualisme og målbevidsthed og mødet med en afrikansk relationsbåret kultur og kirke er for mange en stor overraskelse og noget, man ikke rigtigt kan forberede sig på inden afrejse.

Tillige kommer overvejelser omkring det at møde en kirke med et anderledes og forskelligt udtryk, hvor volontøren må finde ud af, hvad man er enig i, uenig i, og hvordan mødet kan inspirere ens egen tro.

Det møde sætter mange volontører i gang med at arbejde med deres eget perspektiv: fra turist til volontør, fra individ til del af et fællesskab, fra "mit projekt" til "vores fælles drøm", fra "mine fire måneder i Afrika" til "jeg må fastholde mit engagement, når jeg kommer hjem".

"You can't make old friends"

Man kan ikke skabe et gammelt venskab. Sådan synger den amerikanske

countrysanger Kenny Rogers. Relationer tager tid at skabe, og den dybe relation kræver lang tid, det kan ikke forceres. Men hvordan kan korttidsbesøgende så nå at skabe dybe relationer? Forbliver relationen ikke overfladisk? Jo, måske i første omgang. Men når den korttidsbesøgende får lyst til at følge organisationernes samarbejde med kirken og bidrage via bøn, oplysning og/eller fundraising, så er relationen allerede blevet dybere og mere givende. Når volontører og andre korttidsrejsende finder sammen om en fælles passion for den kirke og det projekt, de har været udsendt til, så kan kærligheden og engagementet forstærkes. Dette arbejder vi målrettet på at give mulighed for efter hjemkomsten. Tidligere volontører kan fx deltage i projektgrupper, der støtter det arbejde, de har været en del af. Vi arbejder med på sidelinjen for at hjælpe volontørerne til en dybere forståelse af samarbejdet samt missions- og udviklingsforståelsen for at sikre kvaliteten i arbejdet.

For at dette kan lykkes, kræver det, at kirken og organisationerne har held med at udvikle langvarige projekter, hvor den ene volontør efterfølges af den næste. Vi besluttede på et tidspunkt at udvide volontørprogrammet til også at omfatte kirkens præsteseminarium i landsbyen Kaélé. Efter et vellykket første volontørhold på præsteseminarieret, måtte vi dog hastigt forflytte det andet volontørhold, da sikkerhedssituationen forandrede sig negativt i det nordlige Cameroun. Her opnåede vi ikke noget blivende resultat og en stærk relation til kirken.

Et spildt volontørhold?

Kan man så sige, at volontørholdet var spildt for de fire volontører, der nåede at opleve Kaélé? Eller var det spildt for kirken eller for Mission Afrika og Afrika InTouch? En kvalitetschef med LEAN-tendenser ville måske nok mene således, men her er også andre perspektiver på spil. Godt nok opnåede vi ikke en fast og struktureret relation mellem præsteseminarieret og en gruppe tidligere volontører her i Danmark, men volontørerne har fået nye erkendelser og har set nye sider af Guds kirke. De har indgået i en mere uformel relationskabelse med kirken og har her og der bidraget med inspiration og erfaringer fra dansk kirke- og

organisationsliv. Det kan fx være den inspiration, der ligger i, at det bemærkes, at danske volontører har et stort socialt ansvar eller at menigheds-medlemmer bliver dygtigere til at tale engelsk, fordi det trænes i samtalen med volontørerne.

Tillige skal siges, at definitionerne på relationer er forskellige kulturerne imellem. I den camerounske tilgang flyder personlige relationer og arbejdsopgaver sammen på en helt anden måde, end vi er vant til. Vi skiller tingene ad: faglighed og målopfyldelse for sig og fritid og relationer for sig. I den camerounske kultur behøver relationen ikke nødvendigvis føre til et bestemt resultat, den har meget større værdi i sig selv, end vi er vant til. Volontørerne har givetvis bidraget med andet og mere, end de og vi er bevidste om.

Følgelig har den blivende og dybe relation derfor også stor værdi for kirken i Cameroun, netop fordi relationen værdsættes så højt. Vi glædes derfor over de volontører, der engagerer sig med et langsigtet perspektiv. Men vi glædes også over de volontører, der bevæger sig videre til nye og andre projekter i ind- og udland, for vi har givet dem mulighed for at få en livsforandrende og perspektivforskydende oplevelse.

Kirkens og hhv. Mission Afrikas og Afrika InTouch' visioner handler i bund og grund om at skabe et rum for fælles udvikling og refleksion, der kan inspirere begge veje. Vi ønsker at inspirere både den camerounske og den danske kirke, og vi håber, at mødet kan sætte nye tanker i gang om det at være en del af et globalt kristent fællesskab, hvor vi er afhængige af hinanden.

Jakob Stensig Henneberg, f. 1978, er læreruddannet. Siden 2006 netværks- og volontørkoordinator i et samarbejde mellem Mission Afrika og Afrika InTouch.

Volontører som brobyggere mellem nord og syd

Af Thomas Frovin Moesgaard-Christensen

Siden Mellemlfolkeligt Samvirke i 1963 begyndte at udsende ulandsfrivillige, er antallet af volontører steget støt, især efter at missionselskaberne adopterede ideen. For mange unge blev volontørholdet en dannelsesrejse, både menneskeligt og åndeligt. Samtidig har volontørerne været med til at fremme den nye forståelse af mission som et partnerskab, hvor begge parter har noget at give og noget at modtage. Volontørerne er med til at skabe et nyt bagland for mission, bl.a. gennem dannelsen af en række nye organisationer som fx Afrika InTouch og Impact. Her ser man, hvordan tidligere volontører udviser globalt medborgerskab og tager ejerskab i missionsarbejdet. "Nutidens volontører er", som forfatteren skriver, "digitale indfødte i den globale landsby og kommunikerer ubesværet med en hel verden." Deres største gevinst er måske de venskabsrelationer mellem nord og syd, som de er med til at etablere.

Nutidens volontører er digitale indfødte i den globale landsby og kommunikerer ubesværet med en hel verden. Engagementet vinder man dog først ved personligt venskab. Relationer er alt i en pulserende verden. Det er nok i al sin enkelthed denne "friendraising", der er volontørordningens største gevinst for kirken i Danmark. At der årligt vender et par hundrede unge mennesker hjem medbringende samtaler, ansigter, dufte og historier om den kirke, vi allerede er ét med, vil selvfølgelig forandre kirkens selvforståelse på sigt. Det ses allerede med menigheder, der står bag udsendte medarbejder er uafhængigt af missionselskaberne, og det fornemmes i folkekirkelige kredse, hvor andre problematikker har medvirket til at synliggøre behovet for en global tænkning om teologi og kristendom.

Oh, at have været en flue på væggen, da de etablerede missions- og sendeorganisationer begyndte at drøfte muligheden for korttidsudsendinge i form af uddan-

nede og unge volontører tilbage i 1980'erne. Hvilke indvendinger for og imod blev mon fremlagt, og hvordan mon aktørerne ville se på udviklingen indtil i dag, hvor en verden uden disse kirkelige ulandsfrivillige i form af volontører er svær at forestille sig?

Få andre tiltag har i den grad været medvirkende til at forandre landkortet for den globale mission i Danmark, som igangsættelsen af volontørordninger har gjort det. Det har bragt unge danskere tættere på mennesker engageret i global mission, og dermed også bragt erfaringer og oplevelser fra missionselskabernes dagligdag tættere på kirke-Danmark. Sammen med professionaliseringen af hjemmearbejdet, de kommunikationsmæssige landvindinger og genbrugsbutikkerne har volontører i høj grad været med til at forandre dansk global mission.

Volontørordningerne opstod på ryggen af en udvikling, hvor antallet af missionærer dykkede, samtidig med at missionsarbejdet i mange lande gik igennem en udvikling, hvor ansvaret for arbejdet kom på lokale hænder, og hvor missionærerne overgik til en rolle af mere konsulentagtig karakter – uden samme indflydelse over kirken som tidligere.

Hjemme fandtes de traditionelle missionskredse stadig, gråhårede og trofaste, og endnu havde genbrugstanken ikke slået så voldsomt igennem, at missionsorganisationer var begyndt at drive decideret virksomhed for at samle penge ind til missionsarbejdet. Så hvad mon egentlig ideen var med at invitere unge danskere til at bruge kort tid, mellem 3-12 måneder, i missionsarbejdet?

Siden Mellemløst Samvirke begyndte at sende såkaldt ulandsfrivillige af sted i 1963, er antallet af disse korttidsudsendinge, her kaldet volontører, steget støt - ikke mindst efter de kirkelige organisationer adopterede ideen. Tendensen ses i hele det globale vest. Fra 1998 til 2001 steg antallet af amerikanske volontører fra 97.272 til 346.270 (Welliver & Northcutt 2004:13) – en stigning på 256%. Holdt op imod det samtidige fald i antallet af klassiske langtidsudsendte missionærer, er der her tale om en markant forandring i missionsorganisationers service til partnerkirkerne, og ikke mindst i kontakten til det såkaldte bagland.

Også i Danmark ligner statistikken den amerikanske. Hvor der i 2002 fra kirke-
lige organisationer var udsendt 68 volontører, var tallet i 2010 vokset til 214 – en
stigning på hele 314%. Mere interessant er det dog nok, at andelen af volontører
af udsendte totalt ifølge Dansk Missionsråds statistik i 2002 udgjorde 17%,
mens tallet i 2010 var hele 41% (<http://www.dmr.org/oversigt/statistik>, citeret.
01.12.2014). Volontørordningen har dermed været en gevaldig succes. Men
hvilken betydning har en stadig stigende del af yngre frivillige haft for missions-
organisationerne, arbejdsfeltet og samarbejdspartnerne ude og hjemme?

Denne artikel er skrevet i det nordlige Perus ubærlige sommervarme. Her sidder
jeg, udsendt som missionær, og det ville jeg højst sandsynligt ikke gøre, hvis
ikke jeg som ung var rejst ud som volontør ved to forskellige lejligheder. Første
gang, i 1995, to uger efter min studentereksamen, fløj jeg til Tirana i Albanien
for at bistå i den spæde opstart af et børne- og ungdomsarbejde efter Murens
fald, og året efter blev det til et ophold i den lutherske kirkes ungdomsarbejde i
Nigeria.

Ikke alle volontører ender som missionærer, men ellers er min historie som
sådan ikke specielt unik. Min volontørrejse baserede sig lige så meget på et dyb-
følte ønske om at komme væk fra Jylland og se verden, som på en længsel efter
at tjene Gud og mennesker. Det var nok ikke et forfærdeligt enestående udgangs-
punkt for et volontørophold, og qua mit engagement i kirkeligt ungdomsarbejde
følte det naturligt at bruge det tilbud, missionsorganisationerne i forvejen havde
klar. For andre yngre mennesker, der er mere 'gudelige', end jeg var, er det dog
ofte muligheden for at gøre en forskel i Guds riges arbejde, der er appellerende.

Volontøropholdene blev for mig, som for så mange af mine jævnaldrende, en
dannelse rejse, både menneskeligt og åndeligt. De fleste volontører var rekrutte-
ret fra kredse, der i forvejen var kirkeligt aktive, og i missionsarbejdet fik møder
med missionærer og kristne fra en anden kulturbaggrund lov til at gøre stort
indtryk. På kanten af internettets gennembrud var der stadig noget eksotisk og
privilegeret i at kunne lade sig flyve til en fjern destination og bosætte sig der for

en tid. Med de teknologiske landvindinger er verden blevet mindre og samtidigt større, ikke mindst på grund af de prismæssige forandringer i luftfartsindustrien, der gør det at rejse jorden rundt til en økonomisk overkommelig affære for mange velbeslåede unge. I dag rejser flere uden om de etablerede selskaber og tæller derfor ikke med i statistikken; i midt-90'erne var den slags et særsyn – der herskede tilnærmelsesvist monopoltilstande på kirkelig ulandsfrivillighed hos missionsorganisationerne.

Mine jævnaldrende rejste til Peru, Nepal, Botswana, Etiopien, Tanzania, Indien, Israel, Sierra Leone - det globale syd - og det var de kirkelige organisationer, der sad med nøglen til et sådan udlandsophold. Missionsforståelsen var i høj grad nord-syd. Nord sendte, og syd tog imod. Volontørjobbene indgik i normeringen, så at sige – der var faste tjanser til undervisning af missionærbørn, hjælp i sundhedsklinikken, på plejehjemmet o.l. Arbejdsindsatsen blev ikke ugleset, men aktivt brugt til at styrke missionsindsatsen på den ene eller anden måde, selvom volontører sjældent var faglærte.

En erfaren missionær bemærkede engang over en pandekage i Nigeria: ”Så længe jeg har lige så meget glæde som bøvl med volontører, er de hjerteligt velkomne”. Denne replik tror jeg fint rammer forståelsen af, hvad volontørordningerne var: Man tog imod et fast antal volontører til faste opgaver, der som regel var aflastende for missionærerne i en eller anden form. Og man så det som et privilegium, at unge danskere gad – og gider - betale for at give en hånd med på feltet.

Det er udmærket at sætte statistik på antallet af volontører; det er straks vanskeligere at sætte tal på, hvilken betydning de tusindvis af volontørophold har haft for dansk kirkeliv og for de enkelte tidligere volontører. ”Pas på, du får rødt støv på hjertet”, sagde én til mig, inden jeg rejste til Afrika. For mig selv blev volontøropholdene til et engagement i tværkulturel mission, både i Danmark og nu som fuldtidsmissionær i Peru og tidligere i Albanien. Det er blevet til venskaber over hele kloden, jeg har taget med mig hjem. Fornemmelsen af, at man som ganske ung kan være til opmuntring. En løgstrupsk erfaring af, at man vitterligt

kan bære sin næstes liv i sine egne små ukvalificerede hænder og blive til glæde og gavn. En forståelse af, at verden er mere end, hvad TV kan formidle, og at Guds kirke er spændende i al sin glans og i alle sine mangler.

Nu modtager jeg selv – heldigvis! – volontører her i Peru til en af de klassiske volontøropgaver – undervisning af missionærbørn. Jeg får lov til at følges få skridt på livsvejen med nogle mennesker, som ønsker og vil være medborgere i en verden, og som ønsker, at verden skal få lov til at sætte sig fodspor i deres liv.

Ethvert volontørliv har sine billeder på nethinden. For mig en aftengudstjeneste i Gurum Pao fyldt med ildfluer, et måltid i Berat med alt for meget grillet kød og hjemmebrændt. Der er dufte, lyde og måske fremfor alt erfaringen af, at verden er større. Ansigter, navne, skæbner. Men også i dybden er der personlige refleksioner om Gud og næsten, om troen og mig selv. Bønner, der bedes for første gang, måske, i mødet med en anden kirkelig tradition. Skridt, der tages i tro, her, langt væk fra mors kødgryder og alt det, vi ”plejer” at gøre. Det forbavsende i, at mennesker var glade for, at jeg kom, selvom jeg føler, at det er mig, der har fået mere, end jeg gav.

Et volontørophold skaber man selv, men et volontørophold er også med til at skabe mennesker, ”globale fortællere”, som Danmission har kaldt en gruppe af deres hjemvendte volontører. For verden ser nu engang anderledes ud, når man lander i Danmark igen og forsøger at forklare og bevare det dyrebare, man har med sig hjem. Volontørerne har om nogle været medvirkende til at forandre den klassiske fortælling om mission som det velstillede vestens barmhjertighedsgering overfor de ædle vilde i primitive egne. Volontørerne har medvirket til at forstærke den nye forståelse af mission som et partnerskab gennem ligestillede, hvor vi hver især giver det, vi har, til fællesskabet med Guds kirke i det fjerne – og hvorfra vi også modtager inspiration, eftertanke og nærvær.

Nærværet skaber venskab, der skaber dybde og samfundsbevidsthed. De hjemvendte volontører har i de seneste årtier været med til at sætte dagsordenen for de etablerede missionselskaber og også ind i dansk kirkeliv som sådan.

Hvor missionskredse er gået ind, er der opstået traditioner med påskemåltid og julebasarer med et ungdommeligt ironisk fortegn (men stadig i den gode sags tjeneste). Og ikke at forglemme oprettelsen af organisationer som Israelsmissionens Unge, Joffi, Afrika InTouch mv., opstået skuldrene af tidligere volontører, der ønsker at dele deres oplevelse med andre og samtidig med støtte og hjælp på deres måde. Bevægelser som Impact (Volontørprogrammet for den internationale børneorganisation Viva) og Åbne Døres Unge er vokset gennem tidligere korttidsudsendinges smittende begejstring og er i dag blandt to af Danmarks mest sendende organisationer. Her ser man i høj grad tidligere volontører udvise globalt medborgerskab og tage ejerskab i missionsarbejdet. Impact startedes af tidligere volontører og har været en øjenåbner til Latinamerika i dansk kirkeliv, der tidligere har været mere fokuseret på Afrika og Asien.

Med en generation i spidsen, som tænker langt mindre traditionelt, har flere af disse organisationer fået egne aftaler med DUF, CISU (Civilsamfund i Udvikling ,tidl. Projektrådgivningen) o.a. om udvikling af projekter, der kan engagere endnu flere unge og hjælpe partnerne på feltet. Disse ungdomsorganisationer har bekræftet de tidligere volontørers mulighed for at nå ud til et bredere og nyt bagland og arbejde på tværs af eksisterende organisationsstrukturer. Med tiden har flere af disse organisationer fået deres egne volontørprogrammer og sender dermed frimodigt mennesker – i dag langt flere, end de oprindelige sendeorganisationer gør. Den diakonale identitet står skarpt i disse organisationer, der også sender unge mennesker uden kirkeligt engagement ud til kirkelige projekter og som sådan også er åndeligt dannende på en ny måde – i sandhed et missionsarbejde, sammenligneligt med de mange frivillige i genbrugsbutikkerne, der ønsker at gøre en forskel uden altid at have en kirkelig overbygning på dette ønske.

På denne måde har de hjemvendte volontører haft en enorm indflydelse på den forandring, der er sket blandt de klassiske sendeorganisationer de senere år. Det folkekirkelige samarbejde i Ydre Missions Hus blev opløst, og tre af fire selskaber rykkede fra Christiansfeldt til Århus med det direkte ønsket om at være tættere på unge (Johansen 2010) og have bedre muligheder for at rekruttere

medarbejdere (Bastrup 2012). I sig selv et vidnesbyrd om de unges betydning for, hvordan fremtidens missionsarbejde betragtes. Engagemnet, som før alene lå hos trofaste forbedere, der aldrig selv satte deres fødder på missionsmarken, er i høj grad blevet delt med unge mennesker, der har deres egne videoer, billeder og fortsatte samtaler med de mennesker, de mødte derude. Det nye bagland er rykket i forgrunden; de har selv været der.

Nutidens volontører er digitale indfødte i den globale landsby og kommunikerer ubesværet med en hel verden. Engagemnet vinder man dog først ved personligt venskab. Relationer er alt i en pulserende verden. Det er nok i al sin enkelthed denne ”friendraising”, der er volontørordningens største gevinst for kirken i Danmark. At der årligt vender et par hundrede unge mennesker hjem medbringende samtaler, ansigter, dufte og historier om den kirke, vi allerede er ét med, vil selvfølgelig forandre kirkens selvforståelse på sigt. Det ses allerede med menigheder, der står bag udsendte medarbejder uafhængigt af missionselskaberne, og det fornemmes i folkekirkelige kredse, hvor andre problematikker har medvirket til at synliggøre behovet for en global tænkning om teologi og kristendom.

I en tid, hvor færre melder sig til klassisk missionærtjeneste, og hvor partnerkirkerne i højere grad selv tager hånd om udfordringerne lokalt, er volontørordningerne blevet et middel til at fastholde og udbygge en global bevidsthed hos kirken i Danmark. Måske mere end så meget andet er det de hjemvendte volontørers fortjeneste, at partnerkirkerne også får lov til at opdage det, de kan give tilbage til donorerne fra vesten. Det skal blive spændende at se på sigt, hvilken betydning de hjemvendte volontører får for fremtidens missionsarbejde. Jo mere de dukker op i bestyrelsessammenhænge, og jo hurtigere baglandet forandres, desto større vil behovet være for at fastholde disse volontør-ambassadørers engagement for missionens arbejde. Samtidigt kræver udviklingen hos mange partnerkirker større professionalisering hos fremtidens udsendte, og nøglen til dette ligger hos de mange hjemvendte volontører, der efter endt udlandsophold går i gang med at uddanne sig. Det er missionsorganisationernes fortsatte ansvar

og opgave at fastholde dette engagement hos en generation, der tænker i netværk og relationer på en anden måde end tidligere generationer. Der skal investeres helt anderledes i disse hjemvendte volontører end tidligere, hvad oprettelsen af ungdomsmissionsorganisationerne er et godt middel til.

Litteratur

Johansen, Tobias Stern

2010 ”Missionselskab skal spare en million”. *Kristeligt Dagblad*, den 31. august.

Bastrup, Helle

2012 ”Teologi og mission mødes på Torvet i Århus”. *Kristeligt Dagblad*, den 9. marts.

Welliver, Dotsey & Minette Northcutt, red.

2004 *Mission Handbook: U.S. and Canadian Protestant Ministries Overseas 2004-2006*. Wheaton, ILL: Emis / Billy Graham Center.

Thomas Frovin Moesgaard-Christensen, f. 1976, er BA i historie, Østeuropastudier & formidling. Efter volontørophold i Albanien 1995-96 og i Nigeria i 1996 var han ungdomsmedarbejder i SudanMissionen 1996-97. Var tværkulturel missionssekretær i KFS i 2003-2007, og derefter udsendt af BDM til Albanien fra 2008 og udsendt af ELM til studenterarbejde i Piura, Peru fra 2013. Han tidligere været bestyrelsesmedlem i Israelsmissionen og I Mesterens Lys.

Solrød i Suyapa

Af Mai-brit Tvilling

Solrød Frikirke er et eksempel på en kirke, som gennem udsendelsen af teams af frivillige til et børnehjem i Honduras har oplevet værdien af at være aktive i internationale relationer og i mission ud fra deres danske kirke. Præsten beretter om, hvad denne internationale relation har betydet for volontørerne og for hele kirken.

”Vi er del af noget, der er større”. Således omtaler Mai-Brit Tvilling, præst i Solrød Frikirke, menighedens engagement i Honduras. Solrød Frikirke, som er en meget ung menighed ud fra Metodistkirken i Danmark, har flere gange sendt et team af frivillige af sted til Honduras, og senest i sommeren 2013, hvor 16 unge tilbragte deres sommer på blandt andet børnehjemmet Renacer. Turene til Honduras, og den støtte Solrød Frikirke yderligere giver, betyder meget for menigheden på flere planer. Turene giver blandt andet vished på forskellige planer, at vi som kirke er en del af et større globalt samfund, samt vidner om, at vi er Jesus Kristi hænder ikke ”kun” lokalt, men i allerhøjeste grad også globalt. Kirkens engagement i Vivas ulandsarbejde har spillet en aktiv rolle i dannelse af den identitet, kirkefællesskabet har i dag.

Kirkens medvirken i et internationalt ulandsarbejde har været udviklende for menighedsfællesskabet som helhed, men det er dog ikke stoppet ved det. De deltagende frivillige i teamturene har gennem dette engagement fået mange oplevelser og erfaring med hjem i bagagen. De har for eksempel fået gode relationer, som er med til at udvikle en større forståelse for andre kulturer i verden. Kendskab til andre kulturer og andre menneskers levevilkår har de fleste i vores tid, men det er noget ganske andet rent faktisk at møde mennesker fra en anden verdensdel, hvis levestandard og livsmuligheder er væsentligt anderledes end hos os i Danmark. Det sikkerhedsnet, vi har i Danmark, er ikkeeksisterende i f.eks. Honduras, hvor kirkefællesskabet fra Solrød Frikirke er engageret. Det

har for alle teamdeltagere være udfordrende samt dybt inspirerende at møde mennesker, som lever i fattigdom og samtidig har en vidunderlig stærk en tro. Den troserfaring er dybt inspirerende og meget lærerig for dem, som har været på teamture i Honduras.

Solrød Frikirke ønsker at involvere sig på både det økonomiske og i særdelehed på det personlige plan. I det personlige engagement bliver man gennem teamturene bevidst om, hvilke ligheder vi som mennesker har, selvom vores ”verden”, vores hverdag ser helt forskellige ud. Om man lever i Suyapas slum eller i lille Solrød, deler vi mange fælles drømme og ønsker for livet og for vores familier. Vi har mange ens behov, og vi deler samme kristne tro. Disse ligheder er yderligere med til at knytte stærke og livslange bånd mellem teamdeltagerne og dem, som åbner deres hjem og liv for os, når vi kommer på besøg i Honduras. Formålet med turene er ikke blot at give hjælp og støtte, for de frivillige deltager bliver samtidig bevidste om, hvor meget man faktisk kan lære af hinanden. De venskaber og relationer, der dannes, er fyldt med respekt, hvilket er med til at give deltagerne et større perspektiv på det at være menneske samt kirke i vores omverden.

I Solrød Frikirke tror vi på, at mennesket har en grundlæggende lyst til at gøre en forskel, gøre godt, og det kommer meget til udtryk, når man er tilknyttet et kirkefællesskab, der har fokus på dette. Der er et dybtfølt ønske om at gøre noget godt for andre mennesker, og dette ønske fylder utroligt meget hos teamdeltagerne, inden de tager af sted. Især hos dem, som skal af sted for første gang. Når vi spørger ind til folks ønsker for turen, er svarene ens. Både inden og efter teamturen. Alle ønsker at komme af sted så hurtigt som muligt og gøre en kæmpe forskel for andre, men realiteterne er dog anderledes. Det oplever kirkefællesskabet samt især alle teamdeltagere på egen krop. Der er ingen tvivl om, at Solrød Frikirkes engagement i Honduras gør nytte, dog oplever de personer, som har været af sted i Honduras, hvordan de selv bliver meget beriget af disse ture. De fleste sidder tilbage med følelsen af at have fået mere ud af turen, end man selv har givet. Der er uden tvivl meget, man kan tilbyde, men der er endnu

mere, vi som mennesker kan lære. Det er en dyrebar læringsproces, og det er vigtigt, at man som teamdeltager arbejder ud fra en ydmyg indstilling, og at alle har en åben og imødekommende attitude over for de mennesker og den kultur, vi er engageret med i forbindelse med projekterne. På denne måde oplever vi en gensidig respekt og tolerance i mødet og relationen med de mennesker, vi har engagement med.

Teamturen i sig selv er ingen kulmination, hvilket umiddelbart godt kan synes sådant. Vi har både som teamdeltager og som kirkefællesskab for øje, at vores arbejde ikke alene består i selve turen, men også i, at deltagerne og vi som kirke skal forblive ambassadører for de mennesker samt de projekter, vi møder i Honduras. Som ambassadører er vi bevidste om at fortælle beretninger fra vores oplevelser på en sådan måde, at det fremmer oplysning. Samtidigt ønsker vi i vores ambassadørarbejde også at skabe muligheder, således at andre også kan få lov til at yde praktisk omsorg enten økonomisk eller på anden vis. Som ambassadører giver vi videre, hvad vi har oplevet. Det efterfølgende ambassadørarbejde har en positiv indvirkning på flere planer. Teamturen forbliver i bevidstheden, den forsvinder ikke i dagligdagens mange gøremål for derefter at forsvinde i glemslens hav. Samhørigheden teamdeltagerne imellem samt de gode relationer, der er knyttet mellem honduranere og danskere boostes, og selvfølgelig er der også en forhåbning om, at andre bliver inspireret og derved selv ønsker at tage af sted eller bidrage til projekterne økonomisk.

Samlet set skabes en kontinuitet i kirkens engagement. Vi tror, at det i højere grad er vores egne erfaringer og beretninger, der skaber fokus på projekterne, end hvis en udefrakommende gør det samme. Der er blevet vores erfaring, at teamture som dem, Solrød frikirke har været en del af gennem vores samarbejde med Viva, ikke slutter, når vi vender tilbage til Kastrup lufthavn. De fleste teamdeltagere fortsætter deres engagement, og deres erfaringer, oplevelser samt beretninger skaber en fælles forståelse af, at vi er del af noget større, og vi er med til at gøre en forskel for andre og andre for os.

Vores samarbejde med den danske kirkelige udviklingsorganisation Viva, er på flere planer et berigende samarbejde. Vi kunne som det lille kirkefællesskab, vi er, ikke mobilisere det, der skal til, således at teamturene bliver den succes, vi stræber efter. Det er fra det helt lavpraktiske niveau, som kendskab til vaccinationer og flyforbindelser til udfordringer så som kultur, sprog og andre barrierer samt faldgrupper, man meget let falder i. I det forventningsafstemte og ærlige samarbejds miljø fandt vi hurtigt ud af, hvilke muligheder vi havde og, hvordan vi med disse og vores kompetencer kunne være en engageret medspiller i et internationalt ulandsarbejde.

Samspillet giver også os som kirkefællesskab mulighed for at byde vores gode relationer velkommen i vores egne sammenhænge i Danmark. Her igen er det med vores aktiver, vi byder ind med til den større sammenhæng. Et andet fokusområde i samarbejdet handler om troværdighed. Vi ønsker at være troværdige i vores engagement, og deri ligger selvfølgelig også, at vi som kirkefællesskab skal være troværdige, når vi er engageret i fundraising til de projekter, vi støtter gennem Viva. Vi har derfor i vores overvejelser omkring et engagement i internationalt ulandsarbejde også tænkt, at vores samarbejdspartner skal være en garant for troværdigheden i de projekter, vi deltager i. Det oplever vi, der eksisterer hos vores samarbejdspartner, og vores flerårige samarbejde bygger på tillid, åbenhed og fleksibilitet. Det er samtidig også et samarbejde, der åbner for et større netværk i og uden for Danmark, hvilket vi som menighed glædes over. Vi er del af noget større – og i det vi giver af os selv til hinanden til ære for Gud og gavn for hinanden.

Artiklen bygger på et interview med Mai-Brit Tvilling, foretaget af Nanna Louise Andreasen. Mai-Brit Tvilling er præst i Solrød Frikirke.

'Når Gud kalder...'

Af Kathrine Toft Pedersen

Forfatteren var provstivolontør i projektet 'Kirke til kirke' og var i den forbindelse udsendt til Cameroun, hvor hun bl.a. arbejdede med gadebørn. Efter at hun var kommet hjem med rygsækken fuld af oplevelser og indtryk, holdt hun sammen med sin volontørkollega 60 foredrag for mange forskellige grupper tilhørere om sit møde med gadebørnene. Dermed kunne hun være med til at ændre folks indstilling til kirke og mission og i det hele taget give dem noget at tænke over.

Bagsiden af medaljen

Da tilbuddet om at komme til Afrika som volontør bød sig, var jeg sikker. Ingen grundige overvejelser. Jeg var bare klar! Men da så spørgsmålet om at blive provstivolontør i projektet 'Kirke-til-kirke' kom efterfølgende, stod jeg lidt mere tøvende, og armene faldt ned igen. "Provstivolontør er jo sådan en, som tager rundt i Danmark og holder oplæg og foredrag om egne oplevelser, erfaringer og om mission i udlandet. Det er vist ikke noget for mig," tænkte jeg. "Det kan jeg ikke finde ud af. Jeg dur ikke til at stå foran mange mennesker og tale. Det er kun sådan noget, missionærer med en teologisk uddannelse kan gøre. Jeg er kun lige blevet student...".

Ja undskyldninger var der nok af. Men jeg ville jo gerne til Afrika. Og tanken om at kunne komme ned og hjælpe mennesker, som har det svært, har altid været en af mine helt store passioner. Ikke med troen på, at jeg kan redde hele verden, men blot hjælpe almindelige mennesker i deres hverdag og med de udfordringer, der følger ned. Det har altid ligget i top 3 på min "to do"-liste. Men at viderebringe oplevelser og erfaringerne fra tiden som volontør i Afrika har aldrig været med i mine planer eller overvejelser. Men jeg kunne mærke, at det var noget jeg skulle! Gud ville noget med mig og havde en klokkeklar plan. Skal jeg være helt ærlig, så bad jeg faktisk til Gud om, at han måtte finde en anden

person til denne opgave. En, som var bedre til at stå foran en stor forsamling og tale. Men det var ikke hans plan. Gud ville noget med mig. Så jeg sagde ”ja” til opgaven med indstillingen, ”at det var bagsiden af medaljen”.

En rejse for livet

Tiden i Afrika var fantastisk. Den 22 august sidste år tog en god veninde og jeg toget til Kastrup, hvor vi skulle begynde vores livs eventyr. Og det blev en vild rejse! Vi havde sagt ja til et tremåneders volontørophold for Afrika InTouch og Mission Afrika i Cameroun. Vores opgave bestod i at hjælpe Den Evangelisk Lutherske Brødrekirke i Cameroun med forskellige opgaver såsom aktivering af 20 tidligere gadedrenge i alderen 8-19 år samt undervisning på den lokale skole. Men vores primære opgave var at være sammen med gadedrengene og hjælpe dem på bedst mulig måde, hvilket vi brugte mange timer og kræfter på.

Det var på alle mulige måder fantastisk at være i Afrika. Spændende og lærerigt at få indsigt i en anden kultur. Møde jævnaldere unge, som står i en markant anderledes situation end jeg. Se og prøve at forstå, hvordan de lokale klarer hverdagen ud fra de få ressourcer de har til rådighed. Jeg fik samtidig opfyldt mit ønske om at hjælpe andre mennesker. Særligt de 20 livsglade drenge, som vi var sammen med.

Min veninde og jeg kunne forbedre deres faglige niveau og arrangere aktiviteter for dem, men de har i lige så høj grad lært os noget. Vigtigst af alt har vi lagt øre til deres barske historier fra barndommen og fortiden på gaden. Vi var hos dem hver dag og gav dem en masse tryghed, kærlighed og følelsen af, at de ikke var alene. Vores tilstedeværelse har været nok til at skabe en forskel for de små drenge.

Et uventet kulturchok

Når man så kommer hjem med rygsækken fuld af oplevelser og indtryk har man behov for at dele det med nogle. Jeg havde en følelse af, at jeg havde oplevet hele verden, mens det hele bare kørte uforandret videre herhjemme. Det var fru-

strenderende. Det var svært at falde ind i det danske stressede materielle forbrugssamfund, når man tænkte på, at de savnede børn, vi havde været hos, kun spiste 1-2 gange om dagen. Det var faktisk et uventet kulturchock at komme tilbage til Danmark, hvor vi bare har i overflod.

Efter et par uger hjemme begyndte vores turne så. Kalenderen var fuld, og opgaverne var mange. Vi skulle på en fængende, interessant og forstående måde fortælle forskellige mennesker i alle aldersgrupper om vores oplevelser i Cameroun. Vi havde fået nogle gode råd fra Afrika InTouch om, hvordan man holder et godt foredrag, men ellers var vi bare nybegyndere. Jeg var nervøs, fordi jeg havde høje forventninger til mig selv. Men samtidig bad jeg til Gud om, at han måtte give mig de evner, jeg havde brug for til at klare denne opgave. Allerede efter de første oplæg blev min veninde og jeg mere tryk ved situationen. Hurtigt fandt jeg ud af, hvor fedt det var at kunne dele ens oplevelser og erfaringer med andre, som ikke havde set det samme som jeg. Det gik op for mig, hvilken fantastisk opgave Gud havde kaldet mig til! Jeg kunne være med til at så frø i unge konfirmander og påvirke deres fremtidsplaner. Jeg kunne med min historie ændre folks syn på mission i udlandet. Min opgave og den mission, jeg var sat på, fik pludselig kæmpe stor værdi for mig. Det blev en hjertesag at påvirke andre mennesker med min autentiske historie, hver gang vi var ude at fortælle. Jeg fik hurtigt ændret min negative indstilling og fik øjnene op for, hvilken vigtig og meningsfuld opgave Gud havde sat mig i. På tre måneder havde vi 60 oplæg rundt omkring i landet, som jeg ser tilbage på med stor glæde og taknemlighed. Det blev aldrig kedeligt at fortælle de samme episoder og historier, fordi der altid var nye lyttere, nye spørgsmål og nye muligheder for at ændre folks syn på mission i udlandet.

“Frygt ikke! Men tal, og ti ikke, for jeg er med dig!” (ApG 18,9)

Vi fik engang spørgsmålet: ”Ville det ikke være bedre, at vi i stedet for at sende volontører ud til Afrika engagerede os i danske forhold?” Til det vil jeg bare

sige: ”Det er ikke alle, som har mulighed, helbred og økonomi til at rejse til Afrika og drive mission. De, som kan og har lyst, skal tage af sted, for det er fantastisk. Men de, som ikke kan, eller ikke har lysten eller mulighed, kan i lige så vigtig en grad drive mission herhjemme. Hen over hækken med naboen, deltag i kirken osv. Vi har alle en opgave i Guds store mission om at fortælle andre mennesker om Jesus. Om så det er i Afrika eller i Danmark. Alle kan bruges. Gud giver heller ikke større opgaver, end vi kan magte. Det har jeg selv erfaret.

Men hvis man bare lod en flok rejse ud, og ikke brugte krudt på at dele ud af egne erfaringer, tror jeg personligt, man mister nogle. Min veninde og jeg har holdt oplæg for rigtig mange konfirmander, hvilket har været rigtig sjovt. Der sidder flere børn, der ikke er vant til at gå i kirke, og ser unge mennesker tage ud og hjælpe fattige børn og unge. Nogle af konfirmanderne troede, man skulle være præst, før man kunne blive volontør. Vi kunne med vores erfaringer og fortællinger ændre deres indstilling til det kirkelige arbejde. Konfirmanderne fik stof til eftertanke. Jeg synes derfor, det i høj grad giver mening at bruge tid og kræfter på dele ud af erfaringer hjemme i Danmark. Ofte efter et oplæg fik vi utrolig god respons. Mange har sagt til os, efter vi har fortalt vores egen historie, at vi har givet dem noget at tænke over. Og når man får et varmt knus af en fremmed, som står med tårer i øjnene, kan man se og mærke, at det giver god mening og værdi. Derfor skal vi forsat bruge tid, kræfter og resurser på at hjælpe mennesker, som har det svært. Kombineret med at dele det kristne budskab. Både til danskere såvel som afrikanere.

Kathrine Toft Pedersen er pædagogisk medhjælper på Midtjyllands Kristne Friskole i Herning.

Fra ulandsfrivillig til aktiv i projektgruppe

Af Mette Spanggaard Christensen

For fem år siden var forfatteren udsendt som volontør til Cameroun, hvor hun var med til at etablere et gadebørnsprojekt. Da hun kom tilbage til Danmark dannede hun sammen med andre tidligere volontører en projektgruppe til støtte for gadebørnsprojektet. Volontøroplevelsen blev til en vedvarende relation til gavn for både gadebørnene i projektet og for de tidligere volontører.

Havregrøden simrer nu i Århus. Til daglig kommer jeg på universitetet, hvor jeg studerer medicin. Efter gymnasiet i 2009 tog jeg af sted på et u-landsophold til Cameroun i Afrika. Mine forældre havde det, som de fleste nok ville have det, når deres lille lyshårede pige skal ud i verden, og så ”helt til Afrika”. Dengang kunne jeg naturligvis ikke forstå det, før afgangsen pludselig meldte sig, og det blev alvor. Med en blanding af frygt, forventning og håb for det kommende, tog jeg af sted.

Det blev en helt fantastisk periode. Jeg oplevede gæstfrihed, impulsivitet og udfordringer, som jeg aldrig glemmer. Jeg underviste børn i engelsk, og ved siden af skoletiden blev det efterhånden til opstarten af et gadebørnsprojekt i samarbejde med den lokale kirke. Jeg var med til at skabe kontakt til børnene ved at lave aktiviteter med dem som fx små skuespil, madlavning og sport.

Dét at møde og lære de på samme tid spolerede og fantastiske gadebørn at kende blev et vendepunkt. Jeg kunne ikke tage tilbage til Danmark og være helt den samme, som jeg var før. Det var ikke længere muligt. Jeg havde selv begivet mig ind i denne oplevelse og opgave med fuldt drøn, og det væltede tilbage imod mig i et hav af indtryk. Nok var der tidligere sket ting fx på efterskole og i gymnasietiden, som gjorde, at jeg udviklede mig, men i Afrika kunne jeg nærmest mærke mig selv vokse hver dag. De, der kender mig, vil vide, at det ikke er blevet til noget i højden, men jeg mener selvfølgelig i forstanden. Jeg blev prøvet af på mange måder og greb mulighederne for det.

Tilbage i Danmark

Det var i første omgang mit eget lille eventyr, som kun kunne ses i form af bleget hår og fem ekstra kilo, da jeg kom hjem. Jeg fik til opgave at fortælle om kulturen, kristendommen og de oplevelser, jeg havde fået under opholdet i forskellige sammenhænge i Danmark. Igennem dette fik jeg tid til at fordøje det hele og blev igen udfordret på nye måder. Jeg fik lov at spille andres tid med at fortælle om de fantastiske og skelsættende øjeblikke, jeg havde haft på rejsen. Jeg blev grebet af at udvikle mine måder at fortælle på – eller jeg ville mere end at fortælle – jeg ville have, at lytterne skulle blive rørt og skubbet lidt ud over deres vanetænkning, sådan som jeg havde oplevet det i Afrika. Helst skulle det være på en glædesfuld måde og ikke kun med det fattige Afrika for øje, men med flere farverige nuancer. For sådan havde jeg også oplevet virkeligheden.

Mens jeg var i Cameroun, hjalp jeg gadebørnene direkte og var vel selv til inspiration. Jeg oplevede åbenhed og nysgerrighed fra de mennesker, som blev en del af min hverdag der. Den udveksling, som fandt sted, var tydeligvis tovejs, og selvom jeg nu er langt fra gadebørnene, de slidte slippers og skrammerne på tærne, så blev grobunden for en mere vidtrækkende forbindelse lagt. Jeg har fundet ud af, at der er meget andet, som vi kan gøre og selv få noget ud af gennem dette samarbejde – også her fra Danmark.

Projektgruppeaktiv

Jeg har sammen med andre unge frivillige under Afrika InTouch dannet en projektgruppe, som vi kalder ”Pearls of the Street”. Vi er alle på forskellig vis blevet rørt af mennesker, som vi har mødt i Afrika, men det er mere end det – nemlig en tilnærmelse og venskaber, som vi bygger en arbejdsrelation på.

Vi arbejder for at videreudvikle gadebørnsprojektet, som kirken i Cameroun driver. Det gør vi f.eks. ved at tage rundt på danske campingpladser, hvor vi forsøger at viderebringe vores begejstring for Afrika, fortæller om vores oplevelser med gadebørnene og om forholdene i Cameroun og skaffer også på den måde en del af finansieringen af projektet.

Projektet sikrer nu 25 tidligere gadebørn et hjem, hvor de får mad, et sted at sove, og der drages omsorg for dem. Helt basale behov bliver således indfriet. Mange af dem går i skole, hvilket er med til at sikre deres fremtidige jobmuligheder. De bliver således hjulpet væk fra gadelivet og kriminaliteten.

Det er en ansvarlig sikring af et projekts bæredygtighed at have en organisation bag sig. Risikoen for at hjælpearbejdet ”falder til jorden” mindskes, hvis fx frivillige nøglepersoner trækker sig ud. Desuden er det praktisk smart og en stor hjælp fx i forhold til de administrative opgaver som pengeoverførsler i udlandet osv. Jeg synes, det er fornuftigt at lære af hinanden og historien, så gavner det mere i sidste ende. Samtidigt er det ikke svært at bibeholde følelsen af et personligt projekt, når mennesker har fået personlige relationer med de mennesker, hjælpen går til.

Jeg er sikker på, at vores engagement i det frivillige arbejde opstår, fordi vi på nært hold har oplevet, hvor afgørende projektet er for gadebørnenes fremtid, men også fordi vi simpelthen nyder at mødes med hinanden om dette meningsfulde arbejde midt i studielivets travlhed. En organisation som Afrika InTouch faciliterer de frivillige kræfter i Danmark ved at bakke op om vores arbejde og engagement, hvilket giver gejst til endnu mere. På den måde opretholdes en gnist og den fortsatte udveksling, vi er en del af. Vi har fået gode venner, som vi opretholder kontakten med, og ikke mindst så kan vi vise vores fortsatte interesse også ad den vej.

I forhold til gadebørnene og samarbejdspartneren er det vigtigt, at volontørtilknytningen ikke bare bliver en ”engangsforestilling”, men at der også er tilbagevendende personer. De er alle svigtede børn af barske grunde, og det er godt for dem, at opleve mennesker, som bekymrer sig om netop dem og vil dem noget godt! Ligeledes tror jeg, det er til større inspiration og længerevarende relation for samarbejdspartnerne, når interessen opretholdes.

Udsyn

Der er masser af ting at tage fat på i Danmark også i forhold til sociale proble-

mer. Men fattigdommen og dens konsekvenser i lande som Cameroun er så benhård, og overskuddet til at hjælpe fx gadebørn er så lavt. Jeg føler, at vi har et ansvar for vores medmennesker, også på tværs af kontinenter, og derfor kan jeg slet ikke lade være med at involvere mig. Kirken i Cameroun får i kraft af samarbejdet med danske frivillige økonomisk mulighed for at hjælpe gadebørnene til et liv med fremtid. Jeg føler, at vi er privilegerede, idet vi har mulighed for at kunne bidrage til, at en kirke i Cameroun kan praktisere diakoni. Samtidig føler jeg i kraft af relationerne en sund forpligtelse til det.

Jeg tror, vi alle fortsat håber på, at gøre en forskel for netop de gadebørn. De skal ikke "bare glemmes", men betyder nødvendigvis noget for den enkelte frivillige. Jeg kan ikke lukke øjnene og glemme den virkelighed, jeg har oplevet. En engangsoplevelse kan være fin nok, men en vedvarende relation giver tidob-belt!

Lysten til at involvere mig er helt sikkert er udsprunget af de erfaringer, jeg fik, og min nysgerrighed overfor folks levevis og religioner. Men jeg forsætter også for selv at blive inspireret og udfordret gennem opgaverne, som det frivillige arbejde i Danmark består af.

Jeg bliver ikke træt af at møde mennesker og involvere mig. Min hverdag er i Aarhus, og det er den nok mange år endnu. Men derfor er der stadig en omverden med udfordringer, som man kan have eller kan få tilknytning til. Jeg får det godt af at handle aktivt og se, at det gavner. Det har jeg nu brugt fem år på, og jeg håber, at mange andre ligeledes må bruge den tid, de kræfter og det mod, der skal til! Jeg bliver givet så meget mere igen, og det er jeg taknemmelig for.

Mette Spanggaard Christensen er medicinstuderende på Århus Universitet. Var i 2009 udsendt af Afrika InTouch og Mission Afrika til den lutherske brødrekirke i Cameroun.

Bæredygtigt volontørarbejde

Hvordan kan volontørarbejdet understøtte en langsigtet udvikling?

Kirkelige organisationer har gennem mange år udsendt volontører. Destinationer og arbejdsopgaver spænder bredt, dog synes der at være særligt fokus på diakonale/socialt opgaver. Samtidig er antallet af langtidsudsendte faldet markant de seneste tiår og volontører og praktikanter udgjorde i 2013 halvdelen af de i alt 400 udsendte danskere. Udfordringen bliver da, at få de korte ophold til at understøtte den langsigtede indsats, og at engagere volontører i organisationernes virke efter hjemkomst. Endelig tilbyder flere rejsebureauer i dag voluntourism-rejser, hvor rejseaktiviteter og frivillighed kombineres. Det gør det svært for volontøren at skelne mellem bæredygtigt volontørarbejde, og voluntourism, hvor der er mindre fokus på læring, partnerskab og langsigtet engagement.

Disse tendenser kalder på refleksion over volontørarbejdets egenart, rolle og bæredygtighed. I første halvdel af dette nummer behandles derfor volontørens rolle i kirke og mission samt hvordan volontører kan understøtte langsigtede partnerskaber. Anden halvdel indledes med Volontørhjulet, som er en nyudviklet model for bæredygtigt volontørarbejde, og følges op af artikler, som eksemplificerer modellens fokusområder. Modellen findes også som folder udgivet med dette nummer. Folderen kan bruges af danske organisationer og menigheder, som er ansvarlige for volontørrejser og kan rekvireres ved henvendelse til Dansk Missionsråd.

Ny Mission er en skriftserie, der udgives af Dansk Missionsråd, og udkommer med to numre om året. Tidligere udgivelser i serien:

1. Kulturkristendom og kirke – 1999
2. Gudstjeneste og mission – 2001
3. Globalisering og mission – 2001
4. Samarbejde i mission – 2003
5. Mission og etik – 2003
6. Kirke i mission – 2004
7. Religionsteologi - 2004
8. Missionær i det 21. århundrede - 2005
9. Mission og dialog – 2005
10. Mission og penge – 2006
11. Anerkendelse i mission – efter Muhammedkrisen - 2006
12. Diakoni og udvikling i kirke og mission – 2007
13. ”The Next Christendom” – udfordringer fra syd – 2007
14. Teologisk (ud)dannelse i en missional kirke – 2008
15. Evangelisering – missionens fokus - 2008
16. Klimakrisen – hvad ved vi, hvad tror vi, og hvad gør vi - 2009
17. Edinburgh 1910 – 100 år efter. Fra autoritet til autencitet i mission? - 2009
18. Mund og mæle til marginaliserede – Advocacy i kirke og mission – 2010
19. Den pentekostale bevægelse - 2010
20. For således elskede Gud verden. – 2011
21. Discipelskab i kirke og mission – 2011
22. Religion og udvikling – 2012
23. Partnerskab i mission – 2012
24. Den mangfoldige kirke: Menighedsformer i Danmark – 2013
25. Grænsegængere. Missionærer, kultur og den moderne verden – 2013
26. Menighedsformer og mission. Den mangfoldige kirke 2 – 2014
27. Religionsfrihed og religionsfølgelse - 2014

Alle numre af Ny Mission kan læses gratis elektronisk på www.dmr.org

Abonnement på Ny Mission eller enkeltnumre kan bestilles hos

Dansk Missionsråd • Peter Bangsvej 1D • 2000 Frederiksberg
Telefon 3916 2777 • E-mail: dmr@dmr.org

